

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 004136125 2025
Датум: 20.02.2026. год.
Београд

Министарство заштите животне средине, државни секретар Александар Дујановић, по решењу о овлашћењу број: 003175811 2025 од 14.07.2025. године на основу члана 31. Закона о процени утицаја на животну средину («Сл. гласник Р.Србије» број 94/2024), члана 23. став 2. и члана 24. став 3. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 - др. закон и 47/18), члана 6. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 128/20.116/22 и 92/23-др. закон), и члана 136. Закона о општем управном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење и 2/2023 - одлука УС) поступајући по захтеву носиоца пројекта, предузећа "Путеви Ивањица" д.о.о, из Ивањице, улица Јаворска 55, о давању сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину, доноси

РЕШЕЊЕ

1. **ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ** на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на површинском копу „Рапчићи“ код Ивањице, на к.п.бр. 3918/5, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876/1, 3876/2, 3878/1, 3922/2, 3923/1, 3926/3, 3926/1, 3926/2, 3926/4, 3923/4, 3923/3, 3924, 3925, 3923/2, 3927/2, 3927/1, 3928/1, 3928/2, КО Лиса, и на к.п.бр. 72/1, 72/6, 73, КО Шуме, на територији СО Ивањица. Координате преломних тачака експлоатационог поља су:

Тачка	Координате		Тачка	Координате	
	Y	X		Y	X
1	7 439 276	4 831 698	10	7 439 449	4 831 514
2	7 439 361	4 831 907	11	7 439 404	4 831 497
3	7 439 465	4 831 881	12	7 439 468	4 831 404
4	7 439 552	4 831 745	13	7 439 463	4 831 383
5	7 439 655	4 831 716	14	7 439 418	4 831 353
6	7 439 627	4 831 630	15	7 439 367	4 831 371
7	7 439 557	4 831 604	16	7 439 319	4 831 430
8	7 439 539	4 831 542	17	7 439 277	4 831 579
9	7 439 535	4 831 445			

2. Налаже се носиоцу пројекта да при изградњи и раду предметног пројекта у свему испоштује мере заштите животне средине предвиђене у предметној Студији, и то:

Мере предвиђене законом и другим прописима, нормативима и стандардима и роковима за њихово спровођење.

Опште мере заштите:

1. извршити подизање зеленог појаса дуж источне границе експлоатационог поља, на деловима где не постоји природна шумска вегетација, у укупној дужини од око 100 m и ширине 2–3 m. Подићи и заштитни зелени појас вегетације у дужини од 30 метара и ширини 2–3 m у југозападном делу у близини државног пута. Локације заштитног појаса који треба успоставити приказане су на графичком прилогу 14 Студије. Појас мора бити састављен од наизменично засађених аутохтоних врста као што су бреза и смрча;
2. обавезно је редовно контролисање исправности система прскалица за сузбијање емисије прашине, отклањање уочених кварова и неправилности у раду самог система. Вршити редовну употребу прскалица и прилагодити тренутним временским условима, уз праћење ефикасност обарања прашине, нарочито у сушном периоду године;
3. успоставити мерно место на коме ће се пратити бука од самог каменолома и механизације која се користи за експлоатацију кречњака према плану мониторинга ради упоређивања резултата нивоа буке коју производе радови на експлоатацији кречњака у односу на околне изворе буке;
4. обавезује се носилац пројекта да са свим отпадом који настаје приликом извођења пројекта поступа у складу са законском регулативом којом се дефинише сакупљање, чување и коначно одлагање отпада. Незаконито одлагање отпада није дозвољено, а сав незаконито одложен отпад мора бити сакупљен и третиран на начин дат у Плану управљања отпадом;
5. у периоду од 18-22 часа радови на експлоатационом пољу организују се на начин да мобилна дробилица прекида са радом, као и багер који је опслужује, камиони који транспортују материјал од мобилне дробилице и утоваривач који опслужује мобилну дробилицу. Положај мобилне дробилице на етажи мора бити такав да се максимално искористи ефекат акустичног заклона. То подразумева постављање јединице непосредно уз високу радну косину (стенски масив тренутне етаже) која ће служити као природна препрека (баријера) за ширење звучних таласа према околним стамбеним објектима. Приликом утовара материјала у кош мобилне дробилице, обавезно је прво утоварити ситније комаде стенске масе како би се формирао заштитни слој који спречава директан удар крупних блокова о метал, чиме се смањује импулсна бука. У случају притужби на буку која потиче из мобилне дробилице и на основу резултата испитивања при потреби накнадно спровести додатне мере заштите од буке (нпр. постављање мобилних акустичних паравана);
6. приликом одређивања најближих објеката код којих се ће се вршити праћење утицаја минирања у односу на близину минског поља, проверити да ли су сви најближи објекти унети на катастарско-топографски план (ситуациони план) имајући у виду да неки од њих можда нису као такви уписани у катастар непокретности. Могући утицај минирања пратити код најближих објеката минском пољу на површинском копу.

1.1 Мере заштите ваздуха

Према Закону о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 51/2025) привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности, осим послова и активности који се спроводе за потребе одбране земље, утичу или могу утицати на квалитет ваздуха дужни су да: обезбеде техничке мере за спречавање или смањивање емисија у ваздух; планирају трошкове заштите ваздуха од загађивања у оквиру инвестиционих и производних трошкова; прате утицај своје делатности на квалитет ваздуха; обезбеде друге мере заштите, у складу са овим законом и законима којима се уређује заштита животне средине.

Мере заштите:

1. вршити испитивања квалитета ваздуха у зони утицаја рударског објекта у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
2. приликом експлоатације, утовара и транспорта сировине, а за време сушног периода, потребно је организовати прскање водом помоћу аутоцистерне у циљу спречавања прашине на етажама, етажним путевима, радном платоу и манипулативним површинама унутар рударског објекта. Број прелаза аутоцистерне за квашење путева у току дана прилагодити тренутним временским условима (повећати или смањити);
3. обавеза је носиоца пројекта да обезбеди аутоцистерну са инсталираним прскалицама и да истој при раду ограничи максималну брзину кретања до 15 km/h;
4. транспортни путеви се морају одржавати - поправљати, насипати и орошавати нарочито у сушним периодима године;
5. обавезна је контрола емисије издувних гасова приликом редовног, ванредног и контролног техничког прегледа ангажоване механизације, при чему загађујуће материје у издувним гасовима не смеју прелазити граничне вредности емисије утврђене техничким прописима;
6. кретање транспортне механизације на површинском копу, интерним саобраћаницама, ограничити на максималну брзину кретања до 10 km/h;
7. носилац пројекта је обавезан да врши редовно квашење аутоцистерном током високих температура (нарочито током јуна, јула и августа преко 30°C) када је смањена влажност тла како би се спречила емисија укупних суспендованих честица. Чим се примети да точкови камиона почињу да подижу праšину цистерна мора проћи. Водити евиденцију где ће се бележити број пролазака за праћење ефикасности и као доказ о испуњавању прописане мере;
8. у случају континуиране појаве укупних суспендованих честица у ваздуху које прелазе максимално дозвољене концентрације ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за дан) током осмодневног испитивања квалитета ваздуха у околини површинског копа у близини стамбених објеката, а које се примењеним мерама за сузбијање емисије не могу свести у оквиру граничне вредности мора се преиспитати ефикасност примењених мера и одржавања уређаја за сузбијање емисије, као и увести додатне мере за сузбијање емисије постављањем система прскалица, млазних топова и слично;
9. неопходна је едукација и подизање еколошке свести запослених у рударском објекту о значају заштите квалитета ваздуха.

1.2 Мере заштите земљишта

Према Закону о заштити земљишта („Службени гласник РС“, бр. 112/15) привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, планирају трошкове заштите земљишта од загађивања и деградације у оквиру инвестиционих и производних трошкова, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са овим законом и другим законима.

Мере заштите:

1. приликом рада површинског копа, откопана јаловина мора се прикупити и чувати на простору предвиђеном према Главном рударском пројекту, уз повремено коришћење јаловине за потребе одржавања унутрашњих и приступних путева површинског копа, као и све до фазе реализације пројекта рекултивације према којем ће се преостала јаловина искористити;
2. депоновање јаловине и привремено складиштење агрегата мора се вршити искључиво у оквиру планираног простора;
3. испитивања земљишта на површинском копу вршити у случају појаве експесних загађења на месту насталог акцидента. Уколико испитивање земљишта у том случају у копу покаже прекорачене граничне вредности неког од испитиваних параметара потребно је извршити испитивање стања земљишта на локацији у околини (која није захваћена акцидентом) и извршити упоређивање резултата по испитивањима из претходног периода и новим испитивањима;
4. Носилац пројекта је обавезан да обезбеди довољне количине сорбента или другог одговарајућег инертног материјала који ће се користити у случају испуштања загађујућих материја (гориво, машинско уље и слично) у земљиште, као и да спроведе уклањање контаминираниог слоја земљишта са предметне локације. На месту акцидента нанети нови, незагађен слој земљишта;
5. у случају хаваријског или удесног изливања загађујућих материја при извођењу рударских радова, обавезно је постављање посуде за прихват испод места цурења, спречавање даљег цурења и хитно отклањање насталог квара у циљу заустављања даље контаминације земљишта;
6. Носилац пројекта је обавезан да при експлоатацији и скидању откривке нагиб, висину етаже, као и укупан број радних косина етаже и завршну косину површинског копа планира тако да се обезбеди сигурност при раду и стабилност терена у целини;
7. у току рада водити рачуна о могућим појавама нестабилности тла (појава клизишта, улегнућа, одрона, спирања, јаружања, односно појаве ерозионих процеса), а у случају њихове појаве неопходно је одмах прекинути радове на експлоатацији и предузети одговарајуће мере санације терена, након чега се мора наставити редовно праћење стања како експлоатационг поља тако и околног терена;
8. обавеза је Носиоца пројекта да по завршетку експлоатације конструктивни параметри површинског копа (нагиб, висина и завршна косина) буду изведени тако да пројектована завршна контура копа омогућава несметану техничку и биолошку рекултивацију;

9. Носилац пројекта је дужан да након завршетка експлоатације минералне сировине на површинском копу у потпуности спроведе санацију и рекултивацију деградираног подручја према пројекту рекултивације и да га приведе намени.

1.3 Мере заштите површинских и подземних вода

Носилац пројекта је обавезан да поштује Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон), као и све мере и услове који су донети у складу са прописима и стандардима везаним за ову област. У складу са тим, носилац пројекта је обавезан да поштује издате Водне услове Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС (заведене под бројем 001211693 2025 14843 001 001 325 024 од дана 03.07.2025. године).

Мере заштите:

- 1) приликом експлоатације, прераде и транспорта кречњака не смеју се угрозити постојећи водни објекти, изворишта јавних и сеоских водовода, режим подземних и површинских вода, водно земљиште водотокова и прилазни путеви механизацији при спровођењу одбране од поплава;
- 2) забрањено је директно или индиректно испуштање загађујућих материја у површинске и подземне воде без претходног третмана и погоршање постојећег хемијског статуса површинских и подземних вода;
- 3) забрањено је у оквиру експлоатационог поља и његовој околини трајно подземно и надземно складиштење отпадних опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- 4) забрањено је сервисирање и гаражирање возила и радних машина у оквиру експлоатационог поља и његове ближе околине, осим на површинама које су за то посебно пројектоване;
- 5) отпадне опасне, штетне и/или запаљиве материје дозвољено је привремено складиштити само на простору посебно намењеном за ту сврху, без могућности њиховог трајног складиштења, депоновања и трајног одлагања истрошеног материјала, а са насталим отпадом поступати у складу са предвиђеним мерама за његов третман и одлагање;
- 6) привремена складишта у којима ће се чувати опасне, штетне и/или запаљиве материје (резерве уља, мазива и слично) морају бити на водонепропусној армиранобетонској или некој другој подлози сличних карактеристика (нпр. мобилне танкване), са заштитним ивичњацима и адекватним падом, обавезно унутар обезбеђеног објекта или дела објекта, у складу са законским обавезама, препорукама произвођача, интерним процедурама и упутствима;
- 7) складиште за привремено одлагање неопасног и инертног отпада, као и посебног привременог складишта опасног отпада, насталог у току рада мора бити на водонепропусној армиранобетонској или некој другој подлози сличних карактеристика (нпр. мобилне танкване), са заштитним ивичњацима и адекватним падом, обавезно ван зона осцилација нивоа површинских и подземних вода, ограђена и закључана са сталним надзором, организована у складу са прописима за управљање отпадом, обавезујућим стандардима и правилима за ову врсту објекта, уз поштовање свих интерних процедура

и упутстава за руковање, манипулацију и складиштење истих, као и уз минимално задржавање отпада на предметној локацији;

- 8) забрањено је неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
- 9) простор предвиђен за одлагање и привремено задржавање комуналног отпада до предаје овлашћеном оператеру, мора бити на водонепропусној армиранобетонској или некој другој подлози сличних карактеристика, са заштитним ивичњацима и адекватним падом, обавезно ван зона осцилација нивоа површинских и подземних вода;
- 10) обавезно је одржавање етажних путева на копу, уз дренање од атмосферских падавина и одржавање рудничке саобраћајнице која подразумева њено чишћење од материјала који у току утовара и приликом транспорта испадне из сандука камиона;
- 11) за санитарно-фекалне отпадне воде које се сакупљају у водонепропусну септичку јаму, обезбедити пражњење септичке јаме и одвожење садржаја посебним цистернама од стране за то сертификованог предузећа уз потребну контролу;
- 12) површинске, „запрљане“ атмосферске и друге воде формиране под дејством падавина, прања и одржавања објеката и механизације морају се каналисати, сакупити и третирати на адекватним постројењима за предtretман отпадних вода а тек онда евакуисати у реципијент;
- 13) незагађене воде се могу испуштати контролисано у околне површине, с тим да не наносе штете суседним парцелама;
- 14) обавезно је коришћење сепаратора за масти и уља за прихват потенцијално зауљених вода, као и таложника за сакупљање вода из система одводњавања површинског копа;
- 15) обавезно је редовно одржавање етажних и дренажних канала за одвођење атмосферски наталожених вода како би били у функционалном стању;
- 16) носилац пројекта је обавезан да спроводи редовно одржавање и пражњење таложника. Сакупљање садржаја таложника вршити у посебним посудама у оквиру привременог складишта отпада и одлагање вршити од стране овлашћеног оператера;
- 17) обавезна је контрола сепаратора и таложника свака два месеца од стране одговорног лица носиоца пројекта;
- 18) обавезно је уклањање акумулираних загађујућих материја и по потреби замене оштећених делова, односно одржавање сепаратора минимум једном годишње или чешће у зависности од потребе, а од стране овлашћеног оператера који ће настали отпад преузимати и даље третирати;
- 19) чишћење коалесцентног филтера вршити минимум једном годишње, на начин препоручен од стране произвођача, при чему се коалесцентни филтер не сме чистити на земљи, песку, зеленим површинама или другим незаштићеним површинама;
- 20) пратити рок трајања коалесцентног филтера и ефикасност његовог пречишћавања према упутству произвођача, а у складу са потребама, односно ако се ефикасност филтера значајно смањи да не испуњава захтеве за пречишћавањем отпадних вода, променити коалесцентни филтер;

- 21) водити сервисну документацију за све замене оштећених делова, извештаје о чишћењу и испитивању ефикасности сепаратора;
- 22) у интервалу од 5 година потребно је сепаратор подвргнути детаљној контроли која обухвата: заптивеност, опште стање, стање заштитног премаза, стање унутрашњих делова и тд.;
- 23) пречишћене воде из сепаратора и таложника за механичке нечистоће системом одводњавања површинског копа за које је планирано да се испуштају у реципијент, морају бити усаглашене са граничним вредностима испитиваних параметара;
- 24) испуштене воде из система одводњавања површинског копа након њиховог пречишћавања у водосабирнику/таложнику и сепаратору нафтних деривата не смеју угрозити квалитет реципијента;
- 25) предвидети мерење количина пречишћених вода које се испуштају у реципијент 2 пута годишње (једном када су повишене падавине и влажност, а други пут када су смањене падавине и влажност);
- 26) предвидети места за узорковање пречишћених зауљених и условно технолошких отпадних вода пре и после њиховог третмана. Вода у таложном сливнику и на изливној грађивини регулације реке мора се испитати 4 пута годишње (квартално) како би се утврдило да ли су испитивани параметри усаглашени са граничним вредностима. Локације испитивања су дате на графичком прилогу 14;
- 27) у случају да анализе воде покажу присуство загађујућих материја у концентрацијама већим од дозвољених, обавезно спровести мере којима ће се загађујуће материје уклонити или довести у дозвољене концентрације. Проверити ефикасност филтера и начин одржавања система за уклањање механичких нечистоћа, уклонити све евидентиране недостатке и сервисне интервале прилагодити оптерећености сепаратора и таложника нечистоћама;
- 28) у случају појаве замућености воде по пријави локалног становништва, извршити контролно испитивање воде. Уколико резултати испитивања покажу да су вредности параметра прекорачене, утврдити узрок загађења и обавезно је предузимање хитних санационих мера на самом извору замућења.

1.4 Мере управљања отпадом

Носилац пројекта је обавезан да поштује законску регулативу о управљању отпадом, као и Уредбу о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду („Службени гласник РС“, број 53/2017).

Мере заштите:

1. носилац пројекта је обавезан да поштује Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 109/25), Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 95/18-др. закон), као и друге законске и подзаконске прописе и стандарде везане за ову област;
2. носилац пројекта је у обавези да успостави ефикасно управљање отпадом у складу са релевантном законском регулативом. У обавези је да изради План управљања отпадом

којим се дефинишу мере за смањење настајања отпада, начин његовог разврставања, складиштења и даљег третмана у складу са законском регулативом;

3. План управљања отпадом се мора ажурирати сваке три године, али и раније у случају значајних промена у раду (нпр. промена врсте или количине отпада);
4. забрањено је неконтролисано одлагање, испуштање или просипање отпадних уља или мазива у или на земљиште, површинске и подземне воде;
5. носилац пројекта је дужан да склопи уговор са овлашћеним оператерима за управљање отпадом о преузимању отпада, који ће вршити преузимање одговарајуће врсте опасног и неопасног отпада, као и комуналног отпада. Уговоре са овлашћеним оператерима о преузимању отпада и документе о кретању опасног отпада доставити на увид инспекцији приликом контролног прегледа;
6. са насталим опасним отпадом носилац пројекта је обавезан да поступа у складу са Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 95/2024);
7. носилац пројекта је дужан да води дневну евиденцију о отпаду, као и посебну евиденцију о предаји опасног и неопасног отпада насталог током извођења радова у оквиру обухвата Плана;
8. носилац пројекта је обавезан да доставља годишње извештаје о генерисаном отпаду за Локални регистар извора загађивања Општине Ивањица и Национални регистар извора загађивања;
9. за управљање рударским отпадом, носилац пројекта је обавезан да поштује Уредбу о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду („Службени гласник РС“, број 53/2017).

1.5 Мере заштите од буке

Према Закону о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, 96/21) сва правна и физичка лица која обављањем својих делатности утичу или могу утицати на изложеност буци дужна су да обезбеде: учешће у трошковима заштите од буке у животној средини у оквиру инвестиционих, текућих и производних трошкова; праћење утицаја своје делатности на буку; спровођење одговарајућих мера заштите од буке, у складу са овим законом и законом којим се уређује заштита животне средине. Такође, у поступку техничког прегледа и издавања употребне дозволе за пројекте за које није потребна израда процене утицаја на животну средину, за пројекте за које је израђена студија о процени утицаја на животну средину утврђује се испуњеност услова и мера заштите од буке, односно звучне заштите. Носилац пројекта је обавезан да употребљава опрему за извођење рударских радова у складу са Правилником о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору („Службени гласник РС“, бр. 1/13).

Мере заштите:

1. вршити испитивања нивоа буке у зони утицаја рударског објекта према Правилнику о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 139/2022) поштујући Уредбу о индикаторима буке,

граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 75/10);

2. у случају да се при контролном мерењу буке утврди да је дошло до прекорачења дозвољених граничних вредности нивоа буке у дворишту стамбеног објекта где се утицај испитује, мора се преиспитати ефикасност примењених мера заштите и морају бити предузете корективне мере за свођење резултата емисије у дозвољене вредности. У том случају размотрити могућности за подизање појаса заштитног зеленила или техничких баријера на угроженој локацији, као и могућност замене механизације новијом која има мањи ниво звучне снаге и слично;
3. редовно одржавати опрему која емитује повећани ниво буке у животну средину;
4. када се радне и транспортне машине не користе или су паркиране у оквиру рударског објекта, њихови мотори морају бити угашени;
5. у зони могућег утицаја стационарних саобраћајница у оквиру рударског објекта обавезно ограничити брзину кретања камиона.

1.6 Мере заштите од вибрација

Заштита од вибрација спроводи се предузимањем мера којима се спречава и отклања угрожавање животне средине од дејства механичких, периодичних и појединачних потреса изазваних људском делатношћу.

Заштита од вибрација у животној средини у зони могућег утицаја извођења радова на експлоатацији кречњака обухвата заштиту која се спроводи превентивним методама: редовним техничким прегледима механизације и по потреби постављањем заклона између општих извора вибрација (дробилица и др.) и људи.

Заштита од минирања на површинском копу кречњака у животној средини и у зони његовог могућег утицаја обухвата спровођење следећих правила и мера заштите:

- 1) дејство сеизмичких потреса треба поуздано утврдити конкретним мерењима на терену приликом извођења првих (пробних) минирања. На тај начин треба проверити и верификовати пројектовану геометрију, количину експлозива, интервале милисекундног успорења и остале потребне параметре који су дати у пројекту експлоатације минералне сировине, као и утврдити законитост простирања сеизмичких таласа у правцима у којима постоји ризик од оштећења објеката у околини површинског копа;
- 2) минирање могу вршити само стручно оспособљене особе за ту врсту посла како би се избегле могуће штетне последице по људе и објекте;
- 3) минирања изводити након дате сагласности сектора за ванредне ситуације МУП-а;
- 4) обавезно је звучно најавити минирања на површинском копу, као и обезбедити околни простор тако да нема приступа сигурносној зони у зависности од места минирања на површинском копу;
- 5) у свим подручјима где се површински коп приближава објектима за које се може сматрати да су на критичној удаљености или постоји извесна опасност по њихову сигурност, вршити минирање методом кратких минских бушотина дужине до 5 m, како би се умногоме смањила количина експлозива која се иницира, а тиме и потребне сигурносне зоне. Параметре проверити и кориговати у зависности од локације на којој

се врше минирања на површинском копу, а све у циљу избегавања остваривања негативног утицаја минирања на објекте у окружењу површинског копа;

- 6) за смањење јачине ваздушног удара приликом минирања минским бушотинама потребно је предузети следеће техничке мере:
  - 6.1) квалитетније зачепљивање свих минских бушотина напуњених експлозивом;
  - 6.2) правилније одређивање потребне количине експлозива за сваку минску бушотину, узимајући у обзир избојницу и квалитет стене;
  - 6.3) правилније стављање успорења између појединих минских бушотина, како по времену успорења тако и по редоследу паљења појединих мина;
  - 6.4) покривање детонирајућег штапина на површини са песком или другим сличним материјалом;
  - 6.5) забрана минирања у неповољним временским условима;
- 7) приликом оријентације минског поља, планирати бушење и минирање у другом правцу од цркве и улаза у пећину;
- 8) што прецизније одређивање линије најмањег отпора (по пројекту) приликом обележавања минског поља и квалитетна израда минског чепа приликом минског пуњења бушотина;
- 9) по потреби смањити количину експлозива по бушотини и применити раздвојено стубно пуњење.

1.7 Мере заштите природе

Носилац пројекта према Решењу о условима заштите природе издатом од стране Завода за заштиту природе Србије (заведено под 03 бројем 021-4371/4 од дана 10.01.2024. године), обавезан је да примени прописане мере заштите:

1. Све рударске радове и експлоатацију изводити унутар два експлоатациона полигона дефинисана координатама из захтева:

Тачка	У	Х
1	7 439 152	4 831 469
2	7 439 119	4 831 495
3	7 439 151	4 831 564
4	7 439 153	4 831 623
5	7 439 164	4 831 651
6	7 439 221	4 831 698
7	7 439 361	4 831 907
8	7 439 465	4 831 881
9	7 439 953	4 831 570
10	7 439 953	4 831 429
11	7 439 550	4 831 405
12	7 439 420	4 831 350
13	7 439 164	4 831 440
14	7 439 164	4 831 463

2. Експлоатацију изводити у складу са овереним експлоатационим резервама, потврдом о резервама којом су утврђене и оверене резерве минералних сировина кречњака као техничко-грађевинског камена лежишта Рашчићи код Ивањице;
3. Приликом извођења радова посебну пажњу обратити да активности немају негативне

утицаје, као што су прашина, бука, потреси и др., на заштићено подручје СП „Хади-Проданова пећина“, које се налази у непосредној близини постојећег експлоатационог поља;

4. Пројектом предвидети очување Хади-Проданове пећине и не дозволити урушавање или оштећење пећине или делова пећине у којима бораве слепи мишеви;
5. Дробилично постројење мора имати отпрашиваче како би се умањило односно избегло аерозагађење;
6. Депоноване различите фракције каменог агрегата морају бити заштићене од разношења ветром и водом;
7. Бушаће гарнитуре за бушење минских рупа морају имати систем за отпрашивање;
8. Минирање изводити тако да се избегну негативни утицаји на живот људи и објекте, или сведу на најмању могућу меру;
9. Приликом експлоатације ниво буке и вибрација не сме прећи граничне вредности за радну средину, сагласно чл. 10. и 16. Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 96/2021);
10. При експлоатацији, нагиб, висину сваке етаже, као и укупан број етажа, и завршну косину, пројектовати тако да се обезбеди сигурност при раду и стабилност терена у целини;
11. Током рада, континуирано пратити стабилности површинског копа и окружења и евидентирати све промене (појаве нестабилности тла- - клизишта, улегнућа, одроне, спирање, јаружање и др.);
12. Неопходно је сукцесивно обезбеђивати горње ивице копа, како би се спречило страдање људи и животиња;
13. Коп се може развијати у складу са овереним билансним резервама и само до оне мере док је могуће прилагодити технологију откопавања тако да се негативни утицаји на људе и објекте у непосредној близини елиминишу или сведу у дозвољене границе;
14. За потребе припреме локације и уклањања вегетације у границама предметног поља и изградње приступних путева, обавезно прибавити дознаку од ЈП „Србијашуме“, односно надлежног шумског газдинства, без обзира да ли су стабла у државном или приватном власништву;
15. Око површинског копа и дуж приступне саобраћајнице, предвидети да се сачува заштитни зелени појас - задржавањем постојећег зеленила у минималној ширини од 5 метара, нарочито у делу где су распрострањене шуме;
16. Припремни радови на уклањању стабала и остале вегетације на предметној локацији могу се вршити пре 01. марта и/или после 31. јула;
17. Површина за привремено депоновање вишка материјала треба да буде у границама предметне локације;
18. Уколико се током извођења радова наиђе на активно гнездо са погомом или младунцима птица, неопходно је привремено обуставити радове на тој локацији и обавестити Завод за заштиту природе Србије;
19. Приликом експлоатације неопходно је осматрање на хидрогеолошким објектима и појавама у околини, и у случају опадања издашности нивоа подземних вода, поремећаја уобичајеног режима истицања или замућења подземних вода, експлоатација се мора обуставити док се узрок не отклони;

20. Из простора за извођење рударских радова изузети непосредну и ужу зону изворишта водоснабдевања или изворишта за друге намене;
21. Снабдевање водом површинског копа предвидети повезивање на водоводну мрежу, или допрему цистерном (за пијаћу воду могућа је допрема флаширане воде);
22. За отпадне површинске воде (са површинског копа, манипулативних површина) обезбедити адекватно одвођење израдом каналске мреже уз постављање решетке и таложника, како би се спречило одношење већих количина чврстих и суспендованих честица у реципијент;
23. Отпадне воде из радионица и/или магацина не смеју се директно испустити у водотоке или земљиште већ их је неопходно третирати како би биле минимум истог квалитета, као и вода у реципијенту. Потребно је предвидети постављање сепаратора;
24. За санитарно фекалне воде потребно је изнајмити одговарајући број мобилних тоалета, уколико то није могуће неопходно је да се изради непропусна септичка јама и обезбеди њено редовно пражњење;
25. За атмосферске отпадне воде предвидети одговарајућу каналску мрежу (са сабирником, таложником, решетком).
26. За снабдевање електричном енергијом копа, повезати се на постојећу електромрежу или коришћење агрегата. Транспорт, руковање и складиштење погонског горива извршити сходно члану 11. Закона о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник СРС“, бр. 44/1977, 45/1985 и 18/1989 и „Службени гласник РС“, бр. 53/1993, 67/1993, 48/1994, 101/2005 - др. закон и 54/2015 - др. закон);
27. Осветљење површинског копа организовати тако да се светлосни снопови осветљења усмере ка тлу;
28. Одредити површину за депоновање јаловине ван зоне Хаџи-Проданове пећине и заштићеног подручја;
29. Забрањено је депоновати јаловину у и уз водотоке, или на друга влажна и забарена подручја;
30. При депоновању јаловине не смеју се изазвати инжењерскогеолошки процеси, односно појаве нестабилности на јаловишту и терену;
31. Предузети све неопходне мере заштите природе у акцидентним ситуацијама уз обавезу обавештавања надлежних инспекцијских служби;
32. При манипулацији са горивима, мазивима и уљима применити адекватне мере заштите земљишта постављањем одговарајућих посуда, фолија и сл., којима би се сакупила евентуално просута материја. Сакупљене материје третирати на одговарајући начин (припремити за поновно коришћење или одложити на законом прописан начин и локацију). Одлагање употребљене фолије предвидети у складу са чланом 2. Правилника о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 92/2010 и 77/2021);
33. Предвидети класификацију рударског отпада, на начин којим се осигурава спречавање краткорочног и дугорочног загађења земљишта, ваздуха, површинских и/или подземних вода, а у складу са посебним прописима за управљање отпадом о категоријама, испитивању и класификацији, посебно у вези с његовим опасним карактеристикама (Члан 16. Уредбе о условима и поступку издавања дозволе за управљање отпадом, као и критеријумима, карактеризацији, класификацији и извештавању о рударском отпаду („Службени гласник РС“, бр. 53/2017);

34. У току извођења предметних радова потребно је одржавати максимални ниво комуналне хигијене. Комунални отпад настао у току радова сакупљати у судове који су за ту сврху намењени и редовно га евакуисати у сарадњи са надлежном комуналном службом, односно спровести систематско прикупљање чврстог отпада који се јавља у процесу градње објеката и боравка радника у зони градилишта;
35. Комунални и сав остали отпад настао током радова мора да буде привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања на место које одреди надлежна комунална служба а у складу са чланом 3. Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 109/2025) према коме се управљање отпадом врши на начин којим се обезбеђује контрола и примена мера смањења: а) загађења вода, ваздуха и земљишта; б) опасности по биљни и животињски свет; в) опасности од настајања удеса, експлозија или пожара; г) негативних утицаја на пределе и природна добра посебних вредности; д) нивоа буке и непријатних мириса;
36. Уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати природну вредност, сагласно чл. 99. Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-исправка, 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021), налазач је дужан да пријави Министарству заштите животне и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.
37. У складу са чл. 153. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Сл. гласник РС“, бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021), по завршетку извођења радова на експлоатацији мермера, кречњака и доломита као карбонатне сировине и техничко грађевинског камена на површинама на којима су рударски радови завршени, потребно је извршити рекултивацију земљишта у свему према техничком пројекту техничке и биолошке рекултивације, који је саставни део главног или допунског рударског пројекта, за који је потребно исходовати посебне услове заштите природе.

На основу Решења о условима заштите природе датим од стране Министарства заштите животне средине (број 001668602 2024 14850 004 002 501 100 од дана 21.05.2024. године) и Стручне основе Завода за заштиту природе Србије, констатовано је да подручје Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рапчићи“, делом обухвата заштићено подручје Споменик природе „Хаџи-Проданова пећина“, II категорије, у режиму заштите II степена.

Забране и ограничења на заштићеном подручју и у обухвату Плана:

1. на простору заштићеног подручја Споменик природе „Хаџи-Проданова пећина“ у режиму заштите II степена, на делу катастарских парцела 3929/2 и 3930/2 КО Лиса, општина Ивањица, дефинисаном координатама у табели:

Тачка	У	Х
A1	7439190	4831730
A2	7439180	4831800
A3	7439211	4831890
A4	7439249	4831874
A5	7439289	4831846
A6	7439215	4831775
A7	7439206	4831750

- спроводити површинску и подземну експлоатацију минералних сировина,
- изградње рударских објеката, као и измена морфологије терена,
- извођење радова који би могли да униште или наруше геоморфолошке и хидролошке карактеристике подручја;
- 2. извођење геолошких истраживања која подразумевају израду истражних бушотина и раскопа (бушотине, раскопи, усеци, засеци и сл.);
- 3. уништавање и нарушавање станишта врсте Велики мишоухи вечерњак (*Myotis myotis*) као и уништавање и узнемиравање осталих дивљих врста;
- 4. депоновање јаловине у и уз водотоке (привремене и сталне);
- 5. отпадне воде из радионица и/или магацина (уколико постоје или се планира њихова изградња) испуштати у водоток или земљиште већ их је неопходно третирати како би биле минимум истог квалитета као и вода у реципијенту.

У складу са издатим условима и мерама заштите природе следи:

- ◆ мере безбедности за туристичке посете заштићеном природном добру Споменик природе „Хаџи-Проданова пећина“ обухватају:
  - организовање рада рударског објекта у складу са договором са управљачем заштићеним подручјем и планираним посетама у пећини, у циљу умањења укупног негативног ефекта радне зоне,
  - организовати извођење минирања на површинском копу у периодима када нема туристичких посета,
  - организовати обезбеђење радне зоне рударског објекта и забране приступа неовлашћеним лицима током туристичких посета Хаџи-Продановој пећини,
  - успоставити сарадњу са управљачем заштићеног природног добра и размену информација о могућностима и предузетим мерама за смањење негативних утицаја током туристичких посета Хаџи-Продановој пећини,
  - успоставити сарадњу са управљачем заштићеним природним добром у виду упознавања и размене информација из извештаја које по мониторингу добија носилац пројекта и информација датим у месечним извештајима које за потребе управљача доставља запослено лице из водичке службе пећине, које води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја;
  - у случају да се утврди негативан утицај експлоатације на наведено заштићено природно добро, експлоатацију моментално обуставити док се узрок негативног дејства трајно не отклони;
- ◆ мере којима ће се онемогућити расипање, како унутар површинског копа тако и ван њега (дуж саобраћајница) при складиштењу и транспорту сировине обухватају:
  - пуњење сандука камиона вршити испод горњег нивоа сандука,
  - терет на возилу мора да буде смештен и обезбеђен тако да при вожњи остаје у положају постављеном приликом утовара, тако да не угрожава безбедност учесника у саобраћају и не наноси штету путу и објектима на путу, не пада и не расипа се са возила по путу, односно не вуче се по путу, не загађује животну средину,
  - обезбедити редовно чишћење и одржавање саобраћајница унутар рударског објекта, обухватајући нестационарне етажне путеве којима се врши транспорт

по површинском копу као и дефинисане стационарне путеве, од просутог материјала у циљу спречавања изношења на околни простор,

- привремено складиштење сировине вршити на површинама које су заштићене од утицаја ветра и спирања материјала у време интензивних падавина;

◆ спроводити мере којима би се ефикасно вршило обарање прашине како би се спречило аерозагађење:

- у току периода са смањеном количином падавина, а у зависности од стања застора транспортних саобраћајница и радног платоа, вршити квашење водом помоћу аутоцистерне,
- обавезна је примена филтера за пречишћавање отпадног ваздуха при раду асфалтне базе у оквиру радног платоа;
- дробилично постројење и гарнитура за бушење минских бушотина морају имати систем за отпашивање.

1.8 Мере заштите споменика културе

На основу Услова за израду Пројекта експлоатације кречњака из лежишта Рашчићи код Ивањице издати од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево (број 673/2 од дана 09.07.2025. године), ради заштите културног наслеђа неопходно је испоштовати следеће мере техничке заштите приликом коришћења предметног подручја:

- Увидом у документацију Завода за заштиту споменика културе утврђено је да се на границама експлоатационог подручја налази добро под претходном заштитом Хаци Проданова пећина са црквом у Рашчићима. Добро под претходном заштитом обухвата следеће кат. парцеле: 1,4/1, део парцеле 9/1, део 3037, део 69/1, 68/3 КО Шуме и 3929/1, 3929/2, 4045, 4057, 5994 КО Лиса.

На предметном простору забрањено је извођење било каквих радова без посебно прибављених услова службе заштите.

Будући да пећина представља природно добро неопходно је прибавити и мере Завода за заштиту природе. Наиме, иако простор није обухваћен експлоатационим радовима, они могу утицати на стабилност или живи свет унутар пећине.

Завод у Краљеву у наредном периоду вршиће редовни мониторинг стања евидентираног добра у циљу његове адекватне заштите.

Уколико се утврди да је дошло до оштећења добра, Завод ће реаговати у складу са својим законским овлашћењима.

Будући да Завод у Краљеву не запошљава стручњаке геолошке или рударске струке, налаже се подносиоцу да квартално врши мерење сеизмичких утицаја на стенску масу изнад улаза у пећину и цркву и да врши поређење са стањем из достављеног Извештаја (2025. година). Мерење и процену стања треба да врши независно тело и стручњаци инжењери рударства и геологије. Завод ће након достављања извештаја издавати потврде о испуњености услова, односно уколико се уоче штетни утицаји на простор обавестити Министарство културе и Министарство рударства о налазима и затражити укидање експлоатационог права.

Археолошко наслеђе представља специфичан део културног наслеђа, па често није видљиво на површини земље и постаје видљиво тек током скидања површинских слојева земље. У

циљу заштите археолошког наслеђа за простор обухваћен пројектом прописују се одредбе Закона о културном наслеђу чланови 30 и 31, а у вези са члановима 109 и 110 Закона о културним добрима:

- ако се у току извођења радова наиђе на археолошки локалитет или предмете извођач радова је дужан да без одлагања обустави радове и обавести надлежну установу заштите и очувања културног наслеђа (Завод у Краљеву) и предузме мере да се налаз не уништи и да се сачува на месту и положијају у коме је откривен.
- уколико постоји опасност општећења Завод може привремено обуставити радове док се на основу закона не утврди да ли непокретност има својства културног добра.
- Претходна заштита археолошких локалитета (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја, је трајна.
- Носилац пројекта је дужан да обезбеди средства за истраживање, чување, публикување и излагање добра које ужива претходну заштиту, које се открије приликом земљаних радова, до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите.
- Уколико се приликом археолошких истраживања наиђе на грађевинске остатке од интереса за Републику Србију, надлежни Завод ће у договору са Републичким заводом и надлежним Министарством културе изградити мере техничке заштите откривених остатака.
- Уколико дође до било какве промене експлоатационог простора, неопходно је да носилац пројекта прибави додатне услове Завода. Заводу послати тачне локације истражних бушотина како би се стекао увид у испуњеност услова.

1.9 Мере заштите флоре и фауне

Према Закону о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-иср., 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) Носилац пројекта, односно правно лице, предузетник и физичко лице које користи природне ресурсе, обавља грађевинске и друге радове, активности и интервенције у природи дужно је да поступа у складу са мерама заштите природе утврђеним у плановима, основама и програмима и у складу са пројектно-техничком документацијом, на начин да се избегну или на најмању меру сведу угрожавање и општећење природе. Правно лице, предузетник и физичко лице из става 3. члана 8, дужно је да по престанку радова и активности изврши санацију, односно рекултивацију у складу са овим законом и другим прописима.

Очување флоре и фауне на планском подручју оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

1. у току рада рударског објекта трудити се да се задржи што више постојећа вегетација;
2. током извођења рударских радова (а и по њиховом завршетку) на подручју обухвата Плана није дозвољено уништавање и/или општећивање аутохтоних биљних врста и измена станишта животињских врста на површинама које су предвиђене по намени као заштитно зеленило;
3. у случају настанка општећења и деградирања станишта у околини обухвата Плана, носилац пројекта је обавезан да предузме све мере којима би се санирало настало општећење;

4. ограничити приступ ангажованој механизацији и радницима свдећи манипулативне површине и приступне путеве на најмању могућу меру;
5. на подручју обухвата Плана забрањено је уношење алохтоних врста флоре и фауне;
6. носилац пројекта је дужан да при реализацији пројекта рекултивације поштује природне услове станишта како би се успешном рекултивацијом омогућио повратак фауне и успостављање функционалног екосистема.

1.10 Мере превенције удеса и заштите у случају удеса

Услови и мере заштите у циљу превенције и умањења могућности настанка, као и санирања последица настанка удесних ситуација:

- 1) на прилазним путевима и стазама видно истаћи табле са упозорењем о забрани проласка незапосленим лицима, а тамо где је то неопходно поставити жичану ограду ради спречавања проласка људи и животиња;
- 2) у случају смањења видљивости (магла), радилишта на копу морају бити прописно осветљена;
- 3) уређаји за осветљење и сигнализацију на свим машинама морају бити исправни и у околностима смањене видљивости укључени;
- 4) у случају индикације појава нестабилности етажних, радних и завршних косина површинског копа, морају се предузети одговарајуће мере заштите људи и машина, а таква места обележити таблама, организовати систематско осматрање и према потреби мере санације;
- 5) у случају већих временских непогода обуставити рад на површинском копу и људе повући са копа;
- 6) надзорно особље мора најмање једанпут у смени (у случајевима јачих падавина, у време отапања снега и попуштања мразева) прегледати сва чела радилишта као и путеве за превоз и пролаз ради утврђивања да ли има опасности од клизања маса или одрона;
- 7) све машине морају имати исправне сигнализационе и алармне уређаје;
- 8) апарати за гашење пожара на свим машинама морају бити исправни, уз редовну контролу;
- 9) у зони извођења радова на видним местима морају бити постављене табле са натписом упозорења да се на предметној локацији изводе радови као и забрана прилаза машинама док су у погону;
- 10) транспорт и руковање експлозивним средствима поверити овлашћеним организацијама и стручно оспособљеним лицима;
- 11) сви радници и лица у обиласку површинског копа морају користити лична заштитна средства;
- 12) преносни противпожарни апарати на бази праха (С-6) у случају појаве егзогених пожара на површинском копу, морају да буду на доступним местима, обележени црвеном бојом и увек у исправном стању, уз обавезну контролу шестомесечним прегледом;
- 13) носилац пројекта дужан је да обезбеди посуде за прихват цурења загађујућих материја при извођењу пројектованих радова, као и материјал и алат потребан за хитно отклањање насталог квара у циљу заустављања даље контаминације земљишта;

- 14) за случајеве експлоатационог просинања горива и других загађујућих материја, предвидети за одговарајућу количину сорбента и локацију на површинском копу у току смене како би био доступан;
- 15) посуде за прихват горива, уља, мазива и других течних загађујућих материја морају бити на доступним местима, како би им се лако приступило у случају акцидентних ситуација;
- 16) носилац пројекта је обавезан да именује лице које ће бити овлашћено за узбуђивање у случају настанка ванредног догађаја током извођења радова, а које ће вршити контролу и надзор. Лице овлашћено за узбуђивање дужно је да по настанку ванредног догађаја у најкраћем року узбуни екипу за одговор на удес;
- 17) носилац пројекта је обавезан да организује екипу за одговор на удес и обезбеди опрему за одговор на удес (мобилна противпожарна заштита, заштитна опрема, средства за заустављање даљег ширења негативних утицаја, средства прве помоћи и медицинске заштите и сл.). Одговор на удес ангажована екипа мора извршити у најкраћем року од тренутка узбуђивања;
- 18) послове спасавања и заштите од пожара обављају запослени, који су за то оспособљени у складу са законским и другим посебним прописима;
- 19) сваки запослени ангажован за извођење радова на површинском копу је дужан да без одлагања обавести одговорно лице о свакој појави опасности при извођењу радова, а нарочито о појави експлозивних, загушљивих и отровних гасова, о провали воде, пожару, клизању земљишта или другим појавама које могу угрожити безбедност запослених, материјалних добара и имовине, живот и здравље људи;
- 20) у случају настанка акцидентних ситуација одмах обуставити радове док се не санира настала штета;
- 21) у случају експлоатационог загађења мора се утврдити узрок, починилац, врста и обим загађења, степен опасности, могуће правце ширења загађења и последице;
- 22) сви радници и лица при интервенцији у случају акцидента на предметној локацији морају користити лична заштитна средства;
- 23) ако носилац пројекта није у могућности да обезбеди, покупи, одстрани, односно одложи опасне супстанце, дужан је да ангажује о свом трошку правно лице које има одговарајућу дозволу, односно овлашћење за поступање у случају ванредног догађаја у складу са посебним прописом;
- 24) носилац пројекта је дужан да по насталом загађењу и уклањању узрока загађења, утврди новонастало стање животне средине ангажовањем акредитоване стручне организације;
- 25) у случају опасности за носиоца експлоатације и носиоца истраживања према члану 142 Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/15, 95/18-др. закон и 40/21), власници и корисници земљишта у околини површинског копа дужни су да дозволе да се на њиховом земљишту изврше неопходни радови потребни за отклањање опасности, при чему је носилац експлоатације дужан да надокнади причињену штету.

1.11 Планови и техничка решења заштите животне средине

Према пројектованим радовима на експлоатацији кречњака на површинском копу „Рашчићи“, предвиђено је да се изврши:

- 1) примена система одводњавања површинског копа од површинских вода насталих атмосферским таложењем. Систем одводњавања површинског копа обухвата: одводне канале који ће сакупљати и контролисано одводити воду до постојећих таложника за механичке нечистоће, као и третман прикупљених вода у сепаратору уља, масти и нафтних деривата. Циљ система за одводњавање је спречавање неконтролисаног сливања условно запрљаних вода и потенцијално запрљаних вода, таложење чврстих честица матичног земљишта у таложнику и сакупљање уља, масти и нафтних деривата у коалесцентном филтеру сепаратора;
- 2) претакање горива и мање поправке ангазоване механизације предвиђено је да се не врши у квиру експлоатационог поља већ на постојећим посебно изграђеним површинама у подножју где се налазе рударски објекти и постројења у оквиру ПДР-а, које су већ специјализовано опремљене и изграђене на начин да загађујуће материје не долазе у контакт са земљиштем;
- 3) у оквиру експлоатационог поља није предвиђено ни привремено ни трајно одлагање комуналног и осталог опасног и неопасног отпада који настаје као последица ангажовања радника и одржавања механизације, осим пројектоване депоније јаловине која се сврстава у рударски отпад. Одлагање осталог отпада врши се у привременим складиштима на водонепропусној подлози, отвореним или затвореним у зависности од врсте отпада, као и предаја отпада овлашћеним оператерима за њихов даљи третман и коначно одлагање према законској регулативи;
- 4) квашење манипулативних површина и путева помоћу аутоцистерне са водом у циљу превенције емисије прашине, као и употреба уређаја за сузбијање емисије прашине за гарнитуру за бушење минских бушотина, дробилично постројење, коришћење прскалица постављених у близини државног пута на делу најближем ка постојећим стамбеним објектима, редовно одржавање путева итд.;
- 5) планирана реализација пројекта рекултивације деградираног земљишта по трајном завршетку рударских радова уз уклањање постављених објеката, уређењем предметне локације у складу са постексплоатационим стањем и потребама екосистема.

1.12 Мере које могу утицати на спречавање или смањење штетних утицаја на животну средину

Предложене мере заштите:

- 1) за извођење планираних радова према могућностима ангажовати механизацију са савременим техничким карактеристикама и опремљену савременим системима заштите од загађивања животне средине;
- 2) као погонско гориво за ангажовану механизацију за извођење радова на експлоатацији минералне сировине, користити гориво побољшаних карактеристика у циљу смањења емисија загађујућих материја пореклом од издувних гасова;
- 3) ускладити брзину кретања транспортних возила са присутним метеоролошким условима, стањем коловоза и оптерећењем возила;
- 4) при неповољним климатским условима (високе температуре током јуна, јула и августа преко 30°C, јак ветар преко 2 m/s) на путевима ван експлоатационог поља а у оквиру ПДР-а који нису асфалтирани и који су подложни дробљењу под точковима камиона ограничити брзину кретања камиона на 15 km/h. Ове путеве је потребно редовно

одржавати од расутог материјала, чистити од точковима смрвљеног коловозног застора и по потреби насути нови, као и квасити помоћу аутоцистерне у циљу сузбијања емисије прашине;

- 5) према потребама обезбедити заштитну опрему за ограничавање ширења проливених нафтних деривата при акцидентним ситуацијама и њихово упијање, која ће се налазити у оквиру сваке ангазоване машине за рад и коју може да чини: склопиво корито за прихват цурења нафтних деривата на машинама (поставља се испод места цурења) или посуда за прихват, мини-сет сорбента у кутији за мања цурења, комплет за упијање свих течности на бази нафте и нафтних деривата (састоји се од торбе са упијачима (змијицама) за превенцију ширења изливених нафтних деривата, листовима за упијање, пластичним кесама, запривним гитом и рукавицама);
- 6) сузбијање емисије прашине у случају емисије са депоније агрегата и привремене депоније хумуса вршити употребом топова са специјалним млазницама високог притиска којима се ствара ситна „магла“ или постављањем система прскалица или заштитних панела и слично;
- 7) пожељно је да носилац пројекта успостави сарадњу са локалним институцијама и еколошким организацијама у циљу размене информација о могућим и присутним мерама заштите животне средине, као и искуствима везаним за предметну област;
- 8) потребно је спровести едукацију и активно укључити раднике ангазоване за извођење радова на експлоатацији кречњака на површинском копу „Рашчићи“ у примену и реализацију мера заштите, с обзиром на значај, потребу и одговорност заштите животне средине.

3. Носилац пројекта је у обавези да испоштује и друге услове и сагласности надлежних органа и организација у складу са посебним законом, а нарочито Решење о условима заштите природе издато од стране Завода за заштиту природе Србије, заведено под 03 бројем 021-4371/4 од дана 10.01.2024. године, Решење о водним условима издато од стране Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС, заведени под бројем 001211693 2025 14843 001 001 325 024 од дана 03.07.2025. године, као и Услове Завода за заштиту споменика културе Краљево, број 673/2 од дана 09.07.2025. године.

4. Налаже се носиоцу пројекта да при изградњи и раду предметног пројекта у свему испоштује програм праћења утицаја пројекта на чиниоце животне средине.

5. Носилац пројекта је дужан да у року од две године од дана добијања овог решења започне извођење пројекта из тачке 1. овог решења. Уколико у остављеном року не започне извођење пројекта, носилац пројекта је у обавези да поднесе захтев за одлучивање о потреби израде нове студије или ажурирање предметне студије.

6. Решење и предметна Студија о процени утицаја на животну средину су саставни део техничке документације, у складу са чланом 31. став 7. Закона о процени утицаја на животну средину.

7. О трошковима поступка биће одлучено посебним решењем

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Носилац пројекта, предузеће "Путеви Ивањица" д.о.о, из Ивањице, улица Јаворска 55, дана 10.10.2025. године, Министарству заштите животне средине поднео је захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на површинском копу „Рашчићи“ код Ивањице, а преко овлашћеног правног лица, обрађивача предметне Студије, "Геопрофесионал" д.о.о, из Београда, Медаковићева 33а, заведен под бројем 004136125 2025.

Уз захтев су приложени попуњени упитници за одлучивање о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину, као и сва неопходна документација за доношење предметног Решења, и то:

1. Решење о одређивању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на површинском копу „Рашчићи“ код Ивањице, издато од стране Министарства заштите животне средине РС, заведено под бројем 003413014 2025 од дана 02.09.2025. године;
2. Копије катастарског плана катастарских парцела у КО Лиса и КО Шуме издате од стране Службе за катастар непокретности Ивањица Републичког геодетског завода Републике Србије, заведене под бројем 953-142-7826/2025 од дана 07.03.2025. године, размере 1:2.500;
3. Изводи из базе података катастра непокретности за катастарске парцеле у КО Шуме број: 72/1, 72/6, 73, и за катастарске парцеле у КО Лиса број: 3872, 3873, 3874, 3875, 3876/1, 3876/2, 3878/1, 3918/5, 3922/2, 3923/1, 3923/2, 3923/3, 3923/4, 3924, 3925, 3926/1, 3926/2, 3926/3, 3926/4, 3927/1, 3927/2, 3928/1, 3928/2;
4. Информација о локацији за процес експлоатације кречњака као ТГК са лежишта „Рашчићи“, општина Ивањица издата од стране Одељења за урбанизам и комуналне послове Општинске управе Општине Ивањица, заведена под бројем 003941546 2025 05158 004 011 353 018 од дана 26.9.2025. године;
5. Обавештење о статусу дела катастарске парцеле бр. 3923/2 КО Лиса издато од стране Одељења за урбанизам и комуналне послове Општинске управе Општине Ивањица, заведено под бројем 002765105 2025 05158 004 011 000 001 од дана 01.07.2025. године;
6. Одлука о одређивању субјеката од посебног значаја за заштиту и спасавање на територији општине Ивањица донета од стране Општинског већа општине Ивањица, заведена под бројем 06-46/2021 од дана 12.11.2021. године;
7. Водни услови издати од стране Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, заведени под бројем 001211693 2025 14843 001 001 325 024 од дана 03.07.2025. године;
8. Технички услови издати од стране ЈКП „Ивањица“, заведени под бројем 13-33/25 од дана 19.06.2025. године;
9. Решење о условима заштите природе издато од стране Завода за заштиту природе Србије, заведено под 03 бројем 021-4371/4 од дана 10.01.2024. године;
10. Решење о условима заштите природе за ПДР издато од стране Министарства заштите животне средине РС, заведено под бројем 001668602 2024 14850 004 002 501 100 од дана 21.05.2024. године;

11. Мишљење за израду Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“ у општини Ивањица издато од стране Туристичке организације Општине Ивањица, заведено под бројем 30-26-03/24 од дана 26.03.2024. године;
12. Услови за израду Пројекта експлоатације кречњака из лежишта Рашчићи код Ивањице издати од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведени под бројем 673/2 од дана 09.07.2025. године;
13. Обавештење о извршеном евидентирању добра под претходном заштитом издато од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведено под бројем 808/2 од дана 28.06.2023. године;
14. Извештај о затеченом стању цркве у Хади Продановој пећини у селу Рашчићи код Ивањице издат од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведен под бројем 928/2 од дана 28.07.2023. године;
15. Потврда о резервама кречњака као техничко-грађевинског камена у лежишту „Рашчићи“ код Ивањице издате од стране Министарства рударства и енергетике РС, заведена под бројем 310-02-00283/2009-06 од дана 29.07.2009. године;
16. Решење о утврђивању и оверавању билансних резерви кречњака као техничког грађевинског камена у лежишту Рашчићи I код Ивањице издатог од стране Министарства рударства и енергетике РС, заведено под бројем 000341602 2023 од дана 11.03.2024. године;
17. Решење о давању сагласности носиоцу пројекта на Студију о процени утицаја на животну средину издатог од стране Министарства пољопривреде и заштите животне средине РС, заведено под бројем 353-02-2054/2015-16 од дана 17.12.2015. године;
18. Решење о одобравању експлоатације кречњака као техничког грађевинског камена у лежишту Рашчићи код Ивањице издатог од стране Министарства рударства и енергетике РС, заведено под бројем 310-02-00617/2015-02 од дана 10.08.2015. године;
19. Решење о одобравању извођења рударских радова издатог од стране Министарства рударства и енергетике РС, заведено под бројем 310-02-00981/2016-02 од дана 22.06.2016. године;
20. Одлука о доношењу Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“ општина Ивањица („Службени лист Општине Ивањица“, број 6/2024);
21. Решење о сагласност на Извештај о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“ општина Ивањица на животну средину („Службени лист Општине Ивањица“, број 6/2024);
22. Одговор на Захтев издат од стране Туристичке организације општине Ивањица заведен под бројем 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године;
23. Записник о инспекцијском надзору издат од стране Одељења за загађење из индустријских објеката Министарства заштите животне средине заведен под бројем 004519566 20225 14850 008 013 383 015 од дана 14.11.2025. године;
24. Решење о одобравању локације за постављање преносног контејнерског складишта експлозива издато од стране Министарства унутрашњих послова РС, заведено под бројем 38 од дана 06.03.2002. године;
25. Примедбе Техничке комисије за оцену Студије о процени утицаја на животну средину, издате од стране Министарства заштите животне средине РС, заведене под бројем 004136125 2025 од дана 26.12.2025. године.

У електронском облику на CD-у уз Књигу 1 засебно су дати извештаји о квалитету чинилаца животне средине, које чине:

1. Извештај о испитивању квалитета ваздуха у зони утицаја каменолома „Рашчићи“ код Ивањице у периоду од 28.08.2023. до 28.09.2023. године бр. 2313040000642-2 од 29.09.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
2. Извештај о мерењу емисије загађујућих материја у ваздух бр. 2313040000733-1 од 02.10.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
3. Извештај о испитивању квалитета ваздуха у зони утицаја каменолома „Рашчићи“ код Ивањице у периоду од 28.08.2024. до 28.09.2024. године бр. 2413040000559-1 од 16.10.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
4. Извештај о мерењу емисије загађујућих материја у ваздух бр. 2413040000515-1 од 10.09.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
5. Извештај о испитивању квалитета земљишта на локацији каменолома „Рашчићи“ (бр. 2313040000754-1 од 08.11.2023. године) издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
6. Извештај о испитивању квалитета земљишта на локацији каменолома „Рашчићи“ (бр. 2313040000754-2 од 08.11.2023. године) издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд и Извештају о испитивању земљишта број 1296 од дана 07.11.2023. године издат од стране Института за земљиште, Београд;
7. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24093555 од 11.10.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
8. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24093556 од 11.10.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
9. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24093557 од 11.10.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
10. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113211 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
11. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113212 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
12. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113213 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
13. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113214 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
14. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113215 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
15. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113216 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
16. Извештај о испитивању узорка земљишта (бр. Z24113217 од 29.11.2024. године) издат од стране Мипхем д.о.о. Београд-Звездара;
17. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2313040000277-684 од 24.03.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;

18. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2313040000405-960 од 25.05.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
19. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2313040000642-1 од 12.09.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
20. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2313040000933-1 од 5.01.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
21. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2413040000134- 1 од 29.03.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
22. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2413040000404- 1 од 28.06.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
23. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2413040000515 - 2 од 18.09.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
24. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2413040000793-1 од 24.12.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
25. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2513040000153-2 од 08.04.2025. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
26. Извештај о испитивању квалитета отпадне воде бр. 2513040000307-1 од 11.06.2025. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
27. План управљања отпадом за период од 2023.-2026. године заведен под бројем 241/1 дана 11.05.2023. године, Путеви д.о.о. Ивањица;
28. Одлука о ажурирању Плана управљања отпадом 2023-2026 заведена под бројем 466/1 од дана 19.08.2024. године, Путеви д.о.о. Ивањица;
29. Извештај о испитивању отпада бр. I-3128/25 од 25.05.2025. године КАМЕНОЛОМ „РАШЧИЋИ“ ИВАЊИЦА издат од стране Института Мол д.о.о. Стара Пазова;
30. Извештај о мерењу буке у животној средини број Б/12 од 17.05.2023. године издат од стране Завода за јавно здравље Чачак;
31. Извештај о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2313050000063-1 од 19.12.2023. године издат од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о.;
32. Извештај о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2413050000061-1 од 19.08.2024. године издат од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о.;
33. Извештај о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2513050000019-1 од 05.05.2025. године издат од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о.;
34. Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте као последица извођења минирања на ПК „Рашчићи“ – код Ивањице урађене од стране Агенције за инжењерске делатности „FLUCTUS 032“ Чачак, јун 2023. године;

35. Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте као последица извођења минирања на ПК „Рашчићи“ – код Ивањице урађена од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак, фебруар 2024. године;
36. Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте при извођењу минирања на ПК „Рашчићи“ код Ивањице урађена од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак, октобар 2024. године;
37. Извештај под бројем 3/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рашчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак;
38. Извештај под бројем 4/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рашчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак;
39. Извештај под бројем 5/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рашчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак;
40. Предлог мера и рокова и Записник о извршеном редовном инспекцијском прегледу „Путеви“ д.о.о. Ивањица издати од стране Одсека за превентивну заштиту од пожара и експлозија Одељења за ванредне ситуације у Чачку Сектора за ванредне ситуације Министарства унутрашњих послова РС, заведени под 07.32 број 210-7240/25 од дана 10.04.2025. године;
41. Геолошко-рударско вештачење утицаја рада каменолома „Рашчићи“ на стенску масу Хаци-Проданове пећине и цркве Светог Архангела Михаила (Геостим д.о.о. Београд, број 15/04-25 од дана 30.04.2025. године);
42. Хидролошка студија Рашћанске реке (профил каменолом) урађена од стране Марине Грујић ПР Грујић МИВ Краљево током априла 2025. године.

Списак графичких прилога

1. Карта комуникација, размере 1:600.000;
2. Карта експлоатационог поља „Рашчићи“ код Ивањице, размере 1:25.000;
3. Ситуациони план, размере 1:2.000;
4. Ситуациони план стања радова на крају X године, размере 1:2.000;
5. Ситуациони план стања радова на крају експлоатације, размере 1:2.000;
6. Ситуациони план са објектима одводњавања, размере 1:2.000;
7. Ситуациони план рекултивације, размере 1:2.000;
8. Сателитски снимак са приказом пројектоване контуре површинског копа на крају X године експлоатације у лежишту „Рашчићи“ у односу на удаљеност објеката у околини, размере 1:5.000;
9. Сателитски снимак са приказом пројектоване завршне контуре површинског копа у лежишту „Рашчићи“ у односу на удаљеност објеката у околини, размере 1:5.000;
10. Геолошка карта са приказом експлоатационог поља у лежишту „Рашчићи“ и контуре билансних резерви кречњака, размере 1:100.000;

11. Карта прогнозе домета прашине на површинском копу „Рашчићи“ при неконтролисаним условима за завршну контуру, размере 1:10.000;
12. Карта прогнозе домета прашине на површинском копу „Рашчићи“ при контролисаним условима за завршну контуру, размере 1:10.000;
13. Сателитски снимак са приказом прогнозе нивоа буке при „најгорем сценарију“ на ПК „Рашчићи“, размере 1:10.000;
14. Сателитски снимак са приказом предложених локација испитивања по плану мониторинга током експлоатације кречњака на ПК „Рашчићи“, размере 1:2.500;
15. Сателитски снимак са приказом контуре заштићеног простора НКД Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима у односу на експлоатационо поље ПК „Рашчићи“, размере 1:2.500;
16. Приказ границе општине Ивањица, положаја насеља и мреже државних путева у односу на експлоатационо поље ПК „Рашчићи“, размере 1:150.000;
17. Приказ положаја заштићених простора, контура билансних резови кречњака и старог експлоатационог поља из 2015. године у односу на планирано ново експлоатационо поље ПК „Рашчићи“, размере 1:2.500;
18. Приказ положаја заштићеног простора НКД Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима у односу на планирано ново експлоатационо поље ПК „Рашчићи“ према подацима портала ГеоСрбија, размере 1:2.500;
19. Сателитски снимак површинског копа са уцртаним радијусима разбацавања комада приликом минирања и грађевинских објеката у непосредној близини (путеви, црква, куће), размера 1:5.000.

Предметна Студија о процени утицаја на животну средину је урађена у свему у складу са решењем о одређивању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на површинском копу „Рашчићи“ код Ивањице, број 003413014 2025 од 02.09.2025. године, као и у складу са одредбама Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“, општина Ивањица („Сл.лист општине Ивањица“, број 12/24), како је наведено у Информацији о локацији за процес експлоатације кречњака као ТГК са лежишта „Рашчићи“, општина Ивањица издата од стране Одељења за урбанизам и комуналне послове Општинске управе СО Ивањица, заведена под бројем 003941546 2025 од дана 26.9.2025. године.

У складу са чланом 25. и чланом 26. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024), обезбеђен је јавни увид, почев од 13.11.2025. године, у трајању од 40 дана, организована презентација и спроведена јавна расправа о предметној Студији – Обавештење је објављено у дневном листу „Вечерње НОВОСТИ“, као и на интернет веб презентацији Министарства <http://www.ekologija.gov.rs/obavestenja/procena-uticaja-na-zivotnu-sredinu/>. Презентација и јавна расправа предметне Студије одржана је 16.12.2025. године у просторијама Општинске управе Ивањица. Јавној расправи присуствовали су представници: Министарства заштите животне средине, обрађивача предметне Студије, носиоца пројекта са представницима локалне самоуправе, заинтересоване јавности, као и представника Завичајног удружења Хаџи Продан, Ивањица, Рашчићи бб. У току трајања јавног увида достављена су мишљења/примедбе од стране Завичајног удружења Хаџи Продан, Ивањица, Рашчићи бб, у писаној форми, заведене под бр. 005132476 2025 од 24.12.2025.године, као и примедбе домаћинства Савићевић, такође у писаној форми. На самој јавној расправи, локална самоуправа није имала примедби на предметну Студију.

У складу са чланом 27. и члановима 28., 29. и 31. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 94/2024), Решењем број: 004136125 2025 од 04.11.2025. године образована је Техничка комисија. Чланови Техничке комисије су извршили детаљан преглед и анализу Студије и пратеће документације. На састанку који је одржан 26.12.2025. године је закључено да достављена Студија садржи све неопходне елементе, али да има одређених недостатака које треба отклонити, те о свом раду овом органу доставила Извештај о оцени предметне Студије, на основу кога је сачињен допис број 004136125 2025 од 26.12.2025. године.

Допуна предметне Студије достављена је 09.02.2026.године, након чега је уследио други састанак Техничке комисије, дана 18.02.2026.године на коме је закључено да су отклоњене раније уочене примедбе, као и да су дати адекватни одговори и појашњења на примедбе заинтересоване јавности и Завичајног удружења Хаци Продан, Ивањица, Рашчићи бб, те сачињен и Извештај Техничке комисије о оцени предметне Студије, број 004136125 2025 од 18.02.2026.године, са предлогом да се изда сагласност на исту.

Анализом одговора носиоца пројекта на претходно дате коментаре и примедбе, Техничка комисија је констатовала следеће:

1. Примедба: Зашто су узорци земљишта приказани на слици 96 страна 212 узимани на великим растојањима у односу на границе експлоатационог поља? Препорука је да се узимају на граници експлоатационог поља на местима где се земља не обрађује и хемијски не третира, а да задовољи дужи временски период за узорковање током следећих деценија. Мониторинг квалитета земљишта треба вршити у складу са Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 88/2020).

Одговор: У Студији се наводи да су узорци узети у 2024. години на три локације од којих су две на каменолому а једна поред извора (слика 94) на којима су и у ранијем периоду узимани, као и потом у ближој и даљој околини на још седам локација (слика 95). На слици 96 дат је упоредни приказ ових локација, при чему је током 2024. године укупно узето 11 узорака на и у околини постојећег површинског копа. Циљ додатних испитивања земљишта у ближој и даљој околини јесте да се утврди стање земљишта у околини, имајући у виду да не постоје подаци пре почетка рада каменолома и стања земљишта – нулто стање, те да се подаци могу упоређивати. Не постоје поуздани подаци које земљиште се у околини хемијски не третира или се током претходног периода колико ради каменолом (око 50 година) није третирао од стране њихових власника. У Студији у трећем пасусу у поглављу 10.3.3. План мониторинга квалитета земљишта на основу утврђених параметара додат текст: „Мониторинг квалитета земљишта треба вршити у складу са Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 88/2020). Испитивање земљишта извршити по добијању одобрења за експлоатацију по новом Главном рударском пројекту на две локације дате на графичком прилогу 14, по постојећем катастраском стању за ММ1 на парцели бр. 3922/1 КО Лиса (пољопривредно земљиште, воћњак 5. класе) и ММ2 на парцели бр. 3923/4 КО Лиса. Испитивање земљишта је предвиђено у околини експлоатационог поља али и у самом експлоатационом пољу ради поређења резултата у околини и на самом могућем извору. Интервал узорковања износи 5 година према наведеној Уредби.“. У табели 101 додато је Систематско праћење стања и квалитета земљишта.

2. Примедба: За мерна места за мерење нивоа буке покушати пронаћи мерна места на којима ће се искључити утицај буке од саобраћајнице која се провлачи кроз сва три мерна места у извештајима, како би се пратила бука од самог каменолома и механизације коју користи, а по потреби мерити испред стамбених објеката (уколико постоје жалбе и захтеви инспекције итд.).

Одговор: У Студији у поглављу 10.3.4 План мониторинга буке на основу утврђених параметара померена је мерна тачка ММ2 за праћење нивоа буке како би се у складу са примедбом пратила бука од самог каменолома и механизације коју користи, усмерена ка најближем стамбеном објекту и налази се уз јужну границу експлоатационог поља. Унет је текст: „Локације референтних места за мерење буке се задржавају се иста као и до сада на којима су рађена мерења по мониторингу за ММ1 и ММ3, док је ММ2 померена за праћење нивоа буке од самог каменолома и механизације коју користи, усмерена ка најближем стамбеном објекту и налази се уз јужну границу експлоатационог поља:

- ММ1: мерно место на отвореном простору, испред стамбеног објекта најближег каменолому, власништво Мирјане Савићевић, југозападно од каменолома.
- ММ2: мерно место на отвореном простору, уз јужну границу експлоатационог поља.
- ММ3: мерно место на отвореном простору, у средњем делу каменолома, испред Цркве Св. Архангела Михаила око 10 m од ивице коловоза.“

У Студији у истом поглављу у задњем пасусу пише: „По пријави утицаја, носилац пројекта је обавезан да изврши мерење нивоа буке на локацији где је утицај пријављен.“.

Мерна места за буку ММ1 и ММ3 се задржавају јер је мерно место ММ1 код најближих објеката на југозападу уз државни пут где се пријављује утицај, а мерно место ММ3 је уз пут али ка пећини, пошто је плато где су производни објекти носиоца пројекта знатно хипсометријски ниже од трасе државног пута те улаз у пећину не би био видљив да се мерно место помери и директан утицај звучних таласа не би се могао мерити.

3. Примедба: На страни 160 и 161 стоји: „Главни угрожавајући фактор природног добра Хаџи-Проданова пећина и ширег подручја око ње је активни каменолом са доње стране регионалног пута. Каменолом захвата велики део долине источно и југоисточно од пећине и западне падине суседног источног брда. Машине, млинови, дробилице и транспортна механизација испуштају велику количину издувних гасова. Производни процес у каменолому производи и велике количине прашине и висок ниво буке. Прашина и издувни гасови кроз пространи улаз Хаџи-Проданове пећине несметано улазе у њену унутрашњост где се таложе на влажним зидовима. Бука чини боравак испред пећине и у делу улазног канала помало непријатним. Процес производње камена подразумева минирања која производе сеизмичке ударе који захватају зону пећине. Удари свакако неповољано делују на унутрашњост пећине, а осим тога узнемиравају фауну слепих мишева. Од неприлагођеног, прекомерног минирања 1975. године срушила се спомен-црква испред пећине. Напредовање каменолома на исток прати и темељно крчење шумске и жбунасте вегетације. Каменолом ружи амбијентални изглед предела испред пећине.“ Уколико је потребно прописати и испитивање Сумпор-диоксида, азотних оксида и чађи испред улаза у пећину у зимском и летњем периоду у трајању од по 30 дана како би се пратио утицај гасова и чађи на пећину. Преиспитати потребу за испитивањем укупних таложних материја у трајању од 30 дана, пошто се ради о мањој експлоатацији кречњака па нема опасних и загађујућих материја.

Одговор: Текст који се наводи из Студије је текст који је преузет из Плана управљања 2020-2029. Споменика природе „Хаџи-Проданова пећина“ Туристичке организације општине Ивањица, а који је урађен на основу студије заштите овог подручја. Тврдње које се наводе у овим документима нису потврђене резултатима мерења на терену, поготово у подели утицаја која се наводи. Нема података да су код пећине вршена испитивања ваздуха од стране управљача, док је носилац пројекта испитивао утицај на ваздух и резултати мониторинга нису показали прекорачење граничних вредности. Осим наведеног, улаз у пећину је у потпуности

заклоњен изграђеном црквом на платоу испред, која га заклања од државног пута, а самим тим и радне зоне и каменолома носиоца пројекта. Управљач, Туристичка организација општине Ивањице, у свом Одговору на Захтев (број 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године) није навео да постоји описани утицај нити потреба за додатним испитивањима, а исти је учествовао у јавној расправи за предметну Студију.

Имајући у виду примедбу број 2 где се наводи да је државни пут сувише близу мерних места за буку, предложено мерно место на улазу у пећину за испитивање ваздуха такође се налази уз сам пут и мерења ће у том случају објединити мерење загађујућих материја и пореклом са пута и осталих активности ван експлоатационог поља, а који нису пореклом од експлоатације кречњака. Ово посебно важи за параметре који се наводе у примедби: сумпор-диоксид, азотови оксиди и чађ, јер је пут веома значан извор ових загађујућих материја док у околини постоје и други извори (локални путеви, ложишта итд.). Због тога је прописано да се морају мерити издувни гасови механизације, али се не може утицати на кориснике државног пута и остале загађиваче. Прашина представља главну загађујућу материју код рада каменолома, односно при извођењу радова на експлоатацији кречњака. За праћење утицаја на пећину задужен је управљач овим подручјем и уколико постоји сумња на неки утицај, као што су сумпор-диоксид, азотови оксиди и чађ, исти је у могућности да их изврши узимајући у обзир све изворе ових загађујућих материја у околини пећине.

Што се тиче експлоатације кречњака и планираног експлоатационог поља, а поштујући дату примедбу, у студији је измењен положај мерног места ММ1 које је сада померено ка пећини и граници планираног експлоатационог поља, а у средини радног простора носиоца пројекта, на ком је предвиђено да се врше мерења у трајању од 30 дана укупних таложних материја, а уколико су резултати испитивања уреду онда ова испитивања вршити два пута у току године али сваке треће године (летњи и зимски период). Наведена динамика мерења је усклађена са Правилником о техничким захтевима за површинску експлоатацију лежишта минералних сировина („Службени гласник РС“, бр. 96/10). Испитивање укупних таложних материја представља директан показатељ ефикасности система за отпашивање и квашење путева. На овај начин се омогућава каменолому да недвосмислено докаже да су емисије прашине под контролом и да рад на експлоатацији кречњака не деградира квалитет живота и екосистем у непосредној околини. Мерење укупних таложних материја омогућава рану идентификацију одступања услед повећаног интензитета рада или климатских промена. Испитивање укупних таложних материја је кључно јер континуирано мерење у трајању од 30 дана пружа репрезентативан приказ просечног оптерећења животне средине прашином, чиме се објективно одређује да ли рад каменолома нарушава или не квалитет ваздуха. Мониторинг укупних таложних материја је приоритетан јер директно мери утицај специфичне делатности каменолома (прашину), док је контрола сумпор-диоксида, азотових оксида и чађи већ законски обухваћена кроз обавезне техничке прегледе и стандарде емисије самих радних машина.

Пошто је према примедби померена локација мерног места ММ1, за даљи мониторинг ваздуха задржане су две локације: ММ1 ка пећини на производном платоу и у близини експлоатационог поља (ван истог и колико је могуће даље од државног пута), као и мерно место ММ2 код најближег стамбеног објекта на југозападу уз државни пут где се пријављује утицај.

При овим мерењима обавезно се мора узети у обзир и у извештају навести близина државног пута и његов утицај на укупно стање квалитета ваздуха, као и осталих објеката и активности које нису пореклом од рада на експлоатацији кречњака у оквиру експлоатационог поља.

У поглављу 10.3.2 Студије сада пише:

„Пошто је ужа околина експлоатационог поља површинског копа „Рапчићи“ насељена, мерења квалитета ваздуха потребно је вршити у односу на најближе стамбене објекте и објекат постојеће цркве на улазу у пећину у односу на развој површинског копа током планираног века експлоатације који износи скоро 19 година. Редовна испитивања стања квалитета ваздуха у циљу праћења ефикасности примењених мера за сузбијање емисије прашине потребно је вршити према индикатору укупне суспендоване честице, при чему се задржава постојеће мерно место које се налази уз најближи стамбени објекат на југозападу на графичком прилогу 14 обележено са ММ2, ради наставка даљег праћења, док је мерно место ММ1 померено на локацију у околини планираног експлоатационог поља а усмерено ка пећини, на радном платоу у подножју државног пута.

Редован мониторинг стања квалитета ваздуха обухвата мерење на локацијама ММ1 и ММ2 концентрације укупних суспендованих честица које је потребно вршити минимум два пута у току једне календарске године (у летњем и зимском периоду) у трајању од минимум 8 дана како би се пратило да ли радови на површинском копу имају утицај на погоршање квалитета ваздуха у околини.

На мерном месту ММ1 које је усмерено ка пећини и граници планираног експлоатационог поља, а у средини радног простора носиоца пројекта, предвиђено је да се врше и мерења у трајању од 30 дана укупних таложних материја два пута у току једне календарске године (у летњем и зимском периоду), а уколико су резултати испитивања уреду онда ова испитивања вршити два пута у току године али сваке треће године (летњи и зимски период). Динамика мерења усклађена је са Правилником о техничким захтевима за површинску експлоатацију лежишта минералних сировина („Службени гласник РС“, бр. 96/10). Испитивање укупних таложних материја представља директан показатељ ефикасности система за отпришвање и квашење путева.

Резултате добијене испитивањима поредити са максимално дозвољеним концентрацијама датим у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 11/10, 75/10 и 63/13). При овим мерењима обавезно се мора узети у обзир и у извештају навести близина државног пута и његов утицај на укупно стање квалитета ваздуха, као и осталих објеката и активности које нису пореклом од рада на експлоатацији кречњака у оквиру експлоатационог поља. Извештаји морају да садрже наведене активности које су се одвијале на каменолому, односно списак рударских радова који су вршени током мерења.“

У табели 100 је сада измењен план мониторинга ваздуха.

4. Примедба: Детаљније обрадити заштиту животне средине од дробиличног постројења, као и позицију истог за време рада површинског копа.

Одговор: По пројекту је планирана мобилна дробилица за коју је предвиђено да се користе мере и уређаји за сузбијање емисије прашине уз обавезан мониторинг. У мерама заштите ваздуха дата су јасна упутства за сузбијање емисије прашине током реализације пројекта, као и мере заштите од буке. Студија оставља могућност да се уведу додатне мере уколико се мерењима укаже да за тим има потребе. На свим деловима дробиличног постројења где се може јавити емисија прашинастих материјала (утоварни бункер, сита, и транспортери, као и истоварна места са транспортних трака које формирају купе готових производа), предвиђено је да се врши прскање водом, преко система прскалица.

Детаљан приказ у Студији дат је већ у поглављу 7.1.3 Технолошки процес контроле емисије прашине.

На графичком прилогу 5 додата је најчешћа позиција мобилне дробилице.

5. Примедба: Дефинисати и праћење укупних суспендованих честица или ПМ-10 два пута годишње у трајању од по минимум 8 дана којим би се пратила концентрација прашина са површинског копа.

Одговор: У поглављу 10.3.2 Студије према датој примедби измењено је да се врши праћење укупних суспендованих честица два пута годишње у трајању од по минимум осам дана. Сада пише: „Редован мониторинг стања квалитета ваздуха обухвата мерење на локацијама ММ1 и ММ2 концентрације укупних суспендованих честица које је потребно вршити минимум два пута у току једне календарске године (у летњем и зимском периоду) у трајању од минимум 8 дана како би се пратило да ли радови на површинском копу имају утицај на погоршање квалитета ваздуха у околини.“.

6. Примедба: Убацити на страни 296: према Правилнику о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 139/22) и по стандардима SRPS ISO 1996-1:2019 и SRPS ISO 1996-2:2019.

Одговор: Тражени текст убачен у поглављу 10.3.4 Студије на страни 298 (раније 296) и сада пише: „Мерења нивоа буке вршити према Правилнику о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, број 139/22) и по стандардима SRPS ISO 1996-1:2019 и SRPS ISO 1996-2:2019.“.

7. Примедба: У поглављу 11 дати мало више података о носиоцу пројекта, да ли има искуства у извођењу оваквих пројеката, имају ли радници искуства у рударству? Постоје ли испитивања и мониторинг на другим пројектима на којим долази до загађивања животне средине, много је интересантније и боље за квалитет Студије него теоретска разматрања.

Одговор: Тражени подаци о носиоцу пројекта су додати у поглавље 11 и сада пише: „Експлоатација техничко-грађевинског камена – кречњака на лежишту „Рашчићи“ започета је 1976. године. Током деценија рада, Носилац пројекта је одржао пуни континуитет у обављању рударских активности, уз сукцесивно усклађивање са тадашњом и важећом законском регулативом. Данашњи привредни субјект представља правног следбеника који обједињује педесетогодишње искуство и експертизу у експлоатацији кречњака на овој локацији, што је након 2000. године додатно материјализовано кроз значајна капитална улагања и технолошку модернизацију процеса.

Стручне квалификације и искуство Носиоца пројекта огледају се у успешној реализацији бројних пројеката у области нискоградње и експлоатације сировина, при чему је руднички комплекс „Рашчићи“ трансформисан у високофункционалну целину интеграцијом савремене бетонске и асфалтне базе.

Извођење рударских радова поверено је стручном тиму са дугогодишњим искуством у сектору рударства. Радна снага је састављена од квалификованог кадра који поседује све неопходне сертификате за рад у површинској експлоатацији, чиме се гарантује максимална безбедност и ефикасност процеса. Постојећа инфраструктура и развијен коп са инсталираним годишњим капацитетом од 80.000 m³ чврсте масе кречњака који је претходном периоду постојао представљају директан резултат деценијске стручне праксе и професионалног управљања ресурсима.

Треба истаћи, као што је наведено у уводном делу Студије о процени утицаја на животну средину за ПК „Рашчићи“ код Ивањице да ПД „Путеви“ доо Ивањица постоји преко 50 година и да се бави делатношћу изградње путева и аутопутева. Каменолом „Рашчићи“ је одлуком СО Ивањица отворен као објекат од општег интереса за ову општину још давне 1976. године са свим потребним дозволама за рад и све ове године од тада ради у континуитету.

Извођењем радова на експлоатацији кречњака на ПК „Рапчићи“ обезбеђује се техничко-грађевински камен од кога се производе све врсте камених агрегата, асфалта и бетона, а који првенствено служе за обављање послова на одржавању 250 km путне мреже на територији општине Ивањица који се обављају по основу закљученог уговора са ЈП „Путеви“ Србије Београд. Поред тога, ово привредно друштво је својом репутацијом квалитетног извођача радова на путној инфраструктури и својим дугогодишњим искуством, препознато од стране Министарства грађевинарства и инфраструктуре и ЈП „Путеви“ Србије као извођач коме је поверено извођење многих радова на изградњи и реконструкцији државних путева.

Истичемо и то да су „Путеви“ доо Ивањица одлуком Владе РС и одлуком СО Ивањица, одређени као субјекат од посебног значаја у Општини Ивањица за реаговање у ванредним ситуацијама које је задужено за рапчишћавање путева, одржавање путних објеката, заштита од клизишта и других.

За обављање свих напред наведених делатности неопходан је наставак радова на експлоатацији кречњака на ПК „Рапчићи“ и обезбеђење потребног материјала.“

У Студији су анализирана испитивања медијума животне средине из 2023., 2024. и 2025. године: 2 извештаја о испитивању квалитета ваздуха у зони утицаја каменолома на 3 мерна места, 2 извештаја на емитеру асфалтне базе која је ван експлоатационог поља и емисије не потичу од радова на експлоатацији кречњака, 12 извештаја о испитивању узорка земљишта на и у ближој и даљој околини каменолома на укупно 11 локација, 10 извештаја о испитивању квалитета отпадне воде, извештај о испитивању рударског отпада, 4 извештаја о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу на 3 локације, 3 студије и 3 извештаја о праћењу сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте при извођењу минирања. Укупно је обрађено 37 извештаја и студија са извештајима о испитивањима.

Предметна студија о процени утицаја на животну средину урађена је у складу са доступним подацима према пројектованим радовима и планираном ангажовању механизације за експлоатацију кречњака на површинском копу „Рапчићи“ датим у Главном рударском пројекту експлоатације кречњака као ТКГ лежишта „Рапчићи“ код Ивањице (Геостим д.о.о. Београд, 2025. године) (ГРП) са додатим корекцијама које су у међувремену извршене и додатним појединостима из ГРП-а које су биле неопходне за израду ове студије. Такође, коришћена је сва доступна пројектно-техничка документација из ранијег периода, извештаји о мониторингу и документациони материјал (услови, мишљења, сагласности итд.) који су достављени од стране Носиоца пројекта. Поред наведеног, студија је урађена и у складу са доступним подацима у плановима, извештајима и анализама надлежних органа и организација, као и постојећим подацима у литератури. За локацију у околини лежишта „Рапчићи“, нема података да ли су вршена мерења и анализе стања квалитета медијума животне средине од стране државних органа и организација или уколико јесу нису била доступна приликом израде предметне студије.

8., 9. и 10. Примедба: Страна 1 задњи пасус „Око експлоатационог поља полигона 1 и 2, која се налазе са леве стране државног пута ПА реда 180 (посматрано у односу на категорисани правац пута Чачак – Гуча – Ивањица), налази се заштитни појас ширине по 100 m око полигона. На експлоатационом пољу полигона 2 се више не врши експлоатација и оно се користи као радни плато површинског копа. Активна експлоатација кречњака врши се на експлоатационом пољу полигона 1 по правцу запад-исток.“

У првом (већем делу Судије) нејасно је где су полигони 1 и 2. Када се говори о неким локалитетима потребно је позвати се на одговарајући прилог (Страна 3, поглавље 2, први пасус).

Одговор: Експлоатационо поље из 2015. године које се састоји из полигона 1 и 2 је новим пројектом експлоатације предвиђено да престане да постоји, те да се замени новим експлоатационим пољем чија контура је предмет пројекта за који се ради процена утицаја, па због тога је у овој Студији све одређено на основу њега. Контуре оба полигона постојећег експлоатационог поља из 2015. године приказане су на слици 6 и 10, а нису од посебног значаја за анализу нових пројектованих радова јер по новом Главном рударском пројекту неће постојати, већ се формира ново експлоатационо поље и радови су пројектовани у њему. Сав текстуални и графички опис се налази у првом делу Студије, у опису постојећих објеката на и у околини предметне локације.

За први пасус у поглављу 2. на страни 3 направљени су графички прилози 16 и 17 у складу са примедбом и на исти се сада позива у тексту. Напомињемо да текст првог пасуса је увод у поглавље где је потом у самом поглављу све што се у том пасусу наводи детаљно разрађено и текстуално и графички (укупно у поглављу 2 се налазе 22 слике са упоредним приказом планираног новог експлоатационог поља) а посебно приказ положаја у односу на: територију Моравичког управног округа (слика 1), територију општине Ивањица (слика 2), насеља у општини Ивањица (слика 3), мрежу државних путева (слика 4), катастарске општине Шуме и Лиса (слика 5), контуре заштићеног простора СП „Хаџи-Проданова пећина“ и непокретног културног добра (слика 6, 22, 27, 36 и 37), контуре полигона постојећег експлоатационог поља из 2015. године (слика 6 и 10). Графички приказ дат је и на графичким прилозима 8 и 9 са свим битним објектима у околини предметног простора. Све је поређено са новим планираним експлоатационим пољем према пројекту експлоатације за који се ради предметна Студија.

11. Примедба: Страна 3, слике 2 и 3. Тачка не може да буде контура планираног експлоатационог поља. У легенди ставити одговарајући термин.

Одговор: У складу са датом примедбом легенда на сликама 2 и 3 је коригована и сада уместо „контура“ пише „положај“.

12. Примедба: Страна 7, сл. 6. На слици је нејасно где су контуре два полигона (означити полигон 1и полигон 2) у лежишту „Рапчићи“.

Одговор: Слика 6 је коригована у складу са датом примедбом. Полигони експлоатационог поља из 2015. године означени на слици.

13. и 14. Примедба: Страна 8, други пасус „У ближеј околини планираног новог експлоатационог поља површинског копа у лежишту „Рапчићи“ у правцу југозапада налазе се оверене билансне резерве кречњака као техничко-грађевинског камена у лежишту „Лаз“ код Ивањице и утврђена контура која се простире на површини од око 5,2 ha (51.737,43 m²).

Нејасно где је лежиште „Лаз“?. Како се једно лежиште може налазити у оквиру другог лежишта? Ваљда треба у оквиру рудног поља налазе се два лежишта ...

Одговор: Простор лежишта „Лаз“ припада другом инвеститору који је током 2020-21. године извршио детаљно геолошко истраживање лежишта „Лаз“ и урађен је Елаборат о ресурсима и резервама кречњака као техничко-грађевинског камена у лежишту „Лаз“ код Ивањице на основу ког је контура билансних резерви кречњака лежишта „Лаз“ одређена Решењем о утврђивању и оверавању билансних резерви кречњака као техничког грађевинског камена у лежишту „Лаз“ код Ивањице, на дан 03.05.2022. године, издатим од стране Министарства рударства и енергетике Републике Србије, заведеним под бројем 310-02-01591/2022-02 од дана 12.05.2023. године. Као што се види на слици 6 у Студији, оно се налази као што и пише у тексту југозападно од предметног планираног експлоатационог поља које ће да се формира у лежишту „Рапчићи“. Лежиште „Лаз“ се налази са супротне стране државног пута, минимално удаљено 482 метра

мерено ваздушном линијом од најближе тачке планираног експлоатационог поља носиоца пројекта Путеви д.о.о. Ивањица.

У оквиру планираног новог експлоатационог поља носиоца пројекта Путеви д.о.о. Ивањица налазе се утврђене и оверене билансне резерве кречњака као што пише у Студији у поглављу 2.3 према решењима Министарства рударства и енергетике: Потврда о резервама кречњака као техничко-грађевинског камена у лежишту „Рапчићи“ код Ивањице издате од стране Министарства рударства и енергетике РС (заведена под бројем 310-02-00283/2009-06 од дана 29.07.2009. године) и Решење о утврђивању и оверавању билансних резерви кречњака као техничког грађевинског камена у лежишту Рапчићи I код Ивањице, са стањем на дан 30.09.2023. године (заведено под бројем 000341602 2023 од дана 11.03.2024. године). Контуре оверених резерви утврђене су табелама 2 и 4 и оне припадају носиоцу пројекта Путеви д.о.о. Ивањица.

15. Примедба: Страна 9, сл. 8 и страна 14, слика 10 нису у складу, као ни текст који их прати.

Одговор: Слика 8 приказује контуру планираног новог експлоатационог поља према пројекту за који се ради ова Студија, у складу са тим дат је и опис у тексту у односу на објекте у околини. Слика 10 приказује тренутно постојећа експлоатациона поља која већ имају одобрење за експлоатацију издато од стране Министарства рударства и енергетике и по стању у Катастру истражних и експлоатационих поља минералних сировина. Текст постојећих експлоатационих поља објашњава постојеће стање према званичним подацима Министарства и документације на основу које је до сада вршена експлоатација (Решење о одобравању експлоатације број 310-02-00617/2015-02 од дана 10.08.2015. године и Решење о одобравању извођења рударских радова број 310-02-00981/2016-02 од дана 22.06.2016. године). Новим пројектом планирано је формирање новог експлоатационог поља, а ова два полигона из 2015. године неће више постојати. Мења се изглед експлоатационог поља новим пројектом. Предметни пројекат који се обрађује у овој Студији има само један полигон за који ће да се тражи одобрење за експлоатацију и који представља планирано ново стање.

16. и 17. Примедба: Страна 13, други пасус „Око експлоатационог поља полигона 1 и 2, која се налазе са леве стране државног пута IIА реда 180 (посматрано у односу на категорисани правац пута Чачак – Гуча – Ивањица), налази се заштитни појас ширине по 100 m око полигона. Шта значи заштитни појас и шта ако контуре експлоатационог поља „задиру“ у заштитни појас?

Одговор: Предметни текст представља приказ постојећег стања према подацима и документацији Министарства рударства и енергетике, а графички приказаних на интернет страници где Министарство води Катастар истражних и експлоатационих поља минералних сировина. Експлоатациона поља и заштитни појас око експлоатационог поља из 2015. године су утврђени од стране Министарства рударства и енергетике. Око експлоатационог поља из 1998. године није формиран заштитни појас, али оно је и напуштено од стране носиоца пројекта. Заштитни појас је формиран око оба полигона понаособ за експлоатационо поље из 2015. године. Експлоатациона поља из 1998. и 2015. године не задиру у заштитни појас већ је он формиран око њих, на основу Решења о одобравању експлоатације издатог од стране Министарства рударства и енергетике РС (заведено под бројем 310-02-00617/2015-02 од дана 10.08.2015. године) тачка 6.

Према Закону о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон, 40/2021) члан 3. став 1 тачка 42) гласи: заштитни простор око експлоатационог поља је простор у коме експлоатација није планирана нити се изводи, већ представља простор који раздваја експлоатациона поља и омогућава да, у једном тренутку времена, носилац одобрења за експлоатацију у заштитном простору може да истражује, уколико постоје индиције да се ресурси минералних сировина налазе и ван постојећих граница

експлоатационог поља и после проширити експлоатационо поље. Такође, према члану 78. став 1 Одобрење за експлоатацију из члана 77. овог закона садржи тачку б) која гласи: заштитни простор дуж границе експлоатационог поља потребан ради могућег проширења поља са дефинисаним координатама на предлог носиоца експлоатације у ширини до 100 m, осим у случају експлоатације минералних ресурса за добијање природних грађевинских материјала.

Напомена пројектаната: На слици 10 је приказан заштитни појас од 100 метара за полигоне експлоатационог поља из 2015. године јер се тако наводи у бази података Катастра Министарства рударства и енергетике (слика се позива на Катастар као извор података у фусноти), иако се по Решењу и Закону он назива заштитни простор.

У односу на овде приказано постојеће стање, према новом пројекту планирана је нова контура експлоатационог поља која ће заменити ова два полигона експлоатационог поља из 2015. године.

18. и 19. Примедба: Страна 47, задњи пасус „У околини предметног активног копа налази се простор који обухвата планирани површински коп кречњака „Лаз“ и који представља средину која до сада није била изложена значајном притиску услед антропогеног деловања локалног становништва и на ком још увек нема извођења рударских радова на експлоатацији кречњака. Међутим, део у подножју контуре оверених билансних резерви овог лежишта обухвата део терена који је значајно деградиран у ранијем периоду где су одношене колувијалне насlage сипара.“

Ово треба боље објаснити, као и слику 35; Слика 35: Приказ пејзажа у источном делу у односу на планирано ново експлоатационо поље у лежишту „Рашчићи“ са погледом на планирани ПК „Лаз“ (септембар 2025. године)“

Одговор: У подножју контуре оверених резерви лежишта „Лаз“ налази се земљани материјал помешан са дробиним кречњака који је коришћен за уређење платоа и израду раскопа још током геолошких истраживања. Део овог материјала је коришћен за попуњавање раскопа и корекцију терена, као и за плато за приступ машина због стрмог терена. Наведени материјал премештан је булдозером, није било икаквог минирања. Такође, Србијашуме су у претходном периоду користиле тај материјал за насипање шумских путева како би могли да извлаче посечена дебла. На предметном простору не врши се експлоатација кречњака.

У складу са примедбом у Студији додат текст: „Лежиште кречњака „Лаз“ у оквиру кога је планирано формирање површинског копа што се тиче покривености, је са источне стране доста откривено – стрмина без делувилалног покривача. На остатку лежишта заступљени су делувилални седименти смеђих глина измешани са фрагментима различитих димензија површинских распаднутих кречњака. У подножју стенске масе оверених билансних резерви лежишта „Лаз“ налази се катастарски некатегорисани пут чији је застоp од земљаног материјала и повезује лежиште са државним путем ПА реда 180.“

20. Примедба: Страна 48, задњи пасус „Завод за заштиту споменика културе Краљево извршио је евидентирање добра „Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима“ у насељу Рашчићи на катастарским парцелама број: 1, 4/1, 9/123 (од координатне тачке N: 4830727 северне географске ширине и E: 438611 источне географске дужине до N: 4830699 северне географске ширине и E: 438690 источне географске дужине), ... Све E (Источне) координате су погрешне.

Одговор: Није грешка у координатама, већ неспоразум око пројекције, пошто је Завод дао координате у оквиру UTM (Universal Transverse Mercator) система, па су E (Easting) тачне. UTM користи Трансверзалну Меркаторову пројекцију, где су координате изражене у метрима за одговарајућу UTM зону (Србија: WGS 84 / UTM zone 34N). Србија је званично прешла на коришћење UTM пројекције у оквиру европског референтног система ETRS89 (European

Terrestrial Reference System 1989), који је стандард на нивоу Европске уније. Имајући у виду разлике у коришћеним пројекцијама при датим координатама преломних тачака применом ГИС-а у Студији је био урађен посебан приказ контуре коју је дао Завод у UTM Зона 34N (WGS84) пројекцији (слика 37) и приказ у стари државни систем Гаус-Кригер (Србија Зона 7) (слика 117). У циљу разјашњења неспоразума у студији у табели 8 страна 50 је додата трансформација координата из савременог система UTM Зона 34N (WGS84) у стари државни систем Гаус-Кригер Србија Зона 7 према координатама преломних тачака које је дао надлежни Завод. Такође у Студији је додат графички прилог 15 Сателитски снимак са приказом координата и преломних тачака контуре заштићеног простора НКД Хаџи Проданова пећина са црквом у Рашчићима у односу на експлоатационо поље ПК „Рашчићи“, размере 1:2.500.

21. Примедба: Иста грешка је присутна и у табели бр. 7, страна 49: Приказ преломних тачака са координатама за делове катастарских парцела које наводи Завод за заштиту споменика културе Краљево

Одговор: Одговор је дат у примедби под бројем 20.

22. Примедба: Страна 50, табела 8, Све Е (источне) координате су погрешне.

Одговор: Одговор је дат у примедби под бројем 20.

23. Примедба: Страна 50 слика 36 је без размере.

Одговор: Слика 36 има размеру, а размерник се налази у горњем десном углу, међутим веома слабо се види јер је црне боје, а на то пројектанти не могу утицати јер је дефинисано у самом порталу ГеоСрбије. Поново је урађена слика како би део где се формира размерник био светлији (колико је то могуће), а у студију је додата и као графички прилог 18 где се види да је размера 1:2.500.

У пасусу испод слике 36 сада стоји: „Преломне тачке контуре НКД су дате у табели 8, док је контура приказана на сликама 36 и 37, као и графичким прилозима 8, 9, 15, 17 и 18.“

24. Примедба: Страна 74, поглавље 3.2.6.5 Сигурносно растојање од разбацивања комада при минирању Овом поглављу недостаје одговарајућа карта да се види простор који је потенцијално угрожен од минирања (простор ван 364 m). Ово поглавље треба детаљније приказати с обзиром на чињеницу присуства различитих објеката (путева, црква, кућа и др.) простору експлоатације.

Одговор: С обзиром на то да у нашој земљи нису донети прописи и норме који одређују сигурносна растојања у погледу разлетања комада минираниог стенског материјала, одређивање даљине одбацивања комада може да се врши на више начина, применом различитих формула. Даљина разлетања комада зависи од више фактора (количине експлозива инициране у једном временском тренутку, геометрије распореда минских бушотина, линије најмањег отпора, угла одбацивања, рељефа терена...) и зависно од тога шта се узима као база за израчунавање, потребно је применити одговарајућу формулу. Применом формуле наведене у Главном рударском пројекту добија се вредност за максимални домет одбацивања комада која износи 364 m. Битно је напоменути да се добијена вредност односи на растојање у смеру оријентације минског поља, док су растојања у смеру иза бушотина неколико пута мања.

У Студију је додат графички прилог 19 где је приказан простор који је потенцијално угрожен од минирања са јасно приказаним максималним сигурносним растојањем од 364 m по формули за прорачун која се користи у предметном пројекту. У циљу поређења вредности које се прорачуном могу добити а на основу података датих у пројекту, у Студији смо урадили прорачун по још једној формули за израчунавање сигурносног растојања услед разлетања комада при минирању, по којој се добија вредност од 210 m, за коју је такође урађен приказ простора потенцијалног угрожавања у односу на положај минског поља и околне објекте на графичком прилогу 19.

Најчешћа брзина комада стене у тренутку напуштања масива на основу искуствених података усваја се са вредношћу од 45 m/s. Критични положај комада стене у тренутку напуштања масива износи:

$$Y = 0,5 \cdot l_{pu} - l_{pr} \cdot \sin \alpha + W \cdot \cos \alpha$$

$$Y = 0,5 \cdot 13,5 - 1,0 \cdot \sin 75^\circ + 3,0 \cdot \cos 75^\circ$$

$$Y \approx 6,6$$

Па је тако максимални домет одбацивања комада:

$$D_{\max} = \frac{V_o^2}{g} \cdot \sin 2\beta + \frac{\sqrt{3}}{W} \cdot Y$$

$$D_{\max} = \frac{45^2}{9,81} \cdot \sin(2 \cdot 45) + \frac{\sqrt{3}}{3,0} \cdot 6,6$$

$$D_{\max} = 210 \text{ m}$$

Даљина разбацивања комада стена после минирања зависи од количине употребљеног експлозива, геометрије распореда експлозивних пуњења, величине линије најмањег отпора, угла одбацивања, рељефа земљишта итд.

Највећи домет разбацивања комада настаје код избачених комада са максималном брзином и при углу од 45°, што представља најнеповољнији теоријски случај, на основу кога је одређено максимално сигурносно растојање од 364 m у смеру минског поља, док је у осталим правцима домет значајно мањи.

Приликом сваког минирања обавештавају се надлежни органи, а наведени пут, као и сви остали некатегорисани путеви унутар експлоатационог поља и ван, привремено се затварају за саобраћај.

Током минирања, запослени у компанији „Путеви“ д.о.о. Ивањица склањају се на безбедна места, док се остало становништво упозорава звучним сигналом. Објекти управне зграде, производни објекти и остали помоћни објекти који се налазе ван експлоатационог поља се налазе у подножју на платоу носиоца пројекта и њихова безбедност се прати током извођења минирања јер су они најближи минском пољу.

Црква на улазу у пећину, као и магистрални пут IIА реда бр. 180 (Гуча–Ивањица), налазе се на удаљености од око 220 m ваздушном линијом од најближег чела минирања, што је мање од максималног теоријског домета датим у Главном рударском пројекту јер се прорачун односи на максималну количину од 68 kg по бушотини, те су Студији у поглављу 9.6 у складу са датом примедбом унете додатне мере заштите:

„7) приликом оријентације минског поља, планирати бушење и минирање у другом правцу од цркве и улаза у пећину;

8) што прецизније одређивање линије најмањег отпора (по пројекту) приликом обележавања минског поља и квалитетна израда минског чепа приликом минског пуњења бушотина;

9) по потреби смањити количину експлозива по бушотини и применити раздвојено стубно пуњење.“

Задатак чепа је да спречи издувавање гасова из бушотине и омогући ефикасно коришћење гасне енергије за дробљење стенске масе, чиме се смањују ваздушни удари и евентуална појава летећих комада, што зависи и од квалитета материјала који се користи за мински чеп.

Стварно стање на терену приликом извођења минирања утврђено извештајима у којима су дати подаци о извршеним минирањима и праћењу утицаја минирања на површинском копу „Рашчићи“ у односу на околне објекте показује да се користи мања количина експлозива по бушотини и да количина употребљеног експлозива зависи од локације на којој се изводе

минирања (зависи од положаја минског поља), самим тим и доказују да се корекције параметара по којима се изводе минирања врше на терену од стране стручних лица. За свако минирање добија се сагласност сектора за ванредне ситуације МУП-а који прати да се минирања изведу на безбедан начин.

25. Примедба: Страна 129, поглавље 6.1. Слика 53; Како је приказано у легенди, нејасно је где је планирана контура копа за првих 10 година експлоатације.

Одговор: У складу са датом примедбом легенда на слици 53 је коригована, планирана контура копа за првих 10 година експлоатације је јасно обележена.

26. Примедба: На основу примедби заинтересоване јавности, предлаже се подизање зеленог појаса у северном делу експлоатационог поља, у дужини од око 300 m и ширине око 2–3 метра. Појас би био састављен од наизменично засађених аутохтоних култура као што су бреза и смрча. Такав појас не би захтевао неко посебно одржавање и негу.

Одговор: На основу анализе терена и примедби заинтересоване јавности, предлаже се измена локације планираног заштитног зеленила. Уместо у северном делу који је изузетно пошумљен, потребно је предвидети подизање зеленог појаса дуж источне границе експлоатационог поља на свим деловима где не постоји природна шумска вегетација.

Наиме, северна страна је већ заштићена постојећом шумом, док је источни део местимично изложен, те би формирање појаса на овој страни (у дужини од укупно око 100 m и ширини 2–3 m) омогућило адекватну заштиту. Осим тога, разматрајући примедбе јавности констатовано је да је потребно подићи заштитни зелени појас вегетације у дужини од 30 метара и ширини 2–3 m у југозападном делу у близини државног пута усмереном ка најближем стамбеном објекту где се пријављује утицај (мерењима није утврђен), а на делу који према Плану детаљне регулације није предвиђен. Зелени појас који је планиран је приказан на графичком прилогу 14 и састоји се од: на истоку два дела (први (горњи) дужине 58,29 m и други (доњи) дужине 41,52 m), на југозападу део дужине 30 m. Појас је предвиђено да се формира од наизменично засађених аутохтоних култура, попут брезе и смрче, које су отпорне и не захтевају посебно одржавање, а пружају ефикасну визуелну и еколошку баријеру.

У складу са датом примедбом у Студију је додата мера у поглављу 9 Предлог мера предвиђених у циљу спречавања, смањења и, где је то могуће, отклањања негативних утицаја пројекта на чиниоце животне средине:

„1. извршити подизање зеленог појаса дуж источне границе експлоатационог поља, на деловима где не постоји природна шумска вегетација, у укупној дужини од око 100 m и ширине 2–3 m. Подићи и заштитни зелени појас вегетације у дужини од 30 метара и ширини 2–3 m у југозападном делу у близини државног пута. Локације заштитног појаса који треба успоставити приказане су на графичком прилогу 14 Студије. Појас мора бити састављен од наизменично засађених аутохтоних врста као што су бреза и смрча;“.

27. Примедба: Извештаје о квалитету чинилаца животне средине само навести у Студији као пратећи материјал, дати завршне коментаре о резултатима, а саме извештаје у приложити у Студији у ел.форми (CD).

Одговор: Тражени извештаји су наведени у оквиру поглавља 12.2 Основа за израду студије о процени утицаја на животну средину, завршни коментари налазе се дати у оквиру поглавља 6 и 7 Студије, а уз Студију су приложени засебно у електронском облику на CD-у.

Примедбе заинтересоване јавности

1. Примедба: Жељко Савићевић, мештанин Рашчића, са кућом на самом регионалном путу, коме је каменолом преко пута, жалио се на буку од машина (чекићари, вибро пресе) у кругу површинског копа.

Одговор: У Студији у поглављу 7.2.7. приказани су резултати мерења буке код објекта подносиоца примедбе и у самом објекту заједно са локацијама мерних места, а извештај је у оквиру документационог материјала. Према Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица (број 2513050000019-1 од 05.05.2025. године) дана 22.04.2025. године издатом од стране акредитоване лабораторије Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о. следи да су извршена мерења на два места: ММ1 и ММ2.

Прво мерно место (ММ1) је на отвореном простору, испред стамбеног објекта најближег каменолому, власништво Мирјане Савићевић (мајка подносиоца примедбе), југозападно од каменолома. Мерна тачка се налази на асфалтираној површини, 5 m од ивице коловоза и 100 m од пресе за производњу ивичњака. Простор између каменолома и мерног места је отворен. Микрофон је постављен на висини 1,5 m од тла.

Друго мерно место (ММ2) је у референтном стану, први спрат, власништво Мирјане Савићевић (мајка подносиоца примедбе). Дневна соба окренута према изворима буке, површине око 25 m², са уобичајеним намештајем, тепихом, дуплом дрвеном столаријом која је у време мерења била затворена и са микрофоном постављеним на висини 1,5 m од пода и на 2 m од прозора.

На основу обављених мерења нивоа буке, а при максималном режиму рада на каменолому и у радној зони, граничне вредности индикатора буке на отвореном простору, у дневном интервалу, на мерном месту ММ1 нису прекорачене.

На основу обављених мерења нивоа буке, а при максималном режиму рада на каменолому и у радној зони, граничне вредности индикатора буке у затвореним просторијама референтног стана, у дневном интервалу, на мерном месту ММ2 нису прекорачене.

Резидуална бука на оба мерна места потиче од саобраћаја средњег интезитета путем ПА реда бр. 180 Чачак - Гуча - Ивањица и активности у домаћинствима у непосредној околини. Подаци из извештаја акредитоване лабораторије где је мерен ниво буке на отвореном простору показују да се опсег резидуалне буке креће од 59-63 dB(A).

Такође, у исто време вршена су мерења и на мерном месту у зони извора буке које се налази на отвореном простору, 20 m од „Metalika“ пресе за производњу ивичњака. Овај производни објекат се налази ван експлоатационог поља ПК „Рашчићи“ и није у вези са пројектом експлоатације кречњака, а налази се на платоу испод каменолома где су производни објекти носиоца пројекта (асфалтна база, бетонска база итд.) са супротне стране државног пута и самог објекта подносиоца примедбе. Резултати мерења буке у зони извора буке показали су да износи 85 dBA при максималном режиму рада.

Имајући у виду да је преса за производњу ивичњака најближа објекту подносиоца примедбе, у Студији у поглављу 9 Опште мере заштите је додата мера под тачком 3: „успоставити мерно место на коме ће се пратити бука од самог каменолома и механизације која се користи за експлоатацију кречњака према плану мониторинга ради упоређивања резултата нивоа буке коју производе радови на експлоатацији кречњака у односу на околне изворе буке;“.

2. Примедба: Јанко Грбић, директор Туристичке организације Ивањица, навео је да је статус Хаци Проданове пећине колатерална штета, јер је сада затворена, изневши став да до сада ниједна институција није дала негативно мишљење о каменолому и утицају истог на безбедност у зони пећине. Навео је да су сви одрони последица природних утицаја.

Одговор: У складу са примедбом у документациони материјал додат је Одговор на Захтев издат од стране Туристичке организације општине Ивањица заведен под бројем 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године, која је управљач овим заштићеним подручјем. У овом одговору наводи се: „Туристичка организација општине Ивањица ангажовала је, на основу уговора, фирму

специјализовану за висинске радове са циљем уклањања потенцијално нестабилних стенских блокова и жбунасте биљке – дрвета које се налазило изнад улаза у Хаџи Проданову пећину.

Ангажована фирма је дана 13.09.2025. године извршила преглед терена, испитивање стабилности и уклањање потенцијално нестабилних стенских блокова и жбунасте биљке изнад улаза у пећину. Радови су спроведени у намери да се отклоне све могуће нестабилности које су биле разлог затварања Хаџи Проданове пећине, на основу пријаве Удружења „Хаџи Продан“ из Ивањице, које заступа Саша Савићевић.

Приликом извођења радова оборен је и спорни део стене, који се приликом пада на плато распукао на више мањих и већих делова. Због недостатка физичке радне снаге, наведени материјал је остао на платоу и биће у убрзо уклоњен.

У вези са другом тачком Вашег Захтева, износим своје лично мишљење, као и ставове стручних институција: Завода за заштиту природе Србије, Завода за заштиту споменика културе из Краљева, као и бројних геолога који су излазили на терен, како по мојим захтевима тако и по пријавама које су достављане за Споменик природе „Хаџи Проданова пећина“.

Сви су се јасно изјаснили да извођење радова на подручју ПК „Рапчићи“ ни на који начин не може угрозити заштићено природно добро – Споменик природе „Хаџи Проданова пећина“, нити цркву која се налази испред пећине.

Такође, напомињемо да уколико би постојала било каква претња по заштићено природно добро услед експлоатације каменолома, надлежне институције и Ваше предузеће би били благовремено обавештени.“

У предметној Студији обрађени су извештаји о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рапчићи“, као и студије сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте при извођењу минирања на ПК „Рапчићи“, као и Геолошко-рударско вештачење утицаја рада каменолома „Рапчићи“ на стенску масу Хаџи-Проданове пећине и цркве Светог Архангела Михаила урађено током априла 2025. године. Пажљиво је праћена сеизмичка активност путем сеизмографа постављених у близини најосетљивијих објеката. Ова мерења су показала да ниједно минирање није довело до прекорачења дозвољених сеизмичких граница, што је потврдило да је активност била у границама безбедности и да није дошло до оштећења на оближњим кућама или другим инфраструктурним објектима. У вештачењу се наводи: „Са аспекта постојећег стања саме пећине и цркве, а након детаљног прегледа намеће се закључак да је Хаџи-Проданова пећина, од њеног улаза па до краја уређеног дела, са посебним освртом на њене зидове, да нигде нема било каквих неприродних оштећења, пукотина, прслина, развалина, које би биле изазване спољним утицајима. Што се тиче објекта цркве Светог Архангела Михаила, ни са једне спољне стране, ни са унутрашње стране зидова, као ни у темељу и поду, нема трагова било каквих прслина-пукотина и других оштећења. На прилазу цркви и пећини, као и на потпорним зидовима, нема прслина, напрснућа или било каквог сличног оштећења. Значи, ни на једном објекту нисмо уочили никакве пукотине и прслине, односно никаква оштећења. Пукотине које смо уочили су природног карактера.“ Такође се наводи и: „На крају, као прилог свему овоме можемо додати као позитивну чињеницу благог утицаја рада каменолома и минирања на његову геолошко-структурну грађу лежишта где се врши експлоатација и локалитета Хаџи Проданове пећине. Наиме, лежиште је изграђено од слојевитих и банковитих кречњака са правцем пружања север-југ и падом ка истоку, а имајући у виду да се углавном сеизмички талас простире по слојевитости и паду стене, па већи део енергије је усмерено у том правцу, према истоку, супротно од места објеката, што знатно умањује његово дејство према наведеним објектима и масиву. Надаље, простор минирања и локалитет Хаџи Проданова пећина је раздвојен великим и дебелим раседом дуж тока Рапчанске

реке који углавном спречава, односно већим делом прекида даље простирање сеизмичких потреса и таласа у правцу наведених објеката.“ Да нису била утврђена оштећења на цркви потврђује и Извештај о затеченом стању цркве у Хаџи Продановој пећини у селу Рашчићи код Ивањице издат од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведен под бројем 928/2 од дана 28.07.2023. године. Такође, у Студији се налазе услови за експлоатацију на предметном каменолому који су дати од стране надлежног Завода за заштиту природе Србије и Завода за заштиту споменика културе Краљево.

3. Примедба: Јелена Савићевић, мештанка Рашчића, указала је на исправност и нередовност употребе прскалица за смањење прашине

Одговор: У студији у поглављу 9 Опште мере заштите додата мера носиоцу пројекта број 2: „обавезно је редовно контролисање исправности система прскалица за сузбијање емисије прашине, отклањање уочених кварова и неправилности у раду самог система. Вршити редовну употребу прскалица и прилагодити тренутним временским условима, уз праћење ефикасност обарања прашине, нарочито у сушном периоду године;“.

4. Примедба: Раденко Савићевић, мештанин Рашчића, указао је на нејасну позицију извора Рашчићке реке.

Одговор: У Студији у поглављу 6.3. је приказана Хидролошка студија Рашћанске реке (профил каменолом) урађена од стране Марине Грујић ПР Грујић МИВ Краљево током априла 2025. године, у којој су на основу топографске карте R 1:25000 одређене физичко-географске карактеристике слива потребне за прорачун великих вода. У табели 63 су дате основне физичко-географске карактеристике сливног подручја за предметни профил. Из предметне Хидролошке студије приказана је Топографска карта слива Рашчићке реке дата је на слици 65, а на слици 66 Сателитски снимак слива Рашчићке реке. Такође, у Студији се у поглављу 6.3. наводи: „На подручју радног платоа и манипулативног простора, а ван новог планираног експлоатационог поља, налази се корито Рашчићке реке које је уређено као зацењена регулација још од почетка коришћења експлоатационог простора, од 1976. године. Ток Рашчићке реке је по правцу север-југ кроз радни плато рударског објекта. Рашчићка река обухвата према подацима датим у катастру непокретности Републичког геодетског завода РС катастарску парцелу број 3002 КО Шуме, према врсти земљишта одређена као остало земљиште и култури река, са правом коришћења од стране ЈВП „Србијавода“. Северно у односу на катастарску парцелу Рашчићке реке надовезује се катастарска парцела потока број 5976/3 КО Лиса, која се по правцу севера завршава код катастарске парцеле број 5995 КО Лиса која представља катастарску парцелу магистралног пута, да би се даље по правцу севера на њу наставила катастарска парцела број 5976/2 КО Лиса одређена као катастарска парцела потока. Наведене катастарске парцеле потока 5976/2 и 5976/3 КО Лиса раздваја траса државног пута, услед чега је могуће да постоји пропуст испод пута како се воде потока са катастарске парцеле 5976/2 КО Лиса не би изливале и плавиле пут.“ Катастарске парцеле у обухвату плана које чине реку и поток су у власништву Србијавода и са њима се решавају услови заштите и коришћења овог простора. Такође, на графичким прилозима датим у Просторном плану општине Ивањица (рефералним картама) приказан је ток Рашчићке реке, као и на интернет страници Србијавода где су у оквиру географског информационог система приказани сви водотоци.

5. Примедба: Младен Милићевић, мештанин Рашчића, указао је на проблем изворишта Рашчићке реке, затим поставио питање о томе како се постављају апарати за мерење сеизмолошких потреса. На крају је изнео примедбу о незаконитом одлагању отпада поред корита Рашчићке реке, захтевајући да се исти уклони.

Одговор: У Студији је приказано постојеће стање и наводи се да је корито Рапчићке реке уређено као зацењена регулација још од почетка коришћења експлоатационог простора, од 1976. године. Ток Рапчићке реке је по правцу север-југ кроз радни плато где се налазе производни објекти носиоца пројекта, а ван експлоатационог поља. За заштиту реке у Студији су дати Водни услови издати од стране Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије, заведени под бројем 001211693 2025 14843 001 001 325 024 од дана 03.07.2025. године.

Предузеће „Путеви“ д.о.о. Ивањица током извођења минирања на површинском копу „Рапчићи“ врши преко овлашћених организација праћење сеизмичког утицаја минирања на површинском копу у односу на околне грађевинске објекте. Мерења и праћења утицаја минирања урађена су од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак.

Апарати за мерење сеизмичких потреса приликом минирања на каменолому се постављају на страни угроженог објекта (нпр. кућа) који је окренут ка месту минирања. Уколико нема погоднoг места уз сам објекат, апарат се поставља на чврсто тло између копа и објекта. Пре минирања, оператер подешава ниво окидања (trigger level) који представља ниво вибрације изнад којег апарат аутоматски почиње да снима. Подешавање **нивоа окидања** је кључна функција која омогућава уређају да препозна тренутак када треба да почне са снимањем, како не би трошио меморију и батерију снимајући тишину или небитне шуме. Ниво окидања је заправо праг осетљивости који осигурава да уређај сними тачно оно што треба а то је вибрација изазвана експлозијом приликом минирања на каменолому, а не пролазнике или ветар. За свако минирање води се записник и саставља извештај који садржи удаљеност од инструмента до минског поља на каменолому, количину употребљеног експлозива и забележену брзину осцилација.

У складу са трећим делом примедбе у Студији у поглављу 9 Опште мере заштите додата мера где пише: „4. обавезује се носилац пројекта да са свим отпадом који настаје приликом извођења пројекта поступа у складу са законском регулативом којом се дефинише сакупљање, чување и коначно одлагање отпада. Незаконито одлагање отпада није дозвољено, а сав незаконито одложен отпад мора бити сакупљен и третиран на начин дат у Плану управљања отпадом;“.

6. Примедба: Владан Милићевић, мештанин Рапчића, указао је на проблем снижавања нивоа воде у бунару на његовом имању, са питањем да ли је то у вези са минирањем, као и са питањем која служба спроводи мерење потреса.

Одговор: На основу спроведених сеизмолошких мерења, утврђено је да су вибрације тла вишеструко испод граница које би могле изазвати било каква структурна оштећења. Сеизмички талас је краткотрајна појава која не мења физичку структуру земљишта нити водоносних слојева. Снижавање нивоа воде у бунару је процес који зависи од хидрогеолошких фактора (падавине, сезонске варијације, капацитет аквифера), на које вибрације тла немају утицај.

Мерења и праћења утицаја минирања урађена су од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак. Мерење сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте, врши се редовно, за време извођења минирања и презентује у виду Извештаја и Студије.

7. Примедба: Горан Милутиновић, грађанин Ивањице, поставио је питање квалитета воде у Рапчићкој реци, с обзиром да планира отварање рибњака, те заједно са Сретенком Булић Прокић, пуномоћником Удружења Хаџи Продан, предлажу увођење мере за праћење загађења реке, са посебним освртом на утицај јавне канализације.

Одговор: Као што је у Студији наведено, носилац пројекта у делу своје радне зоне на платоу где су постављени његови производни објекти, управна зграда и остали помоћни објекти, има изграђену интерну канализациону мрежу која је спроведена до изграђене септичке јаме коју празни овлашћено предузеће за такав вид активности. За пражњење септичке јаме присана је мера у Студији у поглављу 9.3 под тачком 11). Сви наведени објекти налазе се ван експлоатационог поља и нису захваћени пројектованим радовима.

За утицај јавне канализације на квалитет воде Рашчићке реке нема доступних података, ни колико има испуста и одакле доводе отпадну воду, као ни каквог је квалитета отпадна вода. Носилац пројекта нема прикључак на јавну канализацију на овом простору, нити је пројектован. Студијом је предвиђен мониторинг утицаја носиоца пројекта испитивањем воде на две локације, једна унутар производног платоа где се налази таложник и друга низводно на крају регулације реке на самом изласку из производног платоа где се враћа у природно корито. Прописано је да се квалитет воде прати квартално, односно 4 пута годишње, сваке године на обе локације понаособ. Циљ испитивања квалитета воде на изласку из регулације у природно корито и јесте да се утврди квалитет воде да се види има ли загађења реке.

8. Примедба: Иван Манојловић, грађанин Ивањице, поседује имање крај каменолома, и примедбује на присутност разног отпада у кориту Рашчићке реке, те захтева да се носилац пројекта обавезе да исти уклони.

Одговор: У Студији у поглављу 9 Опште мере заштите додата мера где пише: „4. обавезује се носилац пројекта да са свим отпадом који настаје приликом извођења пројекта поступа у складу са законском регулативом којом се дефинише сакупљање, чување и коначно одлагање отпада. Незаконито одлагање отпада није дозвољено, а сав незаконито одложен отпад мора бити сакупљен и третиран на начин дат у Плану управљања отпадом;“.

- **Примедбе Завичајног удружења Хаџи Продан, Ивањица, Рашчићи бб, у писаној форми, достављене су овом органу дана 23.12.2025.године, заведене под бројем 005132476 2025, дан након истека јавног увида у предметну Студију. Министарство заштите животне средине, без обзира на кашњење, примедбе је окарактерисало као правовремене, и исте су дате су прилогу овог дописа.**

1. Примедба: Неусклађеност Студије са европском регулативом, односно европским принципима и стандардима из области заштите животне средине

Предметна Студија није у складу са важећом законском регулативом, нити је подобна да буде усклађена са регулативом и принципима Европске Уније у погледу заштите животне средине. Наиме, у извештају Европске Комисије за Србију у 2025. години јасно је наведено да Србија мора да усклади своје законодавство и поступање у складу са европском регулативом у области заштите животне средине, и то у поглављу 27.

Неспорно је да Европска Унија снажно промовише климатско деловање, одрживи развој и заштиту животне средине, а правила животне средине односе се на климатске промене, квалитет воде и ваздуха, управљање отпадом, заштиту природе, индустријско загађење, буку и цивилну

заштиту. Дакле, све области које су наведене а које Европска унија снажно промовише овом студијом су релативизоване са остављеним простором за злоупотребу приватном инвеститору. Такође, предвиђена је обавеза локалних самоуправа и јавних комуналних предузећа за координацијом, а обавезна је контрола примене самог закона за све пројекте. Такође, у самом извештају је наведено да је потребно да се ради на већој одговорности у погледу кривичних дела због заштите животне средине, и усклађивање са Директивом о кривичним делима против животне средине, што наведена Комисија треба да има у виду јер на свако даље поступање противно закону. бићемо принуђени да подносимо кривичне пријаве против свих учесника који поступају супротно наведеном.

Насупрот овој јасној директиви Европске уније, у тренутној политички осетљивој клими и разним превирањима која се дешавају у нашој земљи, уместо да се јача заштита јавног интереса кроз заштиту природних, културних и историјских законом заштићених добара и уопште заштите животне средине, израђивач студије по налогу приватног правног лица - инвеститора доноси још релаксираније мере од оних које су биле прописане претходном студијом о процени утицаја на животну средину. Суштински, израђивач Студије у одељку у ком се наводно прописују мере заштите животне средине само паушално наводи законом предвиђена ограничења без да даје конкретне, унапред дефинисане радње и поступке које инвеститор треба да предуземе, како би се спречила и отклонила опасност у циљу чувања и обезбеђења одређеног добра и јавног интереса, у овом случају како би се сачувала животна средина, живот и здравље људи, имовина, културна и историјска добра итд.

Наиме, овом студијом, која је у најмању руку скандалозна и одраз покушаја да се прикрију незаконитости које су у претходном периоду утврђене од стране надлежних органа а што је на крају резултирало одбијањем захтева за продужење дозволе за експлоатацију камена, се легализује даље кршење закона и то на следећи начин.

Одговор: Предметна Студија је урађена у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024), Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 69/05) и Решењем о одређивању обима и садржаја Студије о процени утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на површинском копу „Рашчићи“ код Ивањице (број 003413014 2025 од дана 02.09.2025. године). У изради Студије о процени утицаја на животну средину поштоване су одредбе законских и техничких прописа датих у списку поглавља 12.2.5 Законска регулатива. Имајући у виду да је Студија израђена у потпуности у складу са важећим Законом о процени утицаја на животну средину који је ступио на снагу 2024. године, овај закон је већ усклађен са Директивом ЕУ о процени утицаја на животну средину (EIA Directive 2011/92/EU и 2014/52/EU). Законски оквир из 2024. године у Србији знатно је пооштрен у односу на претходни и његов основни циљ био је управо усклађивање са Поглављем 27. Тврдња да Студија није у складу са регулативом је правно неутемељена, јер обрађивач поступа према законима који су тренутно на снази у држави у којој се пројекат реализује.

У Студији су приказани резултати свих мерења, анализа и мишљења који се наводе у списку поглавља 12.2.1 Пројектна и техничка документација, а извештаји и студије су дати у електронској форми на CD-у. Резултати испитивања не показују да од површинског копа долази до загађивања.

Нетачна је и неутемељена тврдња да се у Студији мерама заштите животне средине само паушално наводе законом предвиђена ограничења без да дају конкретне, унапред дефинисане радње и поступке које носилац пројекта треба да предузме, како би се сачувала животна средина, живот и здравље људи, имовина, културна и историјска добра итд. Наиме, у складу са тачком 1)

става 2 члана 9 Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/2005) који јасно каже да студија мора садржати: „1) мере које су предвиђене законом и другим прописима, нормативима и стандардима и роковима за њихово спровођење;“. Осим тога, Студија садржи прописане мере дате у: Водним условима издатим од стране Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС; Решењу о условима заштите природе издато од стране Завода за заштиту природе Србије; Решењу о условима заштите природе за ПДР издато од стране Министарства заштите животне средине РС; Условима за израду Пројекта експлоатације кречњака из лежишта Рашчићи код Ивањице издати од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево.

Студијом је анализиран Главни рударски пројекат експлоатације кречњака као ТГК лежишта „Рашчићи“ код Ивањице (Геостим д.о.о. Београд, 2025. године), који је урађен за планирани наставак експлоатације кречњака у складу са билансним резервама кречњака лежишта на постојећем површинском копу од 1976. године.

На основу добијених података и сагледавања низа информација о средини у којој је претпостављена реализација пројекта планиране су мере за спречавање и ублажавање утицаја на животну средину, као и мониторинг активности, тј. целокупног пројекта експлоатације минералне сировине. На основу егзактних мерења, мере заштите су у новој Студији оптимизоване да одговарају стварном стању на терену, а не претпоставкама. Мере су конкретне, а не паушалне, јер се заснивају на резултатима досадашњег мониторинга који је вршен од стране акредитованих лабораторија.

Уколико су у прошлости постојали пропусти, они су предмет инспекцијског надзора, а ова Студија поставља оквир за будући, законит рад носиоца пројекта.

Студија садржи прецизне техничке описе, граничне вредности емисија и конкретан програм мониторинга који је обавезујући за носиоца пројекта. Свака злоупотреба је законски санкционирана кроз инспекцијски надзор, а Студија управо служи као правни инструмент којим се инвеститор ограничава, а не ослобађа одговорности.

2. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

У одељку којим се утврђују мере заштите ваздуха се наводи да се под један врши испитивање ваздуха, а која обавеза је постојала и раније и коју инвеститор није поштовао. Непоштовање није уродило никаквом санкцијом осим упозорења надлежних инспекцијских органа, те је исто било подложно манипулацији имајући у виду да није обезбеђена непристрасност приликом оних мерења и која су вршена, па је с тим у вези неопходно обезбедити транспарентност кроз обезбеђење учешћа одређеног дела јавности приликом вршења мерења и давања могућности да се иста укључи у виду давања примедби и мишљења и сл. Неопходно је да инвеститор постави мерна места и ангажује стручно лице које ће свакодневно вршити надзор над мерењима, пратити стање оптерећења ваздушне масе на локалитету, резултате публиковати и у складу са стањем на локалитету предузимати мере у циљу смањења загађења ваздуха. Пошто се ради о свакодневним активностима, овакав приступ треба да предвиди динамички план мерења и неопходне радње које ће смањивати елементе загађења. Такође је потребно да се цео поступак учини транспарентним, укључивањем локалног становништва у исти и предвиђањем могућности да исто изјви примедбе уколико се учине мањкавости у мерењима, као што је то био случај у претходном периоду када су се сва постројења гасила и мерило се са угашеним уређајима.

Поред тога, предвиђа се мера испирања прскања водом помоћу аутоцистерне, али се истовремено оставља инвеститору да прилагоди број испирања у току дана тренутним временским условима. Овакве, а и остале мере као прво нису подложне контроли, као друго

недовољно су дефинисане и нејасне и исте погодују инвеститору који је основан ради стицања добити па је логично да ће испирања као и у претходном периоду свести на минимум, односно на недовољан број испирања да би се обезбедила заштита животне средине и локалног становништва од штетних утицаја. Потребно је да се мера конкретизује на начин да се иста предвиди као обавеза постављања одговарајућих савремених система који би обезбедили константан рад и отклањање последица које изазива рад каменолома. Периодично ангажовање ауто цистерне која треба да ставрањем влажне средине смањи експанзију ситних честица у ваздуху, није довољан капацитет на предвиђеном површинском копу и околини.

Даље се налаже да, ако се утврди повећање суспендованих честица у ваздуху које прелазе дозвољене вредности шест дана у континуитету, да ће се преиспитати ефикасност мера и увести додатне мере.

Овим се оставља могућност инвеститору да врши законом недозвољене радње и изазове прекорачења, у ком случају ће се евентуално размотрити постављање савремених система прскалица, топова и слично. Зашто се чека да наступи последица, зашто се не наложи инвеститору да одмах одреди постављање савремених уређаја, када је то законска обавеза. Да ли се то на овај начин покушава на штету грађана и животне средине уштедети инвеститору.

Дакле, наведене мере које је израђивач Студије одредио као довољне су садржане и у претходној студији, али их инвеститор није примењивао посебно у смислу обарања прашине на копу и приступним путевима, нарочито у сушним периодима.

Студијом је, под концепцијом експлоатације и технолошким процесима, предвиђено обарање одминираних материјала на основни радни плато булдожером и гравитациони међуетажни транспорт сировине.

Мишљења смо да је овакав концепт недопустив из разлога што доводи до огромне емисије прашине чак и у зонама ван експлоатације и према насељеним објектима. Подсетићемо да је овакав поступак приликом експлоатације на површинским коповима забрањен Законом о заштити животне средине и Законом о рударству.

Тренутна геометрија површинског копа није задовољавајућа у смислу нагиба и завршне равни као и ширине радне етаже (слика 28,стр.40) те међуетажни гравитациони транспорт није могућ, а оборен одминирани материјал због велике разлике у висини емитује незаустављиве количине прашине у животну средину.

Одговор: У предметној Студији приказани су резултати испитивања ваздуха у периоду од 2023.-2024. године и извештаји о извршеним испитивањима који су издати од стране акредитоване лабораторије које чине:

1. Извештај о испитивању квалитета ваздуха у зони утицаја каменолома „Рашчићи“ код Ивањице у периоду од 28.08.2023. до 28.09.2023. године бр. 2313040000642-2 од 29.09.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
2. Извештај о мерењу емисије загађујућих материја у ваздух бр. 2313040000733-1 од 02.10.2023. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
3. Извештај о испитивању квалитета ваздуха у зони утицаја каменолома „Рашчићи“ код Ивањице у периоду од 28.08.2024. до 28.09.2024. године бр. 2413040000559-1 од 16.10.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд;
4. Извештај о мерењу емисије загађујућих материја у ваздух бр. 2413040000515-1 од 10.09.2024. године издат од стране Заштите на раду и заштите животне средине „Београд“ д.о.о. Београд.

Испитивања стања квалитета ваздуха вршена су од стране акредитоване лабораторије на подручју површинског копа „Рашчићи“ и то на подручју нове асфалтне базе као стационарног извора загађивања ваздуха у виду испитивања отпадног гаса (на емитеру) и у околини постојећег рударског комплекса у виду испитивања стања квалитета амбијенталног ваздуха. Резултати извршених испитивања пореклом од могућег утицаја током извођења рударских радова у околини каменолома нису показали прекорачење граничних вредности за укупне суспендоване честице и укупне таложне материје. Акредитована лабораторија вршила је испитивања од 7 узастопних дана за укупне суспендоване честице и 30 узастопних дана за укупне таложне материје.

Производни објекти носиоца пројекта у подножју копа нису у оквиру планираног експлоатационог поља и нису у вези са пројектованим рударским радовима према Главном рударском пројекту експлоатације кречњака. У складу са наведеним су и дате мере заштите ваздуха, јер се предметна Студија односи на заштиту приликом извођења рударских радова у наставку експлоатације лежишта. Носиоцу пројекта је дата обавеза да извештаје учини доступним надлежној инспекцији као стручном органу који је законски одређен да врши надзор над применом мера заштите и контролу резултата мерења.

Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Сл. гласник РС", бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021), као ни Законом о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон, 95/2018 - др. закон и 94/2024 - др. закон), није прописана општа забрана обарања одминираних материјала са етажа нити примене гравитационог транспорта на површинским коповима. Ови технолошки поступци су дозвољени уколико су предвиђени одобреном пројектном документацијом од стране надлежних институција (Министарство рударства и енергетике, Министарство животне средине) и уколико су дефинисане и примењене одговарајуће техничке, безбедносне и остале мере заштите животне средине. Предметна Студија разматра наведени технолошки концепт у оквиру пројектованих услова експлоатације по Главном рударском пројекту, уз примену мера за смањење емисије прашине. По пројекту је предвиђено да се првенствено врши камионски транспорт, а гравитацијски транспорт дела материјала се врши са етажа на етажу чинећи $20.000 \text{ m}^3\text{чм}$ од укупних количина материјала од $85.000 \text{ m}^3\text{чм}$ кречњака годишње, представљајући прегуравање са етаже до места утовара.

Предмет Студије је планирано стање копа у току експлоатације према Главном рударском пројекту, које се постиже сукцесивним извођењем рударских радова у складу са пројектованом геометријом етажа, нагибима косина и ширином радних платоа.

Сходно томе, примедба да је предложени технолошки концепт забрањен и неприменљив не може се сматрати тачном, јер се исти заснива на пројектованом, а не тренутном стању копа, и у складу је са важећим законима, уз обавезу примене прописаних мера заштите животне средине. Мере заштите ваздуха и план мониторинга у предметној Студији дати су уважавајући и резултате мониторинга акредитоване лабораторије и анализом планираних радова на постојећем површинском копу у циљу наставка експлоатације кречњака према Главном рударском пројекту (ГРП-у).

У складу са изнетим примедбама у предметној Студији су извршене корекције.

У поглављу 10.3.2 које представља план мониторинга квалитета ваздуха сада пише:

„Пошто је ужа околина експлоатационог поља површинског копа „Рашчићи“ насељена, мерења квалитета ваздуха потребно је вршити у односу на најближе стамбене објекте и објекат постојеће цркве на улазу у пећину у односу на развој површинског копа током планираног века експлоатације који износи скоро 19 година. Редовна испитивања стања квалитета ваздуха у

циљу праћења ефикасности примењених мера за сузбијање емисије прашине потребно је вршити према индикатору укупне суспендоване честице, при чему се задржава постојеће мерно место које се налази уз најближи стамбени објекат на југозападу на графичком прилогу 14 обележено са ММ2, ради наставка даљег праћења, док је мерно место ММ1 померено на локацију у околини планираног експлоатационог поља а усмерено ка пећини, на радном платоу у подножју државног пута.

Редован мониторинг стања квалитета ваздуха обухвата мерење на локацијама ММ1 и ММ2 концентрације укупних суспендованих честица које је потребно вршити минимум два пута у току једне календарске године (у летњем и зимском периоду) у трајању од минимум 8 дана како би се пратило да ли радови на површинском копу имају утицај на погоршање квалитета ваздуха у околини.

На мерном месту ММ1 које је усмерено ка пећини и граници планираног експлоатационог поља, а у средини радног простора носиоца пројекта, предвиђено је да се врше и мерења у трајању од 30 дана укупних таложних материја два пута у току једне календарске године (у летњем и зимском периоду), а уколико су резултати испитивања уреду онда ова испитивања вршити два пута у току године али сваке треће године (летњи и зимски период). Динамика мерења усклађена је са Правилником о техничким захтевима за површинску експлоатацију лежишта минералних сировина („Службени гласник РС“, бр. 96/10). Испитивање укупних таложних материја представља директан показатељ ефикасности система за отпрашивање и квашење путева.

Резултате добијене испитивањима поредити са максимално дозвољеним концентрацијама датим у Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, број 11/10, 75/10 и 63/13). При овим мерењима обавезно се мора узети у обзир и у извештају навести близина државног пута и његов утицај на укупно стање квалитета ваздуха, као и осталих објеката и активности које нису пореклом од рада на експлоатацији кречњака у оквиру експлоатационог поља. Извештаји морају да садрже наведене активности које су се одвијале на каменолому, односно списак рударских радова који су вршени током мерења.

Узорковање и испитивање квалитета ваздуха обавезно вршити у складу са законски прописаним методама и стандардима за сваки утврђени параметар ангажовањем акредитоване лабораторије.

По пријави утицаја, носилац пројекта је обавезан да изврши испитивање стања амбијенталног ваздуха на локацији где је утицај пријављен. Уколико резултати мерења прелазе дозвољене граничне вредности, обавезно се морају спровести корекцијске мере и додатне мере заштите како би се резултати свели у дозвољене границе.“.

Такође, у поглављу 9 Студије Опште мере заштите дато је и:

„1. извршити подизање зеленог појаса дуж источне границе експлоатационог поља, на деловима где не постоји природна шумска вегетација, у укупној дужини од око 100 m и ширине 2–3 m. Подићи и заштитни зелени појас вегетације у дужини од 30 метара и ширини 2–3 m у југозападном делу у близини државног пута. Локације заштитног појаса који треба успоставити приказане су на графичком прилогу 14 Студије. Појас мора бити састављен од наизменично засађених аутохтоних врста као што су бреза и смрча;

2. обавезно је редовно контролисање исправности система прскалица за сузбијање емисије прашине, отклањање уочених кварова и неправилности у раду самог система. Вршити редовну употребу прскалица и прилагодити тренутним временским условима, уз праћење ефикасност обарања прашине, нарочито у сушном периоду године;“.

Урађена је и корекција мера заштите ваздуха у поглављу 9.1:

„7. носилац пројекта је обавезан да врши редовно квашење аутоцистерном током високих температура (нарочито током јуна, јула и августа преко 30°C) када је смањена влажност тла како би се спречила емисија укупних суспендованих честица. Чим се примети да точкови камиона почињу да подижу прашину цистерна мора проћи. Водити евиденцију где ће се бележити број пролазака за праћење ефикасности и као доказ о испуњавању прописане мере;“.

Студијом је предвиђено да се врши сузбијање емисије прашине помоћу система прскалица и помоћу аутоцистерне са инсталираним прскалицама на свим деловима где се може јавити емисија прашкастих материја, да би се онемогућила таква емисија у околину. Број прелаза аутоцистерне као и динамика укључивања прскалица морају се прилагодити временским условима како не би овим поступком дошло до претераног квашења и ремећења процеса рада.

Студија садржи према мониторингу планирано праћење квалитета амбијенталног ваздуха у односу на пројектоване рударске радове и најближе објекте постојећем и планираном стању површинског копа у односу на пројектованих 240 дана рада током једне календарске године. Експлоатација на површинском копу „Рапчићи“ према ГРП-у обављаће се током 10 месеци једне календарске године (у складу са временским условима), за планирани век експлоатације од око 19 година. Годишњи фонд расположивих часова рада износи 2.880 h, при чему је планирано на дневном нивоу да се радови изводе двосменски у трајању смене од по 8 h (укупно 16 h). У току једне календарске године планирано је да површински коп буде активан укупно 240 дана у зависности од временских услова, осим у јануару и фебруару када коп није активан. Оваква динамика сврстава планирану експлоатацију у ред периодичних активности на дневном, месечном и годишњем нивоу, односно да се не изводи у континуитету током планираних 19 година колико је пројектовано да се врше радови. На основу наведеног, динамика мерења усклађена је са Правилником о техничким захтевима за површинску експлоатацију лежишта минералних сировина („Службени гласник РС“, бр. 96/10). Напредовањем рударских радова и формирањем етажних путева процес експлоатације кречњака се само удаљава од постојећих објеката. У сваком случају, у студији је дато да се изврши контролно испитивање по врсти пријављеног утицаја неvezано за редован мониторинг и да се уколико испитивања покажу да има негативног утицаја коригују и по потреби додатно уведу мере за његово сузбијање. Мониторинг се врши да би се пратила ефикасност примењених мера.

3. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Наводне мере заштите земљишта су у најмању руку скандалозне, имајући у виду да је у претходном периоду рада каменолома утврђено присуство разних штетних материја и то арсена, никла, хрома, бакра, антимона и баријума и то у значајно (неки параметри и дупло већи) већој концентрацији од законом дозвољених.

Наводним мерама се, супротно закону, потпуно укида обавеза мониторинга земљишта, односно у одељку 9.2 под тачком 3 се иста своди на то да се испитивање земљишта врши само у случају појаве експресних загађења на месту насталог акцидента, па ако се тада докаже прекорачење, онда се тек установљава обавеза да се врши испитивање на околном земљишту које није захваћено акцидентном. Мере заштите земљишта су у функцији заштите и ваздушне масе. Наиме, када се догоди да суспендоване честице дођу до површинског елемента земљишта, мењају хемијски састав истог. То првенствено утиче на вегетацију, пољопривредне културе, воће и поврће, а потом и у секундарном кораку на стање хране на трпези. Наиме, у примарним показатељима ће се јавити смањен род биљних култура, а потом и део производа ће додатно бити оптерећен са неким од споменутих једињења.

Дакле, тамо где је било потребно поопштити мере због неспорно утврђених загађења, сада потпуно искључујемо мониторинг земљишта, што свакако доводи у сумњу законитост

израђивача студије и намеће питање да ли је на овај начин омогућено Инвеститору да „нема проблема“ управо са оним са чим је имао проблема у претходном периоду када је на неспоран начин утврђено да је радом каменолома дошло до више од дуплог прекорачења тих вредности. Уколико би се оваква студија са оваквим „мерама“ одржала на снази, поставило би се питање и одговорности свих лица која су учествовала у оваквој њеној изради и усвајању тј потврђивању, а имајући у виду одредбе Закона о заштити животне средине, као и осталих релевантних прописа из ове области.

Дакле, овом студијом се предвиђа да инвеститор може да изазове штетну последицу по животну средину, па тек онда има обавезу да врши мониторинг којим треба да се покаже да ли његове радње загађују животну средину, што је недопустиво. Такође примарни показатељи оптерећености како земљишта и ваздуха, не морају бити сигнали за предузимање адекватних мера. Тек када се терцијални показатељи буду активирали, онда се без обзира на људски фактор, предузимају мере које треба да умање оптерећеност земљишта, односно да се са радовима прекине, чиме би се и даље загађивање зауставило. Овакав приступ је недопустив, мониторинг треба да се успостави континуирано, а при првим примарним показатељима, да је оптерећеност већа од дозвољене, неопходно је зауставити производни процес, у овом случају и без ангажовања инспекцијских органа.

Одговор: У предметној Студији приказани су резултати испитивања земљишта из 2023. године и 2024. године на подручју каменолома и у његовој ближој и даљој околини, при чему је све анализирано, обрађено и графички приказано у поглављу 7.2.3. Студије. Извештаји акредитованих лабораторија које су вршиле испитивања се налазе у документационом материјалу Студије. Оно што испитивања земљишта показују је да и у ближој и знатно ширијој околини земљиште има повећане вредности параметара које се у примедби наводе (много више него што резултати показују на локацији на каменолому), а исти су урађени како би се утврдило стање земљишта јер се експлоатација на овом простору одвија већ 50 година и не постоје подаци о нултом стању земљишта, а да се исти не приписију раду каменолома. Подносилац примедбе у потпуности игнорише резултате испитивања земљишта у ближој и ширијој околини (слике 95 и 96) који такође показују да земљиште садржи знатно повишене концентрације ових параметара и још по неких, инсистирајући да је извор загађења каменолом. Наиме, према подацима последњих испитивања земљишта из 2024. године на две локације на каменолому следи да је утврђено да постоје повишене концентрације само никла, што је нелогично јер исти треба да буде извор загађења, а чак и концентрације никла на каменолому су ниже од оних у околини. Поред тога, посматрајући резултате за испитивани параметар никл у извештајима о испитивању отпадних вода на каменолому, уочава се да вредности овог параметра не прекорачују дозвољене вредности и да не долази до загађења. Добијени резултати не потврђују да је каменолом извор повишених концентрација арсена, никла, хрома, бакра, антимона и баријума итд., као што се наводи у примедби, поготово што су утврђене значајно повишене њихове концентрације на ширем простору у односу на каменолом. Испитивања у ширем окружењу су вршена на 7 локација и на њима су утврђене прекорачене граничне вредности арсена, никла, хрома, бакра, антимона и баријума итд., а те локације су знатно удаљене од копа да би исти могао на то земљиште остварити утицај, поготово имајући у виду да је рад машина на копу временски и просторно ограничен, да се не користе све машине истовремено и да постоји обавеза контроле издувних гасова уз обавезно редовно одржавање као што је мерама прописано.

Током прописивања мониторинга има се у виду да се не емитију загађујуће материје током редовног рада површинског копа које могу да угрозе квалитет земљишта у околини експлоатационог поља. Угрожавање квалитета земљишта могуће је у радној средини у случају

техничко-технолошких несрећа (удеса) за шта је прописан мониторинг од стране акредитованих лабораторија. Такође, имајући у виду да сировину представља кречњак, који се иначе користи за поправљање плодности пољопривредног земљишта које има повећану киселост услед примене ђубрива итд., чак и таложење истог на земљиште неће довести до његовог загађивања, поготово не у околини експлоатационог поља јер је Студијом прописана обавеза примене мера за сузбијање емисије прашине. Такође, и издувни гасови механизације су обавезани редовном контролом у прописаним мерама заштите. Прописане мере у Студији не остављају могућност загађивања земљишта, тако да је мониторинг битан за рекултивацију деградираног земљишта како би се успоставио стабилан екосистем на том подручју по завршетку рударских радова.

Мере заштите земљишта на које се износи примедба се односе на случај уколико дође до акцидента, што представља локацију извођења рударских радова, односно радну средину и није у контакту са пољопривредним земљиштем и храном или слично као што се наводи у примедби. За могућност настанка акцидента прописане су мере превенције, интервенције и санације у случају појаве које су обавеза носиоца пројекта.

Осим наведеног, предметна активност експлоатације кречњака носиоца пројекта се не налази на Прилогу 1 Правилника о листи активности које могу да буду узрок загађења и деградације земљишта, поступку, садржини података, роковима и другим захтевима за мониторинг земљишта. Прилог 1 је Листа активности које могу да буду узрок загађења и деградације земљишта.

Загађујуће материје у земљиште могу доспети или путем испуштања непречишћених отпадних вода или емисијом у ваздух, а већ су Студијом успостављене обавезе пречишћавања вода пре испуштања у реципијент и отпадних гасова у ваздух прописаним условима и мерама за ове медијуме животне средине. Предметном Студијом предвиђено је да се загађујуће материје не испуштају у животну средину и да се сузбије њихова емисија.

Носиоцу пројекта су у циљу заштите земљишта прописана обавезна контрола издувних гасова из радних машина како емисијом из ваздуха не би дошло до загађења, пречишћавање отпадних вода као истицањем не би дошло до загађења земљишта и реаговање у случају појаве акцидента како би се спречило ширење загађења. Ниједном мером није предвиђено да носилац пројекта може да загађује, већ напротив да се предупреди загађење и услучају да до њега дође да се спречи ширење, а потом санира.

Контрола и надзор, уз налагање додатних мера заштите или санације уколико се утврди загађење и његово порекло, су у надлежности Републичке инспекције за заштиту животне средине.

У Студији на захтев Техничке комисије додат текст у поглављу 10.3.3. План мониторинга квалитета земљишта на основу утврђених параметара који гласи: „Мониторинг квалитета земљишта треба вршити у складу са Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 88/2020). Испитивање земљишта извршити по добијању одобрења за експлоатацију по новом Главном рударском пројекту на две локације дате на графичком прилогу 14, по постојећем катастраском стању за ММ1 на парцели бр. 3922/1 КО Лиса (пољопривредно земљиште, воћњак 5. класе) и ММ2 на парцели бр. 3923/4 КО Лиса. Испитивање земљишта је предвиђено у околини експлоатационог поља али и у самом експлоатационом пољу ради поређења резултата у околини и на самом могућем извору. Интервал узорковања износи 5 година према наведеној Уредби.“. У табели 101 додато је Систематско праћење стања и квалитета земљишта.

4. Примедба: ЗАШТИТА ВОДА

Ништа боља ствар није ни са наводним мерама које треба да штите воде па је тако, иако је у претходном периоду као несумњиво доказано да је инвестигор испирао катран, муљ и мазива

као отпад од експлоатације у извор Рашчићке реке који се налази у радном простору каменолома, не уводи му се обавеза увођења савремених система филтрирања и одлагања отпада, већ му се поново оставља на вољу да ради шта хоће, па се као мере не предвиђају конкретне мере већ се само цитирају законом предвиђене забране. Скрећемо пажњу да се подразумева да се закон поштује, то нема потребе да се посебно апострофира. С друге стране, нигде немамо предвиђено како ће се обезбедити оно што закон налаже, па прописане мере нису мере у правом смислу те речи.

Тако у одељку 9.3, тачка 24. и 26. као мера се предвиђа мониторинг воде који се врши 4 пута годишње, што је као прво недовољно, а имајући у виду следеће.

Као прво, није обезбеђена транспарентност узорковања воде, што је у претходном периоду био велики проблем. Наиме, локално становништво и јавност је у претходном периоду вршило узорковање воде ради провере наводно уредних резултата утврђених од стране инвеститора и том приликом је утврђено да се резултати не слажу, односно у оним који су вршили становници је пронађено доста штетних ствари.

Доказ: извештај о испитивању воде;

Поред тога, не предвиђа се обавеза инвеститора да врши узорковање и испитивање воде онда када се појави замућеност реке, а што се дешава често, па вршена мерења немају никаквог смисла.

Такође, тачка 27. предвиђа проверу филтера, али се не прописује каквих филтера, не прописује се обавеза постављања савремених филтера који би обезбедили потпуну заштиту воде већ се поново инвеститору оставља на вољу да угради какве год. Све ово погодује инвеститору који природно и логично смањује трошкове ради стидања профита, на штету јавног интереса.

Посебно треба имати у виду да се извор и корито Рашчићке реке налази у оквиру радног платоа и манипулативног простора производног комплекса носиоца пројекта. На овом простору врши се испуштање пречишћених отпадних вода насталих у објектима на радном платоу и вода сакупљених системом одводњавања са површинског копа. Третман ових вода обухвата механичко филтрирање и издвајање загађујућих материја у сепаратору за масти и уља, пре испуста у реципијент односно, Рашчићку реку. Мониторинг пречишћених отпадних вода се врши квартално током једне календарске године. на излазу из таложника, пре улива у Рашчићку реку.

У Студији нигде није приказано мерење алкалитета третираних вода, пре испуштања у природни реципијент. Због велике базности долази до повећане потрошње кисеоника, што може узроковати већи помор рибе, а у случају Рашчићке реке је изазвала потпуни помор рибе, о чему су сведочили и локални становници присутни на јавној расправи. Сама риба која успе да напусти локалитет се изместила низводно, а простор где се отпадна вода улива у природни реципијент је остао без живих организама.

Базна структура воде (алкалитет и рН вредност) има кључну улогу у регулацији биохемијске потрошње кисоника (БПК) у рекама јер директно утиче на хемијску стабилност и биолошке процесе. Иако сама "базност" није потрошач кисоника, она ствара услове који убрзавају или успоравају његову деплецију. Посебан проблем представља то што се отпад из површинског копа депонује на узвишење поред цркве у селу Лиса. Депоновани отпад се налази изнад извора пијаће воде, са ког се становници села Лиса свакодневно снабдевају водом. Овај извор воде није испитиван, али због великог процента присуства арсена у земљишту, испирањем услед атмосферских падавина, исти је могуће да се детектује и у пијаћој води. Такође и недовољно третиране отпадне воде које звршавају у Рашчићку реку могу бити оптерећене арсеном. Из свега наведеног, потребно је првенствено изменити место одлагања отпада поред цркве у селу Лиса и

успоставити свакодневни мониторинг над водама које завршавају у природне реципијенте, како би се спречило евентуално загађење пијаће воде и природних водотокова.

Такође није приказан капацитет за механичко филтрирање и сепарацију мазива и уља, односно које су то количине и како се са истима поступа, па је Студија и у том делу непопуна и неискористива.

Вода која се слива са самих површина копа или из погона за прање камена садржи велику количину fine прашине. На копу је неопходно да се изграде Таложне касе (базени). Тиме се вода усмерава у систем повезаних базена где се брзина тока смањује, омогућавајући честицама камена да се исталоже на дно. Након тога је неопходно примењивати рецикулацију. Најбоља пракса је систем затвореног циклуса, где се пречишћена вода из последњег таложника поново користи за отпрашивање или прање камена, чиме се драстично смањује потрошња свеже воде.

Одговор: Мере заштите вода дате у Студији одређене су према Водним условима Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС (број 001211693 2025 14843 001 001 325 024 од дана 03.07.2025. године), а који су дати на основу мишљења стручних државних органа: ЈВП Србијаводе, Агенције за заштиту животне средине и Републичког хидрометеоролошког завода.

Не постоји доказ да је носилац пројекта испирао катран, муљ и мазива као отпад од експлоатације у извор Рашчићке реке као што се тврди у примедби. Посебно наглашавамо и да је више пута истакнуто, а и у Водним условима Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде јасно пише да је водоток, Рашчићка река, у делу у подножју каменолома зацењена регулација од 1976. године. Зацењена регулација водотока (позната и као затворена регулација) представља хидротехнички захват којим се природни или отворени водоток (попут река, потока или канала) смешта у затворени цевовод или бетонски колектор испод површине земље.

Поштујући дату примедбу да је потребно у случају појаве замућености воде извршити испитивања, у Студији је у поглављу 9.3 додата мера:

„28) у случају појаве замућености воде по пријави локалног становништва, извршити контролно испитивање воде. Уколико резултати испитивања покажу да су вредности параметра прекорачене, утврдити узрок загађења и обавезно је предузимање хитних санационих мера на самом извору замућења.“.

Такође, веома је важно нагласити имајући у виду да се стално у примедбама провлачи иста примедба да мере не треба да садрже законски прописане мере да је та тврдња нетачна и последица непознавања самог поступка, посебно имајући у виду тачку 1) става 2 члана 9 Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 69/2005) који јасно каже да студија мора садржати: „1) мере које су предвиђене законом и другим прописима, нормативима и стандардима и роковима за њихово спровођење;“. Мониторинг вода је одредила надлежна Републичка дирекција за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и као такав је дат у Студији. Извештаје о испитивању вода носилац пројекта је у законској обавези да достави републичкој инспекцији на увид током контролних прегледа.

У оквиру радног платоа где се налазе производни објекти носиоца пројекта, а који се налазе ван експлоатационог поља, већ постоји урађено зацењивање Рашчићке реке по решењу од 1976. године, у циљу заштите водотока, након кога се поново испушта у своје природно корито. У оквиру регулације реке налазе се изграђени таложници, безени, канали, ревизиони отвори итд. Мониторинг отпадних вода вршен је 4 пута годишње и нису забележена прекорачења граничних вредности испитиваних параметара. Извештај који се у примедби наводи није достављен.

Што се тиче резултата испитивања отпадних вода, у Студији су дати закључци акредитоване лабораторије која је вршила испитивања за период 2023-2025. године, а сами извештаји у целости су приложени у документационом материјалу предметне Студије. Наиме, закључци извршених испитивања су да концентрације анализираних параметара отпадне воде не прекорачују граничне вредности прописане законском регулативом, а уз резултате су свакако приказани у извештајима и резултати рН вредности који се крећу у опсегу од 7,6-7,9, што означава благо базну (алкалну) воду. Када је реч о Рапчићкој реци на подручју Ивањице, вредности рН од 7,6 до 7,9 су заправо сасвим нормалне и очекиване за кречњачке пределе. У водама ивањичког краја доминирају салмонидне (пастрмске) и ципринидне (кленски) врсте. Поточна пастрмка је најосетљивија, али опсег од 7,6 до 7,9 је за њу прихватљив. Пастрмке преферирају неутралну до благо базну воду (7,0–8,0) јер таква вода обично указује на добру засићеност кисеоником и присуство минерала. Клен и поточна мрена су врсте које су изузетно издржљиве. За њих је рН 7,9 потпуно природно окружење и неће имати никакве негативне последице. Вредност од 7,6 до 7,9 указују на то да река има добар „буферски капацитет“ (способност да се одупре наглим променама киселости), што је типично за чисте планинске реке које протичу кроз кречњак. Рибе у овом подручју су генетски прилагођене управо таквим условима хиљадама година. Осим тога, реке са рН вредношћу близу 8,0 су често веома продуктивне. Вредност од 7,6-7,9 погодује развоју водених инсеката, рачића и пужева који су основна храна рибама. У киселијим водама (испод 6,0) биодиверзитет опада, док овај благо базни опсег одржава богат ланац исхране.

У поглављу 7.2.2. Студије из Главног рударског пројекта експлоатације кречњака дат је прорачун количине муља која се одваја у таложнику, брзина таложења, димензије таложника, шема таложења и капацитет сепаратора са коалесцентним филтером који се може чистити. Сепаратор садржи коалесцентни филтер, а исти је конструисан и произведен у складу са EN 858, чији је учинак пречишћавања је класа I, што подразумева да нафтних деривата у излазној води има мање од 5mg/l. Стандард EN 858 управо дефинише шта је то савремено. Коалесцентни елементи су стандард у целој ЕУ. Не постоји напреднија технологија за сепараторске системе која би била економски оправдана или технички неопходна за постизање нивоа заштите који захтева јавни интерес. Јавни интерес се штити кроз обавезно периодично узорковање воде. Акредитована лабораторија долази на локацију, узима узорак воде и добијени извештај даје се на увид инспекцији. Студијом је предвиђено редовно одржавање сепаратора, замена филтера у складу са препоруком произвођача и праћење ефикасности рада сепаратора.

Тврдња подносиоца примедбе да се отпад из површинског копа депонује на узвишење поред цркве у селу Лиса као и да се депоновани отпад налази изнад извора пијаће воде, са ког се становници села Лиса свакодневно снабдевају водом је нетачна. Наиме, као што је већ у одговорима написано а и приказано у Студији, извор се налази узводно од постојећег каменолома, на локацији каптираног извора нема депонованог отпада, а вода из прелива каптаже (вишак воде) се у складу са склопљеним уговором корисника и носиоца пројекта преузима за потребе каменолома. Депоновање рударског отпада којег чини матично земљиште које у технолошком процесу експлоатације представља јаловину (није корисна сировина) врши се тако што се привремено одлаже на тачно пројектованом месту на радном платоу у оквиру експлоатационог поља (локација приказана на графичким прилозима 4 и 5). Рударски отпад као такав не представља извор загађења јер је део матичног земљишта које се налази на овом простору, а због своје вредности је предвиђено да се на крају експлоатације искористи за рекултивацију земљишта деградираног рударским радовима у оквиру експлоатационог поља. Што се тиче одржавања механизације, Студијом је носилац пројекта обавезан да се врши само

у радионицама које су за то пројектоване, а потрошена уља, мазива итд. да се одлажу у складу са обавезама датим у Плану управљања отпадом и према Правилнику о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 95/2024). Привремена складишта се налазе у подножју и ван планираног експлоатационог поља копа, а иста се налазе уређена и ограђена према законској регулативи чију испуњеност услова проверава инспекција као и у претходним годинама. Локација привремених складишта је у радној средини носиоца пројекта, у близини управне зграде и осталих производних објеката у овој зони, а хипсометријски се налази знатно ниже од узвишења на ком се налази црква. На локацији где су формирана наткривена и ограђена складишта отпада врши се само привремено складиштење отпада до предаје овлашћеним оператерима на њихов даљи третман или складиштење. Трајно складиштење отпада на овој локацији није вршено нити је то овом студијом дозвољено. Такође, Студијом, а у складу са законском регулативом, носилац пројекта је обавезан да води евиденције, пријављује количине, предаје отпад и доставља на увид документацију инспекцији. Извор који се помиње у примедби је каприрани извор који се налази узводно у односу на постојећи површински коп и са кога носилац пројекта према уговору склопљеним са локалним становништвом преузима вишак воде, односно воду са прелива каптаже. Каптирани извор је приказан у Студији на слици 81 у поглављу 7.1.2. и у поглављу 2.1. У Студији се јасно наводи: „Ван граница планираног експлоатационог поља у правцу севера на најмањој удаљености од 315 m ваздушном линијом од његове северне границе, на катастарској парцели број 3904 КО Лиса налази се каптажа са које је успостављена мрежа локалног водовода насеља Лиса.“. Не постоје евидентирани општећења нити забележени негативни утицаји експлоатације кречњака на ПК „Рапчићи“ на каптирани извор. Корисник овог каптираног извора није носиоцу пројекта навео никакву примедбу.

Подносилац примедбе се позива на резултате испитивања земљишта при чему не узима у обзир да и земљиште у околини има знатно повишене концентрације арсена. Наиме, приликом испитивања земљишта на локацији код извора током 2023. године са ознаком узорка Z310183003 утврђене су вредности арсена од 67,5 mg/kg, док је MDK=25 mg/kg. Међутим, приликом испитивања у 2024. години на истој локацији са ознаком узорка Z24093557 утврђена вредност износи 12,5 mg/kg, док је MDK=25 mg/kg. Осим тога, урађена испитивања земљишта у 2024. години на локацијама постојећег копа са ознаком Z24093555 показују да вредности арсена износе 11,52 mg/kg и за Z24093556 износе 4,1 mg/kg. На основу резултата испитивања арсена у узорцима земљишта у 2024. години није забележена прекорачена прописана MDK=25 mg/kg ни код извора ни на копу. Међутим, у околини копа утврђена је вредност од 214,59 mg/kg у узорку земљишта ознаке Z24113217.

Поштујући дату примедбу да се у води не испитује арсен, параметар арсен је додат за испитивање квалитета воде у табели 95 у поглављу 10.2.1 Студије.

Примедба о недовољном третману вода није основана имајући у виду изграђен систем таложника и сепаратора са каналима за контролисано одвођење воде, као и резултатима испитивања отпадне воде који не показују да је присуно загађење. Сви извештаји о испитивању воде су били доступни подносиоцу примедбе на увид јер се налазе у документационом материјалу Студије.

У Студији је на слици 82 у поглављу 7.1.2 приказан постојећи систем одводњавања и пречишћавања вода, а графички је дат на графичком прилогу 6 који је преузет из Главног рударског пројекта експлоатације кречњака. Осим тога, према подацима датим у Студији а који су приказани из ГРП-а није пројектовано, као што до сада није ни рађено на копу, никакво испирање камена, те примедба не стоји.

Напомињемо, све површине су већ по намени дефинисане Планом детаљне регулације за предметни коп, а у оквиру његове границе која је такође приказана у Студији на графичким прилозима 8 и 9, док је описана намена у поглављу 2.4 у складу са Информацијом о локацији за процес експлоатације кречњака као ТКК са лежишта „Рашчићи“, општина Ивањица издатој од стране Одељења за урбанизам и комуналне послове Општинске управе Општине Ивањица (број 003941546 2025 05158 004 011 353 018 од дана 26.9.2025. године).

5. Примедба: МЕРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Само се набрајају законске обавезе, мере фактички и не постоје. Уколико извршимо увид у Мишљење судског вештака Ненада Бошковића, које достављамо у прилогу, видећемо да је систем одлагања отпада сложен управо због опасности која прети, нарочито приликом обављања овако опасне делатности као што је експлоатација кречњака и све радње у вези са тим. Третман опасног отпада није дефинисан нити једном од мера. Наиме, нису пројектовани капацитети за привремено одлагање опасног отпада. Ово подразумева да се на основу претходног периода могу дефинисати капацитети које је потребно привремено прихватити и складиштити. То захтева одређене грађевинске подухвате који ће искључиво бити намењени за одлагање опасног отпада. Такође нису дефинисани субјекти који би били у обавези да периодично преузимају опасан отпад и тиме се оствари континуирани мониторинг. Правни субјект који има потребу да складишти опасан отпад мора да се евидентира у Министарству Заштите животне средине Републике Србије. Такође је оператер обавезан да води дневнике о отпаду, мери емисије у ваздух и воду и доставља податке за локални односно Национални регистар извора загађивања.

Пошто мера нема, осим да се евентуално закључе уговори са субјектима који се баве одлагањем отпада (када кажемо евентуално, значи може а не мора, опет се оставља субјекту на вољу), исте не можемо ни коментарисати осим да укажемо на то да нису наведени привредни субјекти који по уговору имају обавезу да преузимају опасан отпад. Такође, нису приказани складишни капацитети за привремено одлагање опасног отпада.

Одговор: У предметној Студији у поглављу 7.3 дат је приказ постојећег третирања свих врста отпадних материја и рударског отпада, у ком се наводе категорије отпада које се јављају и у производном комплексу носиоца пројекта који се налази ван експлоатационог поља и није предмет ове студије, као и у оквиру експлоатационог поља или као последица радова на експлоатацији кречњака, свекупно на подручју обухвата Плана детаљне регулације. Категорије се утврђују конкретним испитивањима узорака узетих на локацији од стране акредитованих лабораторија где се привремено складишти отпад до предаје овлашћеним оператерима или до искоришћења као што је предвиђено да се јаловина настала на копу користи за рекултивацију земљишта. Такође, јасно се наводи да носилац пројекта има урађен План управљања отпадом. У документационом материјалу Студије дат је План управљања отпадом за период од 2023.-2026. године заведен под бројем 241/1 дана 11.05.2023. године, Путеви д.о.о. Ивањица и Одлука о ажурирању Плана управљања отпадом 2023-2026 заведена под бројем 466/1 од дана 19.08.2024. године, Путеви д.о.о. Ивањица, као и Извештај о испитивању отпада бр. I-3128/25 од 25.05.2025. године КАМЕНОЛОМ „РАШЧИЋИ“ ИВАЊИЦА издат од стране Института Мол д.о.о. Стара Пазова за рударски отпад. Носилац пројекта приликом инспекцијског прегледа прилаже наведена документа, заједно са извештајима о категоризацији отпада и обрасцима ДЕО1 за вођење дневне евиденције отпада и ГИО1 за састављање годишњих извештаја о отпаду који се генерише у Националном регистру извора загађивања. Сви наведени документи су већ достаљани инспекцији приликом контроле. У складу са наведеним у Студији и јесу већ

прописане мере о вођењу евиденције о генерисаном отпаду у тачки 7. (раније 6.) и 8. (раније 7.) поглавља 9.4 Студије.

У складу са датом примедбом мере су кориговане и биже је дефинисано управљање отпадом како би било што јасније, те сада у поглављу 9.4 Студије пише:

„2. носилац пројекта је у обавези да успостави ефикасно управљање отпадом у складу са релевантном законском регулативом. У обавези је да изради План управљања отпадом којим се дефинишу мере за смањење настајања отпада, начин његовог разврставања, складиштења и даљег третмана у складу са законском регулативом;

3. План управљања отпадом се мора ажурирати сваке три године, али и раније у случају значајних промена у раду (нпр. промена врсте или количине отпада);“.

Планом управљања отпадом се дефинишу овлашћени оператери који ће вршити преузимање привремено складиштеног отпада и његов даљи третман, али је свакако могуће променити овлашћеног оператера другим уколико исти није у могућности да настави преузимање отпада. За преузимање отпада Планом управљања отпадом се дефинише кретање отпада на основу документа генерисаног такође у Националном регистару извора загађивања (образац ДКО) на основу кога овлашћени оператер може преузети отпад. Уговори се састављају између носиоца пројекта и овлашћених оператера, који их доставља надлежној инспекцији на увид током инспекцијског прегледа. Мера под тачком 5. (раније 4.) је коригована како би била јаснија: „5. носилац пројекта је дужан да склопи уговор са овлашћеним оператерима за управљање отпадом о преузимању отпада, који ће вршити преузимање одговарајуће врсте опасног и неопасног отпада, као и комуналног отпада. Уговоре са овлашћеним оператерима о преузимању отпада и документе о кретању опасног отпада доставити на увид инспекцији приликом контролног прегледа;“.

Све наведено представља процедуру која већ постоји и одвија се од стране носиоца пројекта, а контролу до сада је вршила надлежна инспекција.

Опасан отпад приликом експлоатације кречњака потиче од одржавања машина које су ангажоване за рад.

На локацији експлоатационог поља и у његовој околини не врши се третман опасног отпада већ се он предаје овлашћеним оператерима на даљи третман, као што већ пише у Студији. За третман отпада потребна је дозвола Министарства заштите животне средине (зато у Студији и пише „овлашћени оператери“), али носилац пројекта нема потребе за том активношћу и самим тим и покретањем те процедуре јер није делатност којом се исти бави или жели у будућности да се бави.

Привремена складишта отпада већ постоје јер се овде експлоатација одвија већ 50 година и налазе се ван експлоатационог поља предметног пројекта и нису обухваћена пројектованим радовима, као што се јасно наводи у Студији у поглављу 7.3.1 „Привремено складиштење насталог отпада врши се у оквиру радно-производног платоа на ком се налазе рударски објекти и постројења, на одређеним и формираним локацијама за сваку врсту насталог отпада, уз разврставање на месту његовог настанка и вођење евиденције о истом (ДЕО1 и ГИО1 извештаји). Са локације привремених складишта отпада врши се предаја овлашћеним оператерима на њихов даљи третман и одлагање.“. Надлежна инспекција већ је вршила контролу и надзор ових објеката за привремено складиштење отпада и њихову усклађеност са законском регулативом. У Студији у поглављу 9.4 у тачки 6. (раније 5.) јасно пише:

„6. са насталим опасним отпадом носилац пројекта је обавезан да поступа у складу са Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 95/2024);“.

Носилац пројекта не врши трајно складиштење отпада на локацији пројекта и у његовој околини да би морао да прибавља дозволу Министарства заштите животне средине, нити је предметном студијом то дозвољено. У Студији у поглављу 9.11 јасно пише: „3) у оквиру експлоатационог поља није предвиђено ни привремено ни трајно одлагање комуналног и осталог опасног и неопасног отпада који настаје као последица ангажовања радника и одржавања механизације, осим пројектоване депоније јаловине која се сврстава у рударски отпад. Одлагање осталог отпада врши се у привременим складиштима на водонепропусној подлози, отвореним или затвореним у зависности од врсте отпада, као и предаја отпада овлашћеним оператерима за њихов даљи третман и коначно одлагање према законској регулативи;“.

6. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Поново се као мера заштите становништва од буке предвиђају мерења, с тим да се опет чека да наступи последица, па да се онда разматра могућност за подизање заштитног појаса, како је то написао и одредбио израђивач студије, а што је недопустиво.

Такође, нису побројани сви стамбени објекти на које се може одразити негативан ефекат рада каменолома, како због буке, тако и због ширења микропрашине кречњачког порекла.

Закон јасно предвиђа обавезу да се пропишу мере и обавезу да инвеститор исте финансира, али не паушалне и недоречене мере као што је то овде случај, већ исте морају бити такве да се с њима не оставља ни најмањи ризик по локално становништво. Оваквом мером се само погодује инвеститору да ради шта хоће у циљу стицања профита, па и могућност да тиме угрози јавни интерес, у ком случају ће се размотри да ли ће се мере поштрити. Студија нигде не предвиђа како би се то накнадно размотрило, јер знамо да, уколико се од стране ресорног министарства потврди оваква студија, иста остаје на правној снази и правно је обавезујућа.

Дакле, неопходно је одмах обавезати инвеститора да предузме конкретне мере којим ће се локално становништво заштитити од буке, на пример подизањем заштитног појаса у свим зонама где живи локално становништво и то оног који даје највећи систем заштите. Ово је најефикаснија и најјефтинија пасивна заштита. Уз ово, потребно је обавезати инвеститора на набавку најсавременије механизације и да постављање дробилица и сита изврши унутар затворених хала са звучном изолацијом, а све ово како би се локално становништво заштитило од континуиране буке и других штетних утицаја.

Овако како је то предвиђено Студијом, инвеститору се даје дозвола за коришћење старе механизације као и до сада, механизације која има већи ниво буке и штетних утицаја, а истовремено се зна да постоји савременија са мање штетним дејствима. Која је поента коју је желео да остави израђивач студије, осим да се инвеститору умање трошкови.

Одговор: Подносилац примедбе не узима у обзир резултате мерења буке у околини каменолома и у стамбеном објекту који су приказани у Студији, а који су приказани на основу извештаја акредитованих лабораторија, који показују да нема прекорачења граничних вредности и да је резидуална бука на овом простору значајна. Поштујући дату примедбу у предметној студији је у поглављу 9 Опште мере заштите дато:

„1. извршити подизање зеленог појаса дуж источне границе експлоатационог поља, на деловима где не постоји природна шумска вегетација, у укупној дужини од око 100 m и ширине 2–3 m. Подићи и заштитни зелени појас вегетације у дужини од 30 метара и ширини 2–3 m у југозападном делу у близини државног пута. Локације заштитног појаса који треба успоставити приказане су на графичком прилогу 14 Студије. Појас мора бити састављен од наизменично засађених аутохтоних врста као што су бреза и смрча;

3. успоставити мерно место на коме ће се пратити бука од самог каменолома и механизације која се користи за експлоатацију кречњака према плану мониторинга ради упоређивања резултата нивоа буке коју производе радови на експлоатацији кречњака у односу на околне изворе буке;“.

У Студији су побројани сви стамбени објекти најближи планираном експлоатационом пољу на које се може остварити утицај и то је у поглављу 2.2 и 6.1 јасно приказано и написано.

Носилац пројекта је током 2024. године купио нову бушаћу гарнитуру Epiroc PowerROC D45 за рад на површинском копу, док је раније у 2022. години купио нову дробилицу Metso 1213S. Мера под тачком 1) у поглављу 9.12 Студије се наводи према могућностима јер инвестиција у нове машине често није економски исплатива ако постојећа опрема може да задовољи стандарде уз правилно одржавање. Велики део повишеног нивоа буке не долази од самог процеса рада машина, већ од механичких неправилности које се решавају редовним сервисом који је прописан овом Студијом. Будући да резултати испитивања показују да су нивои буке испод дозвољених вредности прописаних Уредбом, потврђено је да постојећа механизација, уз тренутни режим одржавања, у потпуности задовољава за даље коришћење за рад. Иако тренутни резултати мерења потврђују да постојећа механизација ради у оквиру прописаних граничних вредности буке, носилац пројекта је стратешки опредељен ка континуираној модернизацији. У том смислу, планирана је постепена замена и обнављање механизације, која ће се спроводити сукцесивно, у складу са техничким потребама и економским могућностима предузећа. Овакав приступ омогућава да се примарни фокус задржи на одржавању техничке исправности тренутне механизације (што гарантује нижи ниво буке одмах), док се дугорочно обезбеђује прелазак на најсавременија технолошка решења у складу са циклусима инвестиција. Измерени ниво буке није показао да како се у примедби наводи „стара“ механизација производи буку која прелази граничне вредности. Корекцијске мере се врше у случају да се утврди мерењима да постоји утицај, што до сада није утврђено.

Сва мерења буке и ваздуха нису показала прекорачење граничних вредности, те је неосновано захтевати да се дробилице и сита сместе унутар затворених хала са звучном изолацијом, што није мала инвестиција поготово за каменолом. У случају потребе постављају се облоге око мотора машина и то уколико се мерењима докаже да постоји утицај, а већ је носилац пројекта обавезан да користи систем прскалица за сузбијање емисије прашине, поступак описан у поглављу 7.1.3 Студије.

У студији је утврђено мерно место на ком ће се пратити активности на копу и мерити бука која се производи при извођењу рударских радова, а која је удаљена од производног комплекса носиоца пројекта и од државног пута уз које се налазе изграђени стамбени објекти.

7. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ВИБРАЦИЈА

У спорној Студији се наводно прописују заштите од вибрација изазваних минирањем, а нигде се не осврћемо на то зашто је минирање неопходно и да ли имамо и других могућих начина за експлоатацију кречњака. Разумемо да је за инвеститора најлакше и најјефтиније, али није и не може бити његов интерес стицања профита већи од интереса заштите животне средине.

И ту се поново помиње да ће се размотрити увођења нових мера, уколико се утврди да постоји потреба постављања заклона. Потреба већ постоји, утврђена је у ранијем периоду и утврђено је од стране Управе за ванредне ситуације да инвеститор не врши звучну најаву минирања, те је потребно меру поопштити или је на други начин прецизирати и предвидети.

Сам судски вештак Ненад Бошковић у свом стручном мишљењу утврђује да континуиране вибрације могу значајно утицати на структуру зидова у пећинама, и то на неколико начина,

зависно од интензитета, учесталости и природног састава стенских масива. Вибрације могу изазвати следеће:

1. Механичке деформације

- Принцип: Вибрације стварају осцилације у стенама које могу узроковати микропукотине.
- Последице:
  - Проширење постојећих пукотина.
  - Промене у напрезању стене, што може довести до пада камених блокова, делова или ломова појединих носећих елемената.

2. Убрзана ерозија и ломљење материјала

- Стене са природним слојевима или порозним структурама могу бити осетљиве на честе вибрације без обзира на интензитет истих.
- Континуиране вибрације могу:
  - Повећати брзину ерозије.
  - Узроковати одвајање малих делова стене (крошење).

3. Промена хидролошких услова

- Вибрације могу померати песак, шљунак и наслаге унутар пећине.
- То може изменити ток воде или влажност зидова, што даље утиче на растворљивост минерала и настанак пукотина.

4. Резонантни ефекти

- Ако учесталост вибрација буде близу природне фреквенције стене, може доћи до резонанце, што значајно повећава амплитуду осцилација.
- Последице: велики ломови, делимично обрушавање зидова или стварање нових пукотина. Као пример се може навести експеримент који је извео Никола Тесла, где је са цепним резонатором за мало срушио новоизграђени објект у Њујорку „Емпајер стејт Билдинг“. Сви грађевински инжењери су упознати са овим експериментом кроз процес студирања.

5. Дугорочни ефекти

- Континуиране вибрације чак и малог интензитета могу током времена ослабити структурну целину стене и пећине.
- Посебно је ризично у пештерама са кречњачким или гипсаним стенама, јер су мекше и порозне.

На претходно наведене ефекте утичу извори континуираних вибрација, а између осталог и машинска опрема која ради у близини пећинских формација (механизација и дробилице).

Даље, складиште за минско експлозивна средства такође мора да има своје карактеристике:

За потребе минирања, односно количине потребне за несметани рад се морају тачно дефинисати. Јер се за једну бушотину користи 68 кг експлозива. Нема тачно података колико се за једно минирање користи експлозива и које су то количине које треба привремено или дугорочније складиштити на површинском копу.

Када се дефинишу количине, онда се приступа одабиру локације. Обично се користе природни бедеми као заштитне баријере. Ако их нема због конфигурације терена, морају се предвидети вештачке баријере. Тада се и прорачунава површина за складиштење. Минско експлозивна средства се не могу слагати једно на друго или постављати на палете у висину. На основу детонацијских брзина се тачно одређују висине штокова. Морају се физички одвојити иницијална средства од минскоексплозивних. Јер иницијална средства имају мањи коефицијент стабилности. То значи да су подложна самопаљењу. Приликом пројектовања се мора водити рачуна о прорачуну громобранске инсталације, без обзира на локалитет. Такође се мора водити рачуна о одабиру материјала који не сме да варнички.

- Мора да се води евиденција, шта, када и ко је унео у магацин, односно шта, када, ко и колико је изнео.

- Посебно се пројектују противпожарне мере. Ово све мора да ради овлашћена група људи. У Студији се овим проблемима израђивачи нису нимало дотакли. Да ли због смањења трошкова Инвеститору или због незнања?

Одговор: У Студији се јасно наводи у поглављу 8.1 да: „Кречњаци спадају у чврсте стенске масе које се не могу откопавати без претходне фрагментације, услед чега је планирано да се минирање врши помоћу експлозива у класи Демулкс, Амонекс и АНФО.“ Дакле, минирање се врши због чврстоће стенске масе утврђене лабораторијским испитивањима приказаним поглављу 3.2.2 Студије, а према радовима који су пројектовани у Главном рударском пројекту експлоатације кречњака чији су подаци дати у Студији и анализирани. Пројектант је у Главном рударском пројекту предвидео минирање са савременим привредним експлозивима, а минирање је дато као једина могућност дезинтеграције стене.

Испитивања приликом праћења утицаја минирања која су приказана у Студији нису показала да су објекти у околини угрожени нити да је на њих остварен утицај приликом минирања, услед тога је у Студији дата мера да у случају да се наредним праћењима утврди да негде постоји утицај изврши корекција мера и параметара. Тврдње да је већ остварен утицај нису утемељене доказима. Наиме, поред извештаја о извршеним мерењима приликом праћења утицаја минирања у студији је приказан и Извештај о затеченом стању цркве у Хаџи Продановој пећини у селу Рапчићи код Ивањице издат од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведен под бројем 928/2 од дана 28.07.2023. године, који наводи да на цркви која је приближа копу нема општења од минирања. Такође, утицај минирања није забележен ни од стране управљача СП Хаџи Проданова пећина што потврђује Одговор на Захтев издат од стране Туристичке организације општине Ивањица заведен под бројем 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године.

Студијом је прописана обавеза звучне најаве минирања дата у тачки б) у поглављу 8.1.6, која је обавезујућа за носиоца пројекта и чију примену контролише републичка инспекција за заштиту животне средине. Мера подразумева обавезно звучно најављивање минирања и ту нема шта да се прецизира или поопштрава јер је потпуно јасна и као таква обавезујућа за носиоца пројекта.

Даље се у примедби наводи мишљење судског вештака који је по струци дипломирани машински инжењер, док је у питању рударски објекат и као такав је третиран у Студији те је и приказано Геолошко-рударско вештачење утицаја рада каменолома „Рапчићи“ на стенску масу Хаџи-Проданове пећине и цркве Светог Архангела Михаила (Геостим д.о.о. Београд, број 15/04-25 од дана 30.04.2025. године) које је потписао судски вештак Проф. др Небојша Гојковић дипломирани инжењер рударства, а који је ангажован на захтев Сектора за ванредне ситуације МУП-а. Такође, Студије сејзмичког утицаја при минирању радила су стручна лица: Проф. др Слободан Трајковић дипломирани инжењер рударства, Велизар Анђелић дипл. инж. рударства и Никола Анђелић дипл. инж. рударства, као и теренска мерења и извештаје који прате минирања.

Уопштена прича са факултета о вибрацијама и могућим утицајима који се наводе у примедби није потврђена мерењима на терену, а експлоатација на овом простору се одвија већ 50 година и планираним наставком експлоатације се удаљава од објеката који могу трпети утицај (пројектовани правац експлоатације је по правцу запад-исток).

Нетачна је тврдња да за несметан рад мора да се дефинише количина експлозива по бушотини, јер се корекција количина експлозива по свакој бушотини врши на терену од стране стручних лица која изводе минирања, а количине се бележе у извештајима о праћењу утицаја минирања и ту су забележене за сваку бушотину колико је искоришћено експлозива. То је стандардна

пракса стручних лица која изводе минирања у рударству, да проверавају параметре и коригују у зависности од локације на којој се минирања изводе. У Главном рударском пројекту (ГРП) дата је прорачуната масимална количина која се може искористити по једној бушотини која износи 68 kg а број бушотина по једној минској серији износи 58 у два реда (табела 24), што износи да је максимална количина експлозива по једној серији минирања која се може према пројекту искористити 3,944 kg што такође пише у табели 24. Наравно, то су прорачунате максималне вредности и оне се узимају за прорачун могућег утицаја као најнеповољнији случај, док се на терену минирања изводе са мање експлозива као што пише у извештајима. Сви извештаји се налазе у документационом материјалу Студије у електронском облику на CD-у.

На графичком прилогу 3 који је саставни део Главног рударског пројекта експлоатације кречњака на ПК „Рашчићи“ за који је урађена Студија, приказана је локација постојећег складишта експлозива које постоји ту од претходног периода јер се већ 50 година на овом копу врше минирања кречњака. Магацин експлозива чини преносни контејнер на бетонираном и ограђеном платоу који је формиран уз стенску масу, закључан и под надзором, са јасно обележеним знаковима упозорења и обавешењем да се на тој локацији привремено складишти до 500 kg експлозива. У Студију је у документациони материјал додато Решење о одобравању локације за постављање преносног контејнерског складишта експлозива од 500 kg привредног експлозива и 1000 комада детонатора издатом од стране Министарства унутрашњих послова РС, заведено под бројем 38 од дана 06.03.2002. године. Наведеним Решењем је утврђено да локација преносног контејнерског складишта одговара безбедоносним условима прописаних законском регулативом. Пошто дозволу за овај објекат даје други орган он и није предмет Главног рударског пројекта експлоатације кречњака, а контролу испуњености услова и извештавање носилац пројекта врши према Сектору за ванредне ситуације МУП-а јер је то орган који је у овом случају надлежан. Републички инспектори за заштиту животне средине који врше контролу испуњености мера и мониторинга по предметној Студији а која се ради за ГРП експлоатације кречњака у оквиру приказаног експлоатационог поља нису надлежни за контролу постојећег складишта експлозива на које је одобрење дао МУП. Наиме, приликом извођења минирања стенске масе на површинском копу „Рашчићи“, у складу са важећим уговором закљученим са компанијом „Traual“ из Крушевца, неопходне количине експлозива, детонаторских каписли и остале припадајуће опреме допремају се АДР возилом за свако појединачно минирање. Послове минске припреме, пуњења и паљења обављају искључиво стручно оспособљена лица која поседују важећа уверења и одговарајуће лиценце. Уколико има потребе након завршеног минирања мале количине експлозивних средстава складиште се у магацину експлозива, у складу са прописима, у максималној количини до 500 kg експлозива и 1.000 комада детонатора. Све наведене активности су евидентирани, а додатно се једном до два пута годишње спроводи контрола магацина од стране надлежних институција. Све је урађено и ради се у складу са законом.

Овде је важно да напоменемо пошто се стално провлачи кроз примедбе, Главним рударским пројектом експлоатације кречњака на ПК „Рашчићи“ није предвиђена изградња објекта нити су грађевински радови планирани од стране носиоца пројекта, а да јесу они би били предмет грађевинског пројекта а не рударског. Предметна Студија анализира и процењује утицаје према радовима пројектованим у Главном рударском пројекту експлоатације кречњака као ТГК лежишта „Рашчићи“ код Ивањице (Геостим д.о.о. Београд, 2025. године).

8. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ

Израживач студије поново као и у изради ПДР само преписује услове које је дало ресорно министарство, али не утврђује конкретне мере као радње и поступке које је неопходно предузети да би се ти услови министарства поштовали.

Конкретно, имамо услов да је неопходно обезбедити горње ивице копа како би се избегло страдање људи и животиња, али немамо меру на који начин се то треба обезбедити.

Ово се односи и на мере превенције удеса и заштите од удеса, предвиђено постављање жичане ограде 9.10 у тачки 1, а жичана ограда не може да задржи стене величине оних које су се одваљивале и падале на пут. Дакле, ради заштите локалног становништва које свакодневно пролази јавним путем кроз радни простор каменолома, неопходно је поставити ограду која може да задржи стене које на пут падају. Ово посебно имајући у виду да се стене не морају одмах одломити, већ могу да напукну и да се одломе након што инвеститор забрану проласка путем уклони. Исто је и са приступним путевима кат.парцелама број 3871/3 и 3871/4 КО ШУМЕ, које су у власништву Савићевић Саше и Савићевић Докић Санеле, а које су остале у по експлоатационог поља, без приступног пута.

Мишљења смо, а ради ранијих одрона великих стена на локални пут којим пролазе становници да је неопходно обезбедити све путне правце постављањем заштитних ограда од издржљивог материјала који не може да пробије одроне стена које су у пречнику и по више метара и које као такве прете животима и безбедности људи.

Одговор: У Студији су у поглављу 9.7 дате мере заштите према Решењу о условима заштите природе издатом од стране Завода за заштиту природе Србије (заведено под 03 бројем 021-4371/4 од дана 10.01.2024. године) којима су издати услови заштите природе за експлоатацију кречњака како се тачно наводи, те стога су мере уједно и услови под којима се може изводити експлоатација на овом простору који се морају поштовати. Детаљна разрада мера по медијумима животне средине већ је дата у поглављу 9 Студије. Издати услови Завода за заштиту природе Србије јесу мере заштите и носилац пројекта треба да их се придржава, поготово јер су их писала стручна лица која се баве заштитом природе и писане су за активност експлоатације кречњака у наставку лежишта.

Сукцесивно обезбеђење горње ивице копа и постављање жичане ограде су прописане мере од стране стручних лица Завода за заштиту природе за експлоатацију кречњака и стручних лица Министарства заштите животне средине при изради Плана детаљне регулације. Жичана ограда по горњој ивици копа се поставља како би се спречио пролазак људи и животиња, а не од одрона. У циљу заштите од одрона прописане су мере под тачкама 10. и 11. у поглављу 9.7, тачком 7. у поглављу 9.2 и тачка 4) у поглављу 9.10 Студије. У циљу обезбеђења локације наложене су и мере 6) и 9) у поглављу 9.10 Студије. У преводу, нестабилне стенске масе се одмах контролисано уклањају санацијом терена уколико се јаве.

До катастарских парцела 3871/3 и 3871/4 КО Лиса не постоји катастарски пут нити је раније постојао, а у КО Шуме наведене парцеле не постоје, све према званичним подацима Катастра непокретности Републичког геодетског завода. До наведених парцела не води никакав пут што се јасно види на слици 5 која приказује податке из ГеоСрбије РГЗ. Поред тога, тврдња да се наведене катастарске парцеле налазе у по експлоатационог поља је нетачна јер исте нису захваћене контуром планираног експлоатационог поља, а све парцеле које су обухваћене су приказане у Студији у списку у табели 5 у поглављу 2.3 и графички на слици 5 у поглављу 2.2. Осим тога, у Студији је по једној од ранијих примедби додат графички прилог 18 са подацима ГеоСрбије РГЗ-а и на истом се виде јасно види да наведене парцеле нису у експлоатационом пољу, као што подносилац примедбе тврди.

9. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЛОКАЛИТЕТА

Ове мере су такође преписане из услова који су постављени од стране надлежних органа, министарства и Завода за заштиту споменика културе Краљево, без да су прецизиране тачне радње и поступци које инвеститор мора да предузме да би заштитио све оно што овај локалитет представља. Наиме, сам израђивач студије је у Студији описао вредност и значај овог природног, историјског и културног добра, те је јасно навео податке колико заштићених врста живи у Хаџи Продановој пећини. Насупрот томе, нигде не наводи које су тачно мере које ће се предузети да би се овај локалитет очувао, нарочито имајући у виду да је у досадашњем раду каменолома, у више наврата долазило до оштећења самог објекта те да је од стране вештака геолога утврђена као неспорна узрочно последична веза између рада каменолома и пуцања стена на којима се налазе црква и пећина.

Доказ: вештачење од стране вештака геолога Весне Петровић;

Као што знамо, Хаџи Проданова пећина је затворена услед последица рада каменолома, живимо у земљи где затварамо културна, историјска и природна добра, а одржавамо у раду каменолом ради стицања профита приватног сектора. Мере не постоје, чекамо да заштићене врсте изумру, а да се заштићено културно добро сруши и то је свима потпуно прихватљиво.

Напомињем да је само Министарство заштите животне средине 14.05.2025. године покренуло поступак заштите овог природног добра као споменика природе, о чему треба водити нарочито рачуна.

Одговор: У Студији у поглављу 9.8 су дате техничке мере заштите ради заштите културног наслеђа које је неопходно испоштовати приликом коришћења предметног подручја, као што се јасно наводи у самим Условима за израду Пројекта експлоатације кречњака из лежишта Рашчићи код Ивањице издатим од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево (број 673/2 од дана 09.07.2025. године).

Поред тога, у Студији је приказано Геолошко-рударско вештачење утицаја рада каменолома „Рашчићи“ на стенску масу Хаџи-Проданове пећине и цркве Светог Архангела Михаила (Геостим д.о.о. Београд, број 15/04-25 од дана 30.04.2025. године) које је потписао судски вештак Проф. др Небојша Гојковић дипломирани инжењер рударства. Такође, Студије сејзмичког утицаја при минирању радила су стручна лица: Проф. др Слободан Трајковић дипломирани инжењер рударства, Велизар Анђелић дипл. инж. рударства и Никола Анђелић дипл. инж. рударства, као и теренска мерења и извештаје који прате минирања. Поред тога, приказан је и Извештај о затеченом стању цркве у Хаџи Продановој пећини у селу Рашчићи код Ивањице издат од стране Завода за заштиту споменика културе Краљево, заведен под бројем 928/2 од дана 28.07.2023. године, који показује да нису била утврђена оштећења на цркви. Уз допуне Студије додат је и Одговор на Захтев издат од стране Туристичке организације општине Ивањица заведен под бројем 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године, која је управљач овим заштићеним подручјем, који не потврђује наведену тврдњу да су утврђена оштећења на пећини услед рада каменолома и да уколико би постојала било каква претња по заштићено природно добро услед експлоатације биле би обавештене надлежне институције и носилац пројекта. У налазу судског вештака Весне Петровић, дипл. инж. геол. није испоштован члан 71. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон) који гласи: „Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.“. Такође, налаз и мишљене садрже опис геологије шире околине на основу ОГК без извршених детаљних геолошких

истраживања. Налаз и мишљење су у потпуној супротности са документима институција надлежних за заштиту пећине и цркве, као и извештајима о извршеним мерењима на терену. Што се тиче покренутог поступка заштите пећине, надлежно Министарство заштите животне средине објавило је Обавештење о поступку покретања заштите Споменика природе „Хаци-Проданова пећина“ дана 14.05.2024. године, да би потом издали услове за израду Плана детаљне регулације за ПК „Рашчићи“ у Решењу о условима заштите природе за ПДР издатим од стране Министарства заштите животне средине РС, заведеним под бројем 001668602 2024 14850 004 002 501 100 од дана 21.05.2024. године. Наведени услови су саставни део ове Студије и налазе се у документационом материјалу.

10. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

Израђивач Студије поново предвиђа да, ако наступи последица - оштећење и деградирање станишта у околини обухвата плана, тек онда инвеститор има обавезу да предузме све мере. При томе се не види које мере. Те мере је потребно дефинисати у три фазе. Прва фаза пре почетка коришћења копа. Друга фаза у току експлоатације камена и трећа фаза након затварања површинског копа. Све три фазе захтевају значајна финансијска средства и у циљу заштите интереса инвеститора ове фазе нису дефинисане нити су извршени предмери неопходних новчаних средстава.

Поново крајње паушална и нејасна наводна обавеза Инвеститору, која му оставља простор да ради шта хоће уз наводно неку могућност примене не зна се којих мера. Ово је у потпуности у супротности са законом и погодује само инвеститору, на штету јавног интереса.

Нигде се не третира чињеница да је подручје где се налази планирани каменолом проглашено ваздушном бањом одлуком Владе Републике Србије.

Ваздушна бања је подручје са доказано повољним климатским и аеробиолошким особинама, које се користи у здравствене, рехабилитационе и превентивне сврхе, а пре свега због:

- изузетно чистог ваздуха.
- повољне надморске висине,
- специфичних климатских карактеристика (температура, влажност, струјање ваздуха),
- одсуства извора загађења.

Дакле, инвеститор, израђивач студије, а и сви остали учесници у овом поступку као носиоци јавних овлашћења сада хоће да направе каменолом у подручју ваздушне бање, који се и даље експлоатише експлозивом. Уколико то урадите, ми ћемо бити дужни да предамо иницијативу Влади Републике Србије да стави ван снаге Одлуку да је предметно подручје ваздушна бања, јер је приватни интерес инвеститора очигледно тренутно најважнији. На одговорност ће се позвати сви они који су у томе учествовали. Даље ћемо, у складу са могућностима, да о томе известимо Европску комисију, јер баш после њиховог извештаја за 2025. годину ми укидамо ваздушну бању да би приватна фирма вршила експлоатацију у циљу стицања за њу профита. Наведено ће се морати десити, јер кад бомбардујете камен у по ваздушне бање, не можете очекивати изузетно чист ваздух и друге бенефите које ваздушна бања мора да поседује да би била ваздушна.

Одговор: У Студији су дате мере заштите флоре и фауне у поглављу 9.9 где се јасно прописује на који начин да се заштити на подручју ПДР-а, поштујући дату намену простора на овом подручју и не деградирајући околину која овим пројектом експлоатације по планираној граници експлоатационог поља није захваћена. Примедба се односи и на тачку 3 која јасно каже да у случају настанка оштећења треба предузети активности, као мера санације уколико до тога дође. Нигде не пише да се до депшавања догађаја из те тачке не поштују остале прописане мере заштите да до тога не би ни дошло. Свеукупно, мере које су прописане у поглављу 9 Студије у циљу су

очувања флоре и фауне и обухватају радове пре почетка реализације радова по овом новом Главном рударском пројекту у наставку експлоатације, током реализације пројекта и након завршетка (рекултивација: техничка и биолошка). Поново напомињемо значајну чињеницу, немогуће је прописати мере пре почетка рада копа јер он на овом простору већ постоји и радови су пројектовани по новом ГРП-у (зачињени постоје и стари) у циљу наставка експлоатације.

Нетачна је тврдња која се износи у примедби да неко хоће да направи каменолом јер исти на овом простору званично постоји од 1976. године када је експлоатацију вршило тадашње Предузеће за путеве „Титово Ужице“ - ООУР Ивањица и то уз прибављање потребних дозвола за рад у складу са важећом законском регулативом. Предузеће је променило власника 2000. године али је остварен континуитет у делатности. У складу са тим, каменолом постоји и ради већ 50 година на овом простору.

Уредба о утврђивању подручја ваздушне бање Ивањица („Службени гласник РС“, број 3/2000) је донета 25.01.2000. године када је каменолом постојао већ 25 година на овом подручју и активно радио.

Дакле, 2000. године обухваћен је простор постојећег каменолома који се налази уз државни пут ПА реда 180, северно од границе насеља Ивањица. Уредбом о утврђивању подручја ваздушне бање Ивањица („Службени гласник РС“, број 3/2000) утврђује се ваздушном бањом подручје насеља Ивањица – на територији општине Ивањица. Подручје ваздушне бање Ивањица обухвата простор у укупној површини од 2.156,50 хектара. Подручје које је проглашено за ваздушну бању је приказано у Просторном плану општине Ивањица, на основу кога је урађен и усвојен План детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“ општина Ивањица. Услови из овог Плана су имплементирани у предметну Студију. Подаци из предметне уредбе су приказани у Извештају о стратешкој процени утицаја Плана детаљне регулације за површински коп кречњака „Рашчићи“ општина Ивањица на животну средину.

У складу са датом примедбом да се у Студији то не наводи, у поглављу 6.5 додат цео текст уредбе који гласи:

„Уредбом о утврђивању подручја ваздушне бање Ивањица („Службени гласник РС“, број 3/2000) утврђује се ваздушном бањом подручје насеља Ивањица – на територији општине Ивањица. Подручје ваздушне бање Ивањица обухвата простор у укупној површини од 2.156,50 хектара, чије границе чине катастарске парцеле број: 3034, 3037 КО Шуме, 5994, 5995, 5976/2, 3950, 3953, 3956/3, 3956/1, 3956/2, 3980, 3981, 3986, 3984/2, 3985/1, 5961, 2780, 5052, 2626, 2617, 2616, 5954/3, 5962, 3021, 3018, 3016, 3011, 3247, 3248, 3262, 3274, 3273, 3277, 5952/4, 3558, 5963, 5964, 5573, 5973 КО Лиса, 3680 КО Луке, 170/2, 2037, 489, 2038, 497, 498, 1087, 1088, 2049, 1096, 1264, 1266, 1265, 1267, 2017, 2023, 1343/1, 1349, 1344, 1649/3, 1649/1, 1649/4, 1648/2, 1648/1, 1648/3, 1642 КО Свештица, 2030, 2029/1, 2922, 2142, 2894, 1757, 2921, 1636, 2917, 1338, 2916/1, 2915, 1101, 1100/2 и 2893 КО Ивањица.“.

Испитивања ваздуха нису показала да је присутно загађење на овом простору, а у Студији је дат приказ резултата мерења у поглављу 7.2.1 на странама од 192-196 и извештаји акредитованих лабораторија у документационом материјалу.

Минирања на каменолому се изводе под стручним надзором Сектора за ванредене ситуације МУП-а и од стране стручних лица за извођење минирања, као и праћење могућег утицаја од стране стручних лица чији су извештаји дати у документационом материјалу Студије. На каменолому од стране носиоца пројекта се не врше бомбардовања нити су забележена да су вршена, док је са друге стране од стране НАТО-а Европске уније 1999. године бомбардована сателитска антена у Ивањици и околини.

11. Примедба: МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈА УДЕСА И ЗАШТИТЕ ОД УДЕСА

Поред оне жичане ограде која је недовољна заштита јавног пута, предвиђа се у прописаним мерама, у тачки 25) Студије да се обавезују власници суседних парцела да обезбеде да се на њиховим парцела имају изводити радови ако се појави опасност за носиоца експлоатације.

Не постоји могућност да се оваква обавеза наметне власницима суседних парцела којима сте већ наметнули да морају да живе у сред зоне минирања, да им додатно ограничите приватну својину и то без да се штити јавни интерес већ да би се обезбедио профит за приватника. Ограничења права својине се у складу са уставом могу евентуално спровести само ради заштите јавног интереса у тачно одређеним рекли бисмо ванредним ситуацијама, што зарада приватника никако не може бити.

Уколико извршимо увид у Мишљење судског вештака Ненада Бошковића, утврдићемо следеће: На страни 268. Књига 1. Студије израђивач студије наводи:

Вероватноћа настанка удеса приликом рада гарнитуре за бушење минских бушотина услед лоше обучености или непажње радника који обављају овај посао, као и могућих дефеката на опреми у току рада је занемарљива. Радници који рукују ангажованом механизацијом су стручно оспособљени и са више година радног искуства, а механизација се редовно прегледа пре почетка сваке смене и не користи се док се уочени кварови не отклоне.

Вероватноћа настанка удесних ситуација приликом манипулације са експлозивним средствима и током процеса минирања, уз строго поштовање законских прописа који прате ове операције и ангажовање стручно оспособљеног особља за обављање ове врсте посла, је мала.

Вероватноћа настанка удесних ситуација при утовару измираног материјала, с обзиром на планиране мере заштите, је мала.

Вероватноћа настанка пожара и неконтролисаних експлозија је мала. Пожар који може настати у границама локације пројекта услед паљења отвореним пламеном, по размери би био оријентисан на место настајања, са малом вероватноћом да се прошири изван локације применом предвиђених мера заштите.

Вероватноћа испуштања опасних материја у воду и земљиште је средња. Могуће последице по животну средину и здравље људи, с обзиром на количине загађујућих материја и њихове карактеристике, као и постојања реке у подножју површинског копа, су значајне.

Вероватноћа неконтролисане емисије штетних гасова у ваздух, превасходно СО, је мала, а могуће последице по живот и здравље људи и животну средину су занемарљиве.

Анализом потенцијалних удесних ситуација при експлоатацији минералне сировине, у предметном случају кречњака, могуће је закључити да постоји могућност њиховог настанка али је то у границама вероватноће и прихватљивог ризика током оваквих технолошких процеса.

Приказане вероватноће могућих догађаја нису прорачунаване, већ су дате произвољно са акцентом да су мале и да су занемарљиве. Због присуства већег броја машина и врста и количина лако запаљивих материјала вероватноће су веће од приказаних. Посебно са аспекта да се површински коп налази на надморској висини таквој (око 600м) да се уз редовне годишње падавине могу појавити и електростатичка пражњења која могу изазвати акцендентне ситуације са несагледивим последицама. Овакав приступ вероватноћи настанка акцендентних ситуација подразумева мање ангажовање средстава и људства на спровођењу превентивних мера за сузбијање настанка догађаја. Мере превенције од удеса (акцендента) нису ни разматране. Превенција удеса (акцендента) на каменолому обухвата скуп техничких, технолошких и организационих мера које имају за циљ да спрече неконтролисане догађаје који могу угрозити људе, околину или имовину. Мере се свртсавају у четири категорије и то су : Техничко пројектне мере (дефинишу се у процесу планирања, а посебно у поступцима изградње објеката), Мере које

се примењују приликом руковања са опасним материјама (поступање са нафтним дериватима и експлозивним и иницијалним средствима), Мере заштите од пожара и експлозија (одређивање заштитних зона, развлачење хидрантске мреже и нормирање противпожарним средствима) и Организационе мере и обука (Израда плана заштите од удеса и спровођење вежби евакуације). Додали бисмо и то да се нигде у Студији не наводи коју то све и какву механизацију користи и има инвеститор и не врши се прорачун како она утиче односно да ли би нека друга утицала на смањење штетних утицаја на животну средину.

Одговор: У одговорима већ је објашњено подносиоцу примедбе да се жичана ограда не поставља у те сврхе и да јој то није намена, већ да се спречи пролазак људи и животиња.

Мера под тачком 25) није наметнута вољом носиоца пројекта ради остваривања профита, већ представља директно преношење императивне норме из члана 142. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021). Наведена обавеза власника суседних парцела активира се искључиво у екстремним ситуацијама непосредне опасности, где би одлагање радова могло довести до угрожавања безбедности шире заједнице и животне средине. Истим чланом је стриктно прописана обавеза носиоца експлоатације да надокнади сваку штету причињену власнику земљишта, чиме се штити имовински интерес грађана у складу са Уставом РС. Ова одредба служи превенцији удеса, а не проширењу експлоатације на приватне поседе.

У предметној Студији је приказана механизација која се јасно наводи у Главном рударском пројекту експлоатације кречњака и то у поглављу 3.2.

Процена и анализа ризика и вероватноће настанка удесних ситуација у Студији је урађена према традиционалној методи за процену утицаја на животну средину преко матрице ризика. Ризик представља комбинацију одигравања догађаја и његових последица односно, вероватноћу дешавања нежељеног догађаја у одређеном времену и последицу тог догађаја на чиниоце животне средине. Вероватноћа догађаја се не одређује искључиво статистичким прорачуном (јер за специфичне локације често не постоји довољно дуга историја акцедената), већ на основу релевантног искуства у рударству и техничких карактеристика опреме. Оцене „мала“ или „занемарљива“ одражавају ниску учесталост таквих догађаја у контролисаним условима експлоатације.

Надморска висина и пражњења атмосферског електрицитета представљају додатни фактор ризика. Међутим, матрица ризика узима у обзир да су објекти у околини опремљени громобранском заштитом и уземљењем, чиме се вероватноћа претварања атмосферског пражњења у акцедент своди на прихватљив ниво. Утицај надморске висине и пражњења атмосферског електрицитета на рударску механизацију досада није забележен.

Прописане мере превенције су обавезне без обзира на процењену вероватноћу. У Студији се јасно дефинишу: обавезне примене на локацији каменолома, усклађеност са Главним рударским пројектом и обезбеђивање стабилности косина, складиштење горива и експлозива у складу са посебним прописима, опремање возила ПП апарата и реаговање у ванредним ситуацијама.

Примењена матрица ризика није имала за циљ маргинализацију опасности, већ објективно рангирање преосталог ризика у радној средини уз претпоставку да се све наведене превентивне мере (техничке, организационе и ППЗ) стриктно спроводе. Ниска процењена вероватноћа је директна последица имплементације строгих стандарда безбедности, а не разлог за смањење улагања у заштиту.

Утицаји који се могу остварити имали би утицај на радну средину и раднике ангажоване за извођење рударским радовима, услед чега су мере у радној средини прописане у виду Мера заштите при извођењу рударских активности у Главном рударском пројекту и проверу

испуњености ових мера врши републичка рударска инспекција. Ове мере представљају мере које су прописане за радну средину при извођењу рударских радова, а утврђене су према пројектованим радовима и динамици њиховог извођења. У пројекту није предвиђено да се у оквиру експлоатационог поља успоставља хидратанска мрежа јер иста већ постоји на радном платоу где су производни објекти носиоца пројекта, а која је у подножју копа ван експлоатационог поља и приказана је у Плану детаљне регулације.

Хидратанска мрежа и објекти који су ван експлоатационог поља, као и објекти за чију дозволу за рад или постојање даје други надлежни орган а не Министарство рударства и енергетике, као и радови који нису пројектовани Главним рударским пројектом експлоатације кречњака, нису предмет ове Студије. Студијом су прописане јасне мере у циљу превенције и заштите од удеса у поглављу 9.10.

12. Примедба: МЕРЕ КОЈЕ МОГУ УТИЦАТИ НА СПРЕЧАВАЊЕ ИЛИ СМАЊЕЊЕ ШТЕТНИХ УТИЦАЈА

У одељку 9.12 под 1) израђивач студије наводи да ће инвеститор према могућностима ангажовати механизацију са савременим техничким карактеристикама и опремљену савременим системима заштите од загађивања животне средине...

Шта то значи, према могућностима, да ли се то оставља инвеститору да види да ли му је исплативо да поштује закон и предузме све мере неопходне да би се спречио негативан утицај његовог рада на животну средину?

Даље, под тачком 4) се наводи да се при неповољним климатским условима, па у загради високе температуре и ветар, треба предузети даље нешто.. Дакле, поново без да се наводи које температуре се сматрају високим температурама и које брзине ветар, па сматрам да ни ово не може бити остављено непрецизно. Мишљења смо да је било неопходно тачно утврдити на којим температурама се и услед чега повећава штетан утицај, ако и при којој брзини ветра се разносе штетне честице кроз ваздух и који је њихов домет, па на тако прецизно урађену студију је требало утврдити тачне радње и поступке које инвеститор тада мора предузети да би се штетан утицај сузбио и ограничио на најмању могућу меру. Ово овако није студија, само гомила претпоставки које нису утемељене у озбиљним прорачунима.

Под 5) према потребама обезбедити заштитну опрему за ограничење ширења изливања нафтних деривата... зашто према потребама, зашто не одмах обезбедити, циљ закона и студије је да ни до каквих загађења не дође.

Даље, у истом одељку, под тачком 7) је као „мера“ утврђено да је „пожељно да носилац пројекта успостави сарадњу са институцијама“. Делује да је израђивачу студије било непријатно да напише да не мора па је написао пожељно, а што вам дође на исто. Може, а не мора, али сигурно знамо да неће. Каква је то мера, како се спроводи и што је важније како се контролише. Досадашња сарадња локалних власти и инвеститора је ишла искључиво у правцу избегавања поштовања услова и закона. а што заиста није пожељно, тако да ова реч није препоручљива. Потребно је поставити јасно дефинисане мере тј. радње које је неопходно предузети да би се сарадња на поштовању закона обезбедила.

У одељку 10.3.4. „план мониторинг нивоа буке на основу утврђених параметара“ предвиђа, између осталог и подношење извештаја о извршеним мерењима надлежним инспекцијама, па је с тим у вези потребно обезбедити транспарентност и објективност приликом вршења мерења укључивањем локалног становништва као јавности у сам поступак, јер је оно то које је највише угрожено.

Одговор: Одговор на сличну примедбу већ је дат: Носилац пројекта је током 2024. године купио нову бушаћу гарнитуру Epiroc PowerROC D45 за рад на површинском копу, док је раније у 2022.

години купио нову дробилицу Metso 1213S. Мера под тачком 1) у поглављу 9.12 Студије се наводи према могућностима јер инвестиција у нове машине често није економски исплатива ако постојећа опрема може да задовољи стандарде уз правилно одржавање. Велики део повишеног нивоа буке не долази од самог процеса рада машина, већ од механичких неправилности које се решавају редовним сервисом који је прописан овом Студијом. Будући да резултати испитивања показују да су нивои буке испод дозвољених вредности прописаних Уредбом, потврђено је да постојећа механизација, уз тренутни режим одржавања, у потпуности задовољава за даље коришћење за рад. Иако тренутни резултати мерења потврђују да постојећа механизација ради у оквиру прописаних граничних вредности буке, носилац пројекта је стратешки опредељен ка континуираној модернизацији. У том смислу, планирана је постепена замена и обнављање механизације, која ће се спроводити сукцесивно, у складу са техничким потребама и економским могућностима предузећа. Овакав приступ омогућава да се примарни фокус задржи на одржавању техничке исправности тренутне механизације (што гарантује нижи ниво буке одмах), док се дугорочно обезбеђује прелазак на најсавременија технолошка решења у складу са циклусима инвестиција. Измерени ниво буке није показао да како се у примедби наводи „стара“ механизација производи буку која прелази граничне вредности. Корекцијске мере се врше у случају да се утврди мерењима да постоји утицај, што до сада није утврђено. Осим наведеног Студијом је у поглављу 9.1 под тачком 5. прописана обавеза: „обавезна је контрола емисије издувних гасова приликом редовног, ванредног и контролног техничког прегледа ангазоване механизације, при чему загађујуће материје у издувним гасовима не смеју прелазити граничне вредности емисије утврђене техничким прописима;“. На овај начин носилац пројекта је обавезан да редовно одржава и контролише постојећу механизацију у циљу сузбијања и елиминисања могућег штетног утицаја, уз мониторинг у околини радне средине који је прописан.

Одговор на примедбу који потврђује да студија није само гомила претпоставки које нису утемељене у озбиљним прорачунима већ постоји у самој Студији у поглављу 7.2.1 где су дати прорачуни по новопроектованим радовима датим у ГРП-а и извештаји о испитивањима акредитованих током радова реализованих у претходном периоду по претходном ГРП-у, на основу свега изнет је закључак у Студији. Резултати испитивања на терену нису показали да постоји загађење које потиче од предметног копа. Мера под тачком 4) у поглављу 9.12 се односи на путеве ван експлоатационог поља а у оквиру ПДР-а. Ради јаснијег разумевања по примедби мера је коригована и сада гласи:

„4) при неповољним климатским условима (високе температуре током јуна, јула и августа преко 30°C, јак ветар преко 2 m/s) на путевима ван експлоатационог поља а у оквиру ПДР-а који нису асфалтирани и који су подложни дробљењу под точковима камиона ограничити брзину кретања камиона на 15 km/h. Ове путеве је потребно редовно одржавати од расутог материјала, чистити од точковима смрвљеног коловозног застора и по потреби насути нови, као и квасити помоћу аутоцистерне у циљу сузбијања емисије прашине;

Овде је важно да напоменемо да у Студији у поглављу 9.1 за путеве у експлоатационом пољу (за које се и ради Студија) стоје мере:

„2. приликом експлоатације, утовара и транспорта сировине, а за време сушног периода, потребно је организовати прскање водом помоћу аутоцистерне у циљу спречавања прашине на етажама, етажним путевима, радном платоу и манипулативним површинама унутар рударског објекта. Број прелаза аутоцистерне за квашење путева у току дана прилагодити тренутним временским условима (повећати или смањити);

3. обавеза је носиоца пројекта да обезбеди аутоцистерну са инсталираним прскалицама и да истој при раду ограничи максималну брзину кретања до 15 km/h;

4. транспортни путеви се морају одржавати - поправљати, насипати и орошавати нарочито у сушним периодима године;

7. носилац пројекта је обавезан да врши редовно квашење аутоцистерном током високих температура (нарочито током јуна, јула и августа преко 30°C) када је смањена влажност тла како би се спречила емисија укупних суспендованих честица. Чим се примети да точкови камиона почињу да подижу прашину цистерна мора проћи. Водити евиденцију где ће се бележити број пролазака за праћење ефикасности и као доказ о испуњавању прописане мере;“.

За примедбу на меру дату под тачком 5) у поглављу 9.12 Студије подносилац примедбе очигледно није разумео да се термин „према потребама“ односи на машину јер их постоји више врста те свака машина има своје потребе. Невезано за ову меру, овде је важно да напоменемо да су већ прописане мере у поглављу 9.2 под тачкама 4. и 5. које гласе:

„4. Носилац пројекта је обавезан да обезбеди довољне количине сорбента или другог одговарајућег инертног материјала који ће се користити у случају испуштања загађујућих материја (гориво, машинско уље и слично) у земљиште, као и да спроведе уклањање контаминираниог слоја земљишта са предметне локације. На месту акцидента нанети нови, незагађен слој земљишта;

5. у случају хаваријског или удесног изливања загађујућих материја при извођењу рударских радова, обавезно је постављање посуде за прихват испод места цурења, спречавање даљег цурења и хитно отклањање насталог квара у циљу заустављања даље контаминације земљишта;“.

За примедбу на меру прописану под тачком 7) у поглављу 9.12 Студије следи да могућност остваривања сарадње зависи од обе стране и не може се Студијом наметнути, а не постоји законска обавеза која то налаже носиоцу пројекта, али је свакако пожељно увек да се оствари узајамна сарадња.

Обавеза носиоца пројекта је да извештаје доставља надлежној републичкој инспекцији за заштиту животне средине, као и Националном регистру извора загађивања Агенције за заштиту животне средине и Локалном регистру извора загађивања Општине Ивањица према мери 8. у поглављу 9.4 Студије за генерисани отпад, као и додатно прописана сарадња са управљачем заштићеним подручјем СП Хади Проданова пећина одређеним од стране Министарства заштите животне средине у виду размене извештаја а која гласи:

”

- успоставити сарадњу са управљачем заштићеног природног добра и размену информација о могућностима и предузетим мерама за смањење негативних утицаја током туристичких посета Хади-Продановој пећини,
- успоставити сарадњу са управљачем заштићеним природним добром у виду упознавања и размене информација из извештаја које по мониторингу добија носилац пројекта и информација датим у месечним извештајима које за потребе управљача доставља запослено лице из водичке службе пећине, које води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја;“.

Осим тога, надлежни Завод за заштиту споменика културе Краљево прописао је обавезну меру у поглављу 9.8 студије која гласи: „...налаже се подносиоцу да квартално врши мерење сеизмичких утицаја на стенску масу изнад улаза у пећину и цркву и да врши поређење са стањем из достављеног Извештаја (2025. година). Мерење и процену стања треба да врши независно

тело и стручњаци инжењери рударства и геологије. Завод ће након достављања извештаја издавати потврде о испуњености услова, односно уколико се уоче штетни утицаји на простор обавестити Министарство културе и Министарство рударства о налазима и затражити укидање експлоатационог права.“.

Укључивање локалног становништва као јавности у сам поступак приликом вршења мерења није предвиђено законском регулативом, већ да испитивања врши акредитована лабораторија, а извештаји се достављају на увид надлежној инспекцији која по том поступа. Свакако, у извештајима акредитована лабораторија наводи присутност приликом мерења уколико је има, па се тако у Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рапчићи, Ивањица број 2513050000019-1 од 05.05.2025. године издат од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о. (дат као документациони материјал у електронском облику уз Студију) јасно наводи на страни 6:

„Списак лица која су присуствовала мерењу:

Мерењима је присуствовала Марија Вуловић, Технички руководицац у Путевима Д.О.О. Ивањица, Жељко Савићевић, корисник објекта у коме је вршено мерење, Лидија Ристић, Инспектор заштите животне средине.“.

Уколико резултати мерења покажу прекорачење граничне вредности, надлежни инспектор налаже мере за уклањање негативног утицаја и свођење резултата у дозвољене границе. Досадашња мерења нису показала прекорачење граничних вредности.

13. Примедба: Студија је у супротности са меродавним правом

Предметна студија није у складу са Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон, 95/2018 - др. закон и 94/2024 - др. закон), односно у супротности је са:

Чланом 2. који се односи на Систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за:

1) *одрживо управљање, очување природне равнотеже, целовитости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића;*

2) *спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине.* Такође, чланом 5. прописана је Обавеза субјеката

У остваривању система заштите животне средине Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна и физичка лица одговорна су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини, односно за непредузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

С тим у вези, сваки актер који је учествовао у изради студије, почевши од привредног друштва које је студију израдило Геопрофесионал, па надаље до чланова ове Комисије и сваког другог јавног службеника, биће директно одговоран за штету коју дозвољавају да настаје овим незаконитим усвајањем Студије, игнорисањем претходних проблема у име и за рачун приватног инвеститора и зарад личних интереса. Тако да, можете очекивати парничне поступке који ће бити усмерени против сваког физичког лица који је потписник незаконитих аката у име државног органа, а у корист приватног инвеститора.

У супротности са чланом 9. Начела заштите животне средине а посебно начелом превенције и предострожности, када се ради о усвајању предметне студије, начелом одрживог развоја, начелом очувања природних вредности.

У супротности са члановима 22. Заштита тла и земљишта, чланом 23. Заштита вода, чланом 25. Заштита шума, чланом 27. Очување биосфере и заштита биодиверзитета, чланом 27. Очување Флоре и фауне, са чланом 31. Заштита од буке и вибрација.

У супротности са чланом 72. Мониторинг загађивача.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

С тим у вези, имајући у виду да је предметна студија израђена у корист и за рачун приватног инвеститора, уколико истог не обавезете са тачно одређеним системима заштите нпр. наметање обавезе тачно одређеног филтера, начина експлоатације каменолома (замена минирања са мање штетним методама експлоатације камена итд), јасно је да приватни инвеститор у циљу максимирања личног профита неће сам од себе водити рачуна о животној средини и увећавати личне трошкове на које није обавезан.

У складу са чланом 80. Закона о заштити животне средине органи јавне власти су дужни да обавесте јавност о животној средини о информацијама које поседују или се чувају у њихово име активно и систематски шире јавности, посебно путем средстава компјутерске телекомуникационе и/или електронске технологије. Поставља се питање, да ли је јавност обавештена о проналаску арсена и никла, и другим детаљима и информацијама за постојећи каменолом.

Одговорност за штету, члан 105

Загађивач је одговоран за штету нанету животној средини и простору и сноси трошкове процене штете и њеног уклањања, а нарочито:

- 1) трошкове хитних интервенција предузетих у време настанка штете, а неопходних за ограничавање и спречавање ефеката штете по животну средину, простор и здравље становништва;
- 2) директне и индиректне трошкове санације, установљавача новог стања или обнављања претходног стања животне средине и простора, као и мониторинг ефеката санације и ефеката штете по животну средину;
- 3) трошкове спречавања настанка исте или сличне штете по животну средину и простор;
- 4) трошкове накнаде лицима директно угроженим штетом по животну средину и простор.

Загађивач је дужан да пружи финансијске или друге врсте гаранција за обезбеђење тађања накнаде трошкова из става 1. овог члана. у току и после обављања активности. Не видимо нигде у студији да је обавезан да пружи било какве мере обавезбеђења ове врсте.

Влада прописује врсту гаранција из става 2. овог члана, висину средстава и време трајања гаранције коју обезбеђују загађивачи.

Предметна студија није у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 109/2025) посебно са начелима и то:

Управљање отпадом заснива се на следећим начелима:

- 1) Начело избора најоптималније опције за животну средину

Избор најоптималније опције за животну средину је систематски и консултативни процес доношења одлука који обухвата заштиту и очување животне средине. Примена избора најоптималније опције за животну средину установљава, за дате циљеве и околности, опцију или комбинацију опција која даје највећу добит или најмању штету за животну средину у целини, уз прихватљиве трошкове и профитабилност, како дугорочно, тако и краткорочно.

- 2) Начело самодовољности

Примена начела самодовољности подразумева успостављање интегрисане и одговарајуће мреже постројења за поновно искоришћење и одлагање мешаног комуналног отпада сакупљеног из домаћинства, укључујући сакупљање ове врсте отпада који настаје код других произвођача отпада, узимајући у обзир најбоље доступне технике, у складу са овим законом. Мрежа тих постројења треба да буде пројектована тако да омогући Републици Србији остваривање начела

самодовољности у одлагању отпада, као и у поновном искоришћењу отпада, узимајући у обзир географске карактеристике региона и потребу за посебним постројењима за поједине врсте отпада. Ова мрежа треба да омогући одлагање или поновно искоришћење отпада у једном од најближих одговарајућих постројења, најприменијим методама и технологијама, како би се осигурао висок ниво заштите животне средине и јавног здравља.

3) Начело близине и регионалног приступа управљању отпадом

Отпад се третира или одлаже што је могуће ближе месту његовог настајања, односно у региону у којем је произведен да би се у току транспорта отпада избегле нежељене последице на животну средину. Избор локације постројења за поновно искоришћење или одлагање отпада врши се у зависности од локалних услова и околности, врсте отпада, његове запремине, начина транспорта и одлагања, економске оправданости, као и од могућег утицаја на животну средину. Регионално управљање отпадом обезбеђује се развојем и применом регионалних стратешких планова заснованих на европском законодавству и националној политици.

4) Начело хијерархије управљања отпадом

Хијерархија управљања отпадом представља редослед приоритета у пракси управљања отпадом.

Хијерархија управљања отпадом се примењује као приоритетан редослед у превенцији и управљању отпадом, прописима и јавним политикама:

- 1) превенција;
- 2) припрема за поновну употребу;
- 3) рециклажа;
- 4) остале операције поновног искоришћења (поновно искоришћење у циљу добијања енергије и др.);
- 5) одлагање.

Када се примењује хијерархија отпада на коју се односи редослед хијерархије управљања отпадом, предузимају се мере којима се подстичу решења којима се постиже најбољи укупан резултат за животну средину што може захтевати код посебних токова отпада одступање од хијерархије где је то оправдано животним циклусом, узимајући у обзир укупне утицаје на настајање и управљање таквим отпадом.

Развој законодавства и јавних политика у области управљања отпадом је у потпуности транспарентан процес, у складу са важећим прописима о консултацијама и укључивању грађана и свих заинтересованих страна.

У примени начела хијерархије узимају се у обзир општи принципи заштите животне средине, предострожности и одрживости, техничке изводљивости и економске вредности, заштите ресурса, као и укупан утицај на животну средину, здравље људи, економски и социјални утицаји.

5) Начело одговорности

Произвођачи, увозници, дистрибутери и продавци производа који утичу на пораст количине отпада одговорни су за отпад који настаје услед њихових активности. Произвођач сноси највећу одговорност јер утиче на састав и особине производа и његове амбалаже. Произвођач је обавезан да брине о смањењу настајања отпада, развоју производа који су рециклабилни, развоју тржишта за поновну употребу и рециклажу својих производа.

6) Начело "загађивач плаћа"

Загађивач мора да сноси пуне трошкове последица својих активности. Трошкови настајања, поновног искоришћења и одлагања отпада морају се укључити у цену производа.

Одговор: Тврдња да предметна Студија није у складу са чланом 2 Закона о заштити животне средине је нетачна јер овом Студијом одређено одрживо управљање природним вредностима и заштита животне средине остварују се у складу са овим законом и посебним законом као што је Закон о процени утицаја на животну средину. Осим што се цитира члан закона ништа не упућује да је изнета тврдња поткрепљена јасним и недвосмисленим доказима, осим изношења субјективних и нетачних тврдњи.

Наводи из примедбе који се позивају на члан 5. Закона о заштити животне средине заправо потврђују исправност поступка израде Студије. Управо је ова Студија инструмент којим се испуњава законска обавеза предузимања мера заштите животне средине.

Студија је израђена на основу Решења о обиму и садржају надлежног органа, уз поштовање свих законских процедура, укључујући и јавни увид.

Наводи о покретању поступака против физичких лица и јавних службеника представљају непримерен притисак на рад Комисије и покушај ометања службеног лица у вршењу дужности, уз покушај застрашивања израђивача. Поступак процене утицаја се води транспарентно, уз уважавање чињеница и резултата мерења конкретно на терену активног површинског копа који ради још од 1976. године на овом простору.

У примедби се наводи и да је Студија у супротности и са чланом 9 Закона о заштити животне средине, што је нетачно јер се истом већ унапред идентификују потенцијалне опасности и прописују мере за њихово избегавање или минимизирање у случају настанка у циљу спречавања ширења на шири простор. Одрживи развој подразумева баланс између економског развоја (експлоатација минералних сировина је легална привредна делатност од јавног интереса), социјалне добробити и заштите животне средине. Студија омогућава наставак привредне активности каменолома (економски аспект) уз истовремено поштовање свих еколошких стандарда и заштиту здравља локалног становништва (социјални и еколошки аспект). Добијени резултати мерења који су уредни потврђују да је тај баланс могућ уз прописане мере. С обзиром да се ради о каменолому, пројекат се бави ублажавањем утицаја на околину, рекултивацијом терена и биолошком разноврсношћу. Студија садржи обавезу спровођења Плана рекултивације по завршетку експлоатације, чиме се обезбеђује враћање простора у блиско природно стање, поштујући тиме начело очувања природних вредности на дужи рок. Примедба паушално наводи кршење начела, али не даје ниједан конкретан доказ из Студије који би поткрепио ту тврдњу. Напротив, цео процес процене утицаја, а посебно мере прописане у конкретној Студији, представљају директну и доследну примену наведених законских начела.

Примедба паушално наводи да је Студија у супротности са низом чланова Закона о заштити животне средине (чл. 22, 23, 25, 27. и 31), који дефинишу опште начело заштите појединих медијума животне средине (земљиште, вода, шуме, биодиверзитет, бука). Ова тврдња је неоснована из више разлога. Наиме, Студија се односи на каменолом кречњака. Као што је претходно објашњено, повишене концентрације арсена и никла су део природног (геохемијског) састава тла и нису последица рада каменолома. Технолошки процес не уноси штетне материје у земљиште. Студија прописује План рекултивације деградираног земљишта по завршетку експлоатације, чиме се директно примењују мере заштите и обнављања тла. Мониторинг отпадних вода спроводи се квартално (4 пута годишње). Досадашњи резултати мерења воде показују да су све анализиране вредности, укључујући и концентрације никла, унутар прописаних граничних вредности. Ово доказује да нема негативног утицаја на водени ток. Студија је идентификовала зоне утицаја и приказала да се пројекат одвија на већ постојећој и раније дефинисаној експлоатационој површини. Прописане су мере заштите околног биљног и животињског света од прашине и буке, које осигуравају да се утицај ограничи на зону

експлоатације. Резултати мерења буке и сеизмичких потреса у близини најближих објеката су испод дозвољених граничних вредности. Студија дефинише строга правила о времену минирања и коришћењу опреме, чиме се гарантује заштита становништва. У складу са свим наведеним, примедба не нуди ниједан конкретан доказ или податак који би оповргао стручне налазе приказане у Студији. Студија о процени утицаја је у потпуности усклађена са свим наведеним члановима Закона, јер управо прописује мере којима се заштита свих медијума животне средине обезбеђује у пракси.

Навод да је Студија у супротности са чланом 72. Мониторинг загађивача је нетачан. Напротив, поглавље 10 Студије под називом Предлог програма праћења утицаја пројекта на чиниоце животне средине је директна имплементација члана 72. Закона о заштити животне средине. Студија прецизно дефинише обавезу инвеститора да о свом трошку ангажује овлашћене и акредитоване лабораторије за мерење, а резултати тих мерења се по закону достављају надлежним органима.

У каменоломима кречњака, орошавање воденом маглом је технички најефикаснији вид „филтера“ за отворене просторе. Предложена метода минирања је технолошки оправдана за ову врсту лежишта. Студија је прописала строге параметре минирања (количине експлозива, временски интервали паљења) како би се утицај свео на минимум. Алтернативне методе (нпр. само механичко разбијање) нису примењиве због чврстоће стене, а када би се и примењивале онда би захтевале знатно дужи рад тешке механизације, што би заправо повећало емисију буке, прашине и издувних гасова.

Примедба је неоснована јер Студија садржи управо оно што подносилац захтева: тачно одређене мере и системе заштите, као и прецизан план мониторинга којим се контролише рад носиоца пројекта. Студија није израђена да би „релаксирала“ трошкове инвеститора, већ да би осигурала да он своју делатност обавља у оквирима граничних вредности утврђених законом.

Резултати испитивања земљишта који показују повишене концентрације арсена и никла нису последица рада каменолома, већ су одраз природног минералног састава стена и земљишта на овом подручју. Могу бити и последица неких други активности локалног становништва, имајући у виду да је у питању пољопривредно земљиште. Идентичне или сличне концентрације ових елемената, али и неке знатно више, измерене су и на локацијама које су значајно удаљене од каменолома и на које каменолом нема никакав техничко-технолошки утицај. Кречњаци и пратеће стене често садрже природне примесе тешких метала. Експлоатација камена је механички процес (дробљење и просејавање) који не мења хемијски састав стене, нити додаје арсен или никл у земљиште. Сви подаци о стању чинилаца животне средине, укључујући и анализе земљишта са вредностима арсена и никла, саставни су део ове Студије. Информације о присуству ових елемената нису прикривене, већ су јавно документоване у Студији. С обзиром на то да су мерења на удаљеним локацијама потврдила да је реч о природном феномену, јасно је да каменолом не деградира земљиште, већ се налази на терену који је природно богат тим елементима. Наиме, иако је никл природно присутан у земљишту ширег подручја, резултати анализа отпадних вода каменолома никада нису показали повишене концентрације овог елемента. Ово је кључан доказ да је никл у стени у стабилном, нерастворљивом облику и да механичка обрада камена не доводи до његовог преласка у водени ток или околну земљиште. С обзиром на то да су анализе земљишта урађене 2024. године показале природно повишене вредности арсена у широј околини, Студија предвиђа проширење листе параметара за арсен у мониторингу вода.

Важно је нагласити да је процес на каменолому „сув“ (осим орошавања ради сузбијања прашине). Вода која се користи за орошавање или атмосферске падавине које пролазе кроз

локацију не пролазе кроз никакве хемијске третмане. Каменолом не додаје реагенсе нити киселине које би могле да изазову ослобађање арсена или никла из минералних структура. Посебно наглашавамо, да је чињеница да су вредности никла у отпадним водама увек биле у оквиру прописаних граничних вредности (ГВИ), упркос његовом присуству у околном земљишту, те исто потврђује да рад каменолома нема негативан утицај на хемијски статус вода. Увођење арсена у будући мониторинг вода додатно ће осигурати транспарентност и безбедност, што је у потпуном складу са цитираним чланом 80. и 72. Закона.

Навод да је Студија у супротности са чланом 105. Закона о заштити животне средине је нетачан. Носилац пројекта је по закону апсолутно одговоран за сваку штету нанету животној средини, без обзира на то шта пише у Студији. Студија је стручни документ који се бави превенцијом штете, а не правним регулисањем последица. Члан 105. је обавезујући за сваког загађивача у Републици Србији самим постојањем Закона, и није потребно да се дословно преписује у Студију да би важио.

Каменолом је рударски објекат. Према Закону о рударству и геолошким истраживањима, инвеститор (носилац пројекта) је дужан да обезбеди финансијске гаранције (најчешће у виду банкарске гаранције, готовинског депозита или полисе осигурања) за потпуну санацију и рекултивацију земљишта након завршетка експлоатације.

Ова гаранција се прилаже уз Главни рударски пројекат и депонује се у надлежном органу (Министарству рударства и енергетике) пре почетка радова и обезбеђује да ће трошкови обнављања животне средине бити покривени чак и ако инвеститор престане са радом.

За случајеве изненадног загађења или инцидента, примењују се општи прописи о осигурању од одговорности за штету трећим лицима и животној средини.

Финансијске гаранције се не дефинишу Сагласношћу на Студију о процени утицаја, већ се регулише кроз Одобрење за експлоатацију које издаје Министарство рударства и енергетике. Дакле, механизам постоји и биће примењен.

Подносилац примедбе износи општа начела управљања отпадом која се првенствено односе на произвођаче робе широке потрошње, амбалаже и сложених технолошких система. Каменолом кречњака је рударски објекат на коме се не производи нова роба, већ се врши експлоатација природног ресурса, при чему су токови отпада врло ограничени и јасно дефинисани. На каменолому се отпад не одлаже трајно, већ се њиме управља кроз систем привременог складиштења до предаје овлашћеним оператерима. Дакле, закон се већ примењује у пракси, а Студија ту праксу само додатно учвршћује и чини је обавезујућом за период експлоатације.

Студија у потпуности уважава начело хијерархије управљања отпадом. Основни отпад код каменолома је откривка (јаловина), која се у складу са начелом превенције и економске вредности не одлаже трајно, већ се користи унутар каменолома за насыпање путева и касније за рекултивацију деградираног терена. Тиме се спречава настајање отпада уопште. Остале врсте отпада (нпр. отпадна уља, масти, амбалажа) настају искључиво одржавањем механизације. Студијом је предвиђено њихово привремено складиштење у складу са законом, након чега се исти уступају овлашћеним оператерима на даљи третман. Тиме се у потпуности испуњавају начела самодовољности и близине.

Носилац пројекта у потпуности примењује начело одговорности јер поседује урађен и ажуриран важећи План управљања отпадом који је основ за законито поступање. Надлежне инспекције до сада нису утврдиле никакве незаконитости у поступању са отпадом на предметном локалитету, што оповргава наводе о релаксирању мера или кршењу начела. Носилац пројекта у складу са начелом „загађивач плаћа“ сноси све трошкове предаје отпада овлашћеним оператерима и вођења прописане документације (дневни евиденциони листови и др.).

Примедба је неоснована јер представља само преписани текст закона који се односи на целокупну државну политику управљања отпадом, а не указује на конкретан пропуст у Студији. Студија је предвидела све мере којима се осигурава да се отпад прикупља, селекује и предаје на начин који ни на који начин не угрожава животну средину.

14. Примедба: Захтев подносиоца мишљења са примедбама у односу на Студију

У складу са чланом 31. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. Гласник 94/2024“) подносилац захтева предлаже да надлежни орган донесе одлуку о одбијању захтева за давање сагласности на студију, а имајући у виду напред наведене наводе и законом спроведене поступке који су претходили доношење одлуке, а примењујући одредбу члана 32. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. Гласник 94/2024“)

Јер наведени пројекат има значајан негативан утицај на циљеве очувања и целовитост подручја еколошке мреже.

Уколико надлежни орган ипак одлучи да усвоји Студију, предлажемо да исти наложи доносиоцу Студије да изврши измене и допуне Студије, као и да у складу са чланом 30. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. Гласник 94/2024“) наложи извођење додатних доказа и уподобљавање мера закону како би се спречили и отклонили негативни утицаји пројекта на одређене чиниоце животне средине.

У прилогу достављамо и све акте надлежних државних органа којима су у поступку контроле рада инвеститора у претходном периоду утврђене разне незаконитости, а што све треба имати у виду приликом одлучивања.

Одговор: Подносилац примедбе се позива на члан 32 Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024) који према члану 64 истог закона није ступио на снагу. Наиме, Закон је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, односно 6. децембра 2024. године, осим одредаба чл. 12, 15, 17, 22, 23, 26, 29. и 32. овог закона у делу који се односи на оцену прихватљивости, које се примењују по истеку две године од дана ступања на снагу овог закона (види члан 64. Закона).

Надлежни орган, Министарство заштите животне средине, у складу са чланом 30. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024) доставило је израђивачу Студије Примедбе Техничке комисије за оцену Студије о процени утицаја на животну средину (број 004136125 2025 од дана 26.12.2025. године) заједно са примедбама заинтересоване јавности, на основу којих су извршене измене и допуне предметне Студије.

Мерењима тренутног стања квалитета животне средине добијени су резултати испитиваних параметара медијума животне средине током досадашњих извођења рударских радова на експлоатацији кречњака на ПК „Рашчићи“ према одобрењу надлежних министарства, према којима нису утврђена прекорачења емисије прашине, гасова, минирања, буке и вибрација као опасности које могу изазвати промене радом површинског копа. Уз наведено, веома је важно истаћи да су према новим пројектованим радовима на експлоатацији кречњака у наставку лежишта и резултатима досадашњих мерења идентификовани могући негативни утицаји пројекта те да су помоћу њих прописане мере у циљу спречавања, смањења и отклањања значајног штетног утицаја на животну средину и мониторинг током извођења пројекта. Оцена подобности примене одређене мере или више њих зависи од могућег утицаја активности/пројекта на животну средину, дефинисања и прецизирања врсте утицаја који се остварују и последица које се очекују. На основу добијених информација при мерењима на терену планирају се по потреби додатне мере за спречавање и ублажавање утицаја на животну средину.

- Мишљење на Студију процене утицаја на животну средину пројекта експлоатације кречњака као ТГК на копу Рашчићи код Ивањице достављено од стране Савићевић Жељка, Савићевић Јелене и Савићевић Мирјане.

1. Примедба: У делу студије "Процена утицаја у погледу насељености, концентрације и миграције становништва" наводи се:

"Притисак на становништво, према насељености околине површинског копа је велики, узимајући у обзир да већ постоји активан површински коп „Рашчићи“ што повећава притисак на становништво и додатно повећава утицај на ремећење услова живота у окружењу који су током протеклих 50 година већ значајно измењени у односу на почетно стање."¹

У делу студије "Приказ врсте и природе могућег утицаја на животну средину који се јавља током реализације пројекта" стоји да:

"У привремене деградирајуће утицаје сврставају се они који могу да се манифестују у току века експлоатације а чине их: аерозагађење, загађење вода, повећање нивоа буке и вибрација. Трајне последице угрожавања животне средине могу да се у зависности од технолошког поступка огледају у: нарушавању амбијента (промене физичког изгледа терена), деградације земљишта, промене режима кретања површинских и подземних вода, уништења микро сликова, аутохтоног вегетационог покривача, измештање комуникација, насеља и слично.

Утицај емисија загађујућих материја пореклом од извођења радова на експлоатацији кречњака на површинском копу „Рашчићи“, према природи утицаја представља негативан утицај на медијуме (елементе) животне средине, са вероватним ефектом на животну средину локалне распрострањености као привременог утицаја који се јавља услед рада рударских машина на површинском копу у току трајања две радне смене од укупно 16 h у периоду дана и вечери током десет месеци једне календарске године, као и услед кретања камиона купаца по приступном путу."

На основу наведеног, мишљења смо да предметна студија недвосмислено потврђује негативне утицаје пројекта на становништво, животну средину и заштићено природно и културно добро у непосредној близини али не и релевантне податке о технолошким процесима које доводе до истих као ни јасне, конкретне и недвосмислене мере које би ограничиле негативне утицаје и обавезале инвеститора да поступа у складу са Законом о заштити животне средине који налаже да је:

носилац пројекта дужан да у обављању своје активности обезбеди заштиту животне средине и то: применом и спровођењем прописа о заштити животне средине; одрживим коришћењем природних ресурса, добара и енергије; увођењем енергетски ефикаснијих технологија и коришћењем обновљивих природних ресурса; употребом производа, процеса, технологија и праксе који мање угрожавају животну средину; предузимањем мера превенције или отклањања последица угрожавања и штете по животну средину.

Одговор: У Студији је у поглављу 3 дат детаљан опис пројекта експлоатације и технолошког поступка који је пројектован за примену у наставку експлоатације који је приказан из Главног рударског пројекта експлоатације кречњака као ТГК лежишта „Рашчићи“ код Ивањице. У

складу са пројектованим радовима као и резултатима о извршеним испитивањима медијума животне средине током претходног периода док је вршена експлоатација кречњака на ПК „Рапчићи“, у поглављу 9 дате су мере предвиђене у циљу спречавања, смањења и, где је то могуће, отклањања негативних утицаја пројекта на чиниоце животне средине. Текст у првом цитираном пасусу из Студије који се наводи у примедби приказује постојеће стање имајући у виду да се експлоатација кречњака на површинском копу „Рапчићи“ врши већ 50 година. Такође, други пасус извучен је из дела текста из поглавља 5.1 који се односи на опште параметре при површинској експлоатацији минералних сировина који одређују могуће деградирајуће утицаје на основу којих је даље извршена оцена утицаја у складу са карактеристикама локације и планираним радовима за пројекат експлоатације. Трећи цитиран пасус показује да се експлоатација кречњака врши у дисконтинуитету, након тога је даље у тексту процењено на основу планираних радова колики је могући утицај пројекта уз анализу резултата мониторинга који је у претходном периоду вршен. На основу свих оцена утврђене су мере и мониторинг праћења могућег утицаја, као и посебно према издатим условима за експлоатацију кречњака на ПК „Рапчићи“ од стране Завода за заштиту природе Србије, Завода за заштиту споменика културе Краљево и Републичке дирекције за воде Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

2. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Наведене мере су садржане и у претходној студији али их инвеститор није примењивао посебно у смислу обарања прашине на копу и приступним путевима, посебно у сушним периодима. Из тог разлога је немогуће одржати најосновнију хигјену у нашем стамбеном објекту, помоћним објектима, возилима, усевама. Немогуће је проводити време ван затворених просторија без озбиљног ризика по здравље.

Студијом је, под концепцијом експлоатације и технолошким процесима, предвиђено **обарање одминираних материјала на основни радни плато булдожером и гравитациони међуетажни транспорт сировине.**

Мишљења смо да је овакав концепт недопустив из разлога што доводи до огромне емисије прашине чак и у зонама ван експлоатације и према насељеним објектима. Подсетићемо да је овакав поступак приликом експлоатације на површинским коповима забрањен Законом о заштити животне средине и Законом о рударству.

Тренутна геометрија површинског копа није задовољавајућа у смислу нагиба и завршне равни као и ширине радне етаже (слика 28, стр.40) те међуетажни гравитациони транспорт није могућ, а оборен одминирани материјал због велике разлике у висини емитује незаустављиве количине прашине у животну средину.

Одговор: У складу са првим пасусом примедбе напомињемо да је додата мера у Студији према примедби 3 Јелене Савићевић у оквиру појединачних примедби заинтересоване јавности и налази се у поглављу 9 Опште мере заштите која гласи: „2. обавезно је редовно контролисање исправности система прскалица за сузбијање емисије прашине, отклањање уочених кварова и неправилности у раду самог система. Вршити редовну употребу прскалица и прилагодити тренутним временским условима, уз праћење ефикасност обарања прашине, нарочито у сушном периоду године;“. Такође, у Студији је прописано према плану мониторинга да се испитивање квалитета ваздуха врши на локацији куће подносиоца пријаве и прати ефикасност примењених мера за сузбијање емисије прашине, а по потреби коригују.

Законом о рударству и геолошким истраживањима ("Сл. гласник РС", бр. 101/2015, 95/2018 - др. закон и 40/2021), као ни Законом о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон, 95/2018 - др. закон и 94/2024 - др. закон), није прописана општа забрана обарања одминираних материјала са етажа нити примене гравитационог транспорта на површинским коповима. Ови технолошки поступци су дозвољени уколико су предвиђени одобреном пројектном документацијом од стране надлежних институција (Министарство рударства и енергетике, Министарство животне средине) и уколико су дефинисане и примењене одговарајуће техничке, безбедносне и остале мере заштите животне средине. Предметна Студија разматра наведени технолошки концепт у оквиру пројектованих услова експлоатације по Главном рударском пројекту, уз примену мера за смањење емисије прашине. По пројекту је предвиђено да се првенствено врши камионски транспорт, а гравитацијски транспорт дела материјала се врши са етажа на етажу чинећи 20.000 m³чм од укупних количина материјала од 85.000 m³чм кречњака, представљајући прегуравање са етаже до места утовара.

Предмет Студије је планирано стање копа у току експлоатације према Главном рударском пројекту, које се постиже sukcesивним извођењем рударских радова у складу са пројектованом геометријом етажа, нагибима косина и ширином радних платона.

Сходно томе, примедба да је предложени технолошки концепт забрањен и неприменљив не може се сматрати тачном, јер се исти заснива на пројектованом, а не тренутном стању копа, и у складу је са важећим законима, уз обавезу примене прописаних мера заштите животне средине.

3. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Мишљења смо да наведене мере заштите од буке неће имати никакав ефекат на спречавање континуираног и јако штетног утицаја на становништво и животну средину.

У студији се наводи да приликом контролних мерења буке на мерним местима који су најизложенији емисији, нема података о акустичном зонирању простора од стране локалне самоуправе, према намени простора на отвореном, мерна места припадају петој акустичкој зони, као простор који се налази непосредно уз фреквентну саобраћајницу.

"Не постоји податак о акустичком зонирању простора на ком је вршено мерење буке, те у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник Републике Србије" бр. 96/2021), члан 17, као граничне вредности се примењују највеће прописане граничне вредности из подзаконског прописа, односно граничне вредности индикатора буке за дан и вече/ноћ 65/55 dB(A) (отворени простор)."

Према Закону о заштити од буке у животној средини, као основна мера и услов заштите од буке наводи се акустичко зонирање у члану 12, став 3. те као таква мора бити саставни део студије процене утицаја на животну средину којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити. (члан 13. став 1).

Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемеравања и штетних ефеката буке у животној средини дефинише граничне вредности индикатора буке на отвореном простору, изражене у dB(A) за дан и вече и за ноћ у односу на различите намене простора. **Намена простора са десне стране државног пута је мало сеоско насеље и туристичко подручје Хаџи Проданове пећине где је према уредби гранични ниво буке за дан и вече/ноћ 50/45 dB(A).**

Мишљења смо да је акустичко зонирање неизоставна мера која се мора применити ради заштите становништва, туриста као и строго заштићених врста слепих мишева којима је Хаџи Проданова пећина природно станиште. Бука која настаје услед саобраћаја на државном путу 180 није

континуирана и не може се поредити са штетним ефектима и степеном узнемирујуће буке коју емитује механизација површинског копа.

Према Закону о заштити од буке, осим индикатора буке који је физичка величина којом се описује бука, **штетни ефекат буке представља и узнемиравање као степен ометања људи буком који се утврђује на основу истраживања на терену.**

Студијом се предвиђа уситњавање вангабаритних блокова хидрауличним чекићем:

„На површинском копу неће бити секундарног минирања, већ ће се уситњавање вангабаритних блокова изводити механичким уситњавањем помоћу хидрауличног разбијача, који се монтира на багер. Овај начин разбијања вангабарита је далеко безбеднији од секундарног минирања, како са аспекта техничке заштите тако и са аспекта заштите околине, а такође показује и економске предности у погледу трошкова.“

Напомињемо да је већ дужи низ година на површинском копу у употреби механизација са хидрауличним разбијачима и то не као привремена већ континуирана. Изостављен је податак да се чекићарима врши целодневно уситњавање сировине на локацији примарне дробилице у две смене са два оператера на машинама за разбијање иако претходном студијом процене то није предвиђено. Сведочимо изузетно узнемирујућој буци која се емитује таквом технологијом и у више наврата смо обавештавали инвеститора на штетне ефекте као и надлежне инспекције. Мониторинг буке емитоване хидрауличним чекићарима никада није извршен из разлога што су исти били повлачени из употребе приликом мерења буке.

Мишљења смо да је употреба овакве механизације јако штетна по здравље људи и заштићених врста слепих мишева који су посебно осетљиви на овако екстремно узнемиравајућу емисију буке.

Из тог разлога су Решењем Завода за заштиту природе од 10.01.2024. године за издавање услова заштите природе за експлоатацију кречњака из лежишта Рашчићи предвиђени следећи радови и активности у природи:

- припрема терена (скидање површинске јаловине)
- утовар и транспорт јаловине на одлагалиште
- бушење минских бушотина и одлагање
- обарање материјала на основни утоварни плато
- утовар у дробилично постројење или транспорт на стабилно дробилично постројење
- дробљење и класирање
- утовар готових производа у камионе купаца

Употреба хидрауличних чекићара није у складу са условима Завода за заштиту природе.

Према правилнику о буци коју емитује опрема која се употребљава на отвореном простору јасно су дефинисани стандарди за мерење емисије буке хидрауличних чекића који спадају у опрему која подлеже ограничењима буке која може бити различитог интензитета у зависности од оптерећења, врсте ударне игле и других параметара што отежава мониторинг.

Мишљења смо да радно време експлоатационог поља, предвиђено студијом, у трајању од 06 - 22 часа директно може да утиче на здравље и квалитет живота становника у ближој па и даљој околини и представља озбиљну здравствену претњу у толиком обиму да се у великој мери доводи у питање гола егзистенција становништва. Изузетно је важно да се радно време ограничи на рад искључиво у дневном режиму и заштити животна средина, људи и заштићене животињске врсте у периоду вечери 18 - 22 часа.

Инвеститор у претходном периоду није поштовао меру студије процене из 2015. године којом је предвиђено радно време било у оквиру дана, до 18 часова. Тек 2022. године је решењем

републичког инспектора, а по пријави грађана забрањен рад на експлоатацији после 18 часова као мера заштите од буке.

Одговор: Прописане мере за заштиту од емисије повишеног нивоа буке обухватају меру при режиму рада мотора ангажоване механизације која обавезује руковооце да искључују моторе машина када нису у директној функцији (забрана рада у „празном ходу“). Такође, обавезују на ограничење брзине, која је прописана и у мерама заштите ваздуха, те да се смањи брзина кретања камиона на транспортним путевима унутар каменолома на максималну брзину кретања до 10 km/h, чиме се драстично смањује бука од кретања и рада мотора.

Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемеравања и штетних ефеката буке у животној средини – Прилог 2, дефинише граничне вредности индикатора буке на отвореном простору, изражене у dB(A) за дан и вече и за ноћ у односу на различите намене простора. Према намени простора такође стоји да су за Градски центар, занатска, трговачка, административно – управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница граничне вредности индикатора буке на отвореном простору за дан и вече 65 dB(A) и ноћ 55 dB(A). Стамбени објект подносиоца примедбе и пећина налазе се непосредно уз трасу државног пута IIА реда 180. Према подацима ЈП Пuteви Србије просечан годишњи дневни саобраћај (ПГДС) за 2024. годину на предметној саобраћајној деоници државног пута IIА реда 180 (18003со2: Котраже – Ивањица (Гуча)) дужине 18,1 km, укупно је износио 1.915 возила од чега чине:

- путнички аутомобили (ПА) – 1.809 возила,
- аутобус (БУС) – 6 возила,
- лако теретно возило (ЛТ) – 43 возила,
- средње теретно возило (СТ) – 23 возила,
- тешко теретно возило (ТТ) – 23 возила,
- аутовоз и теретно возило са приколицом (АБ) – 12 возила.

Подаци из извештаја акредитоване лабораторије где је мерен ниво буке на отвореном простору показују да се опсег резидуалне буке креће од 59-63 dB(A) према:

- Извештају о мерењу буке у животној средини број Б/12 од 17.05.2023. године издатом од стране Завода за јавно здравље Чачак резидуална бука на мерним местима износи за MM1 61 dB(A) а за радни режим 62 dB(A), за MM2 62 dB(A) а за радни режим 62 dB(A), за MM3 63 dB(A) а за радни режим 64 dB(A);
- Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2313050000063-1 од 19.12.2023. године издатом од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о. на мерним местима износи за MM1 60 dB(A) а за радни режим 62 dB(A), за MM2 62 dB(A) а за радни режим 63 dB(A), за MM3 59 dB(A) а за радни режим 60 dB(A);
- Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2413050000061-1 од 19.08.2024. године издатом од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о. на мерним местима износи за MM1 59 dB(A) а за радни режим 60 dB(A), за MM2 60 dB(A) а за радни режим 60 dB(A), за MM3 60 dB(A) а за радни режим 63 dB(A);
- Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2513050000019-1 од 05.05.2025. године издатом од стране Заштита на раду и заштита животне

средине „Београд“ д.о.о. на мерном месту износи за MM1 61 dB(A) а за радни режим 62 dB(A);

Мерења су вршена на отвореном простору, у зони утицаја. На мерним местима извршена су мерења у дневном референтном мерном интервалу када су сви извори буке били искључени (резидуална бука) и када су сви извори буке били укључени (радни режим). Током свих мерења (резидуална бука и радни режими) саобраћај се интензивно одвијао на регионалном путу Ивањица – Чачак. Мерна места су била на удаљености од око 5 m од саобраћајнице. Резидуална бука потиче од саобраћаја средњег интезитета путем ПА реда бр. 180 Чачак - Гуча - Ивањица и активности у домаћинствима у непосредној околини. Према резултатима мерења, прописане граничне вредности нису прекорачене.

Такође, у Извештају о испитивању - мерењу нивоа буке у животној средини која потиче од рада на површинском копу каменолома Рашчићи, Ивањица број 2513050000019-1 од 05.05.2025. године издатом од стране Заштита на раду и заштита животне средине „Београд“ д.о.о. вршено је мерење нивоа буке и у референтном стану у власништву Мирјане Савићеви где су мерења показала да укупна бука при максималном режиму рада износи 35 dB(A), а резидуална бука 31 dB(A). У складу са Прилогом 2 ове уредбе дефинисане су и граничне вредности индикатора буке у затвореним просторијама, изражене у dB(A) за дан и вече и за ноћ у односу на намену простора Боравишне просторије (спаваћа и дневна соба) у стамбеној згради при затвореним прозорима који за дан и вече износе 35 и за ноћ 30. Према резултатима мерења, прописане граничне вредности нису прекорачене.

Подаци који се износе у Студији су преузети из званичних извештаја акредитоване лабораторије која је вршила испитивања буке и која је у својим извештајима као њихов саставни део даје слике локација са микрофонима. Извештаји о испитивању буке су у документационом материјалу Студије у електронском облику на CD-у.

Намена простора одређена је у Просторном плану општине Ивањица и плановима нижег ранга који су донети на основу њега. Подносилац примедбе не може својевољно доносити одлуке о којој се намени простора ради игноришући магистрални пут и његову близину објектима (стамбени објекти, црква и улаз у пећину се налазе непосредно уз државни пут). Одлуку о акустичном зонирању на основу намене простора доноси Општина Ивањица. До доношења ове одлуке у складу са Законом о заштити од буке у животној средини (Сл. гласник Републике Србије бр. 96/2021), члан 17, као граничне вредности се примењују највеће прописане граничне вредности из подзаконског прописа, односно граничне вредности индикатора буке за дан и вече/ноћ 65/55 dB(A) (отворени простор). Према намени простора на отвореном и положају мерна места припадају простору који се налази непосредно уз фреквентну саобраћајницу.

Акустичне карактеристике буке су да испитивана бука према временском току припада променљивој буци, а према фреквенцијском садржају припада широкопојасној буци.

Период од 24 часа према Уредби о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10), дели се на три референтна временска интервала: дан траје 12 часова (од 6 до 18 часова); вече траје 4 часа (од 18 до 22 часа); ноћ траје 8 часова (од 22 до 6 часова).

У складу са датом примедбом у Студији у поглављу 9 у Опште мере заштите је додата мера под тачком 5: „у периоду од 18-22 часа радови на експлоатационом пољу организују се на начин да мобилна дробилица прекида са радом, као и багер који је опслужује, камиони који транспортују материјал од мобилне дробилице и утоваривач који опслужује мобилну дробилицу. Положај мобилне дробилице на етажи мора бити такав да се максимално искористи ефекат акустичног

заклона. То подразумева постављање јединице непосредно уз високу радну косину (стенски масив тренутне етаже) која ће служити као природна препрека (баријера) за ширење звучних таласа према околним стамбеним објектима. Приликом утовара материјала у кош мобилне дробилице, обавезно је прво утоварити ситније комаде стенске масе како би се формирао заштитни слој који спречава директан удар крупних блокова о метал, чиме се смањује импулсна бука. У случају притужби на буку која потиче из мобилне дробилице и на основу резултата испитивања при потреби накнадно спровести додатне мере заштите од буке (нпр. постављање мобилних акустичних паравана);“.

4. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ВИБРАЦИЈА

Стамбени објекат у коме живимо је од почетка експлоатације кречњака најближи експлоатационом пољу и као такав је у неколико наврата претрпео оштећења. Нека од њих настала су и од минирања ван граница одобреног експлоатационог поља чиме се у великој мери доводи у питање стручност руковођа експлозивним материјама и минерским радовима.

Сви прорачуни у студији који подразумевају заштитне сигурносне раздаљине од распрскавања приликом минирања и емисије гасова од детонације указују на то да је наш објекат за око 100 метара ближе зони опасности од дозвољене.

Мишљења смо да је недопустиво да се у студији процене утицаја на животну средину наводе подаци из студије сеизмичких утицаја на околне грађевинске објекте (ФЛУЦТУС 032, Чачак) која не обухвата најближи и најугроженији стамбени објекат.

Одговор: Званично не постоје документа којима је утврђено да је стамбени објекат у коме подносилац примедбе живи од почетка експлоатације кречњака као најближи експлоатационом пољу ПК „Рашчићи“ у неколико наврата претрпео оштећења. Подносилац примедбе није доставио доказ за тврдњу коју износи, нити у ком периоду је је то било јер се експлоатација кречњака на овом простору врши већ 50 година. У оквиру прописаних мера у поглављу 9.6 Мере заштите од вибрација јасно се прописује да под тачком 2) минирање могу вршити само стручно оспособљене особе за ту врсту посла како би се избегле могуће штетне последице по људе и објекте; и потом у тачки 3) минирања изводити након дате сагласности сектора за ванредне ситуације МУП-а.

Објекат подносиоца примедбе се налази на удаљености од 271 m од границе експлоатационог поља, при чему је важно да напоменемо да граница експлоатационог поља представља границу у оквиру које се могу изводити радови на тачно дефинисаним локацијама, а не по самој граници експлоатационог поља. Такође, граница експлоатационог поља не представља положај минског поља (локацију где се изводи минирање), те се засебно удаљености од најближих објеката одређују на основу положаја минског поља и околних објеката који могу бити угрожени на катастарско-топографском плану (ситуационом плану).

Према прорачунима који су дати у Главном рударском пројекту, зона потенцијалне угрожености од емисије гасова услед минирања износи максимално 238 m од места минирања, док зона разбацивања комада при минирању износи максимално 364 m, у зависности од правца могућег дејства које се одређује према положају минског поља.

Имајући у виду да је објекат удаљен 271 m од границе експлоатационог поља, као и чињеницу да је стварна удаљеност од места минирања већа од удаљености до саме границе, сматрамо да се објекат не налази унутар зоне угрожености од емисије гасова.

Такође, минска поља су пројектована и оријентисана у смеру супротном од положаја предметног објекта, чиме је искључена могућност угрожености услед распрскавања.

Прорачун дат у пројекту представља најнеповољнији случај приликом минирања, док се при реализацији рударских радова према подацима датим у студијама и извештајима који су урађени приликом праћења утицаја минирања јасно наводи да се користи знатно мања количина експлозива која се иницира услед чега се смањују и све сигурносне зоне.

Осим наведеног, у Студији у поглављу 8.1. се наводи: „Планирана количина експлозива у једној минској бушотини износи 68 kg, при чему ће у једној минској серији бити до 58 бушотина. Како би се смањио утицај минирања и сигурносне зоне, у једној серији минирања може се користити мања количина експлозива.“. У складу са тим даље су прописане мере у поглављу 9.6 у којима стоји у тачки 6: „у свим подручјима где се површински коп приближава објектима за које се може сматрати да су на критичној удаљености или постоји извесна опасност по њихову сигурност, вршити минирање методом кратких минских бушотина дужине до 5 m, како би се умногоме смањила количина експлозива која се иницира, а тиме и потребне сигурносне зоне. Параметре проверити и кориговати у зависности од локације на којој се врше минирања на површинском копу, а све у циљу избегавања остваривања негативног утицаја минирања на објекте у окружењу површинског копа;“.

У складу са наведеним, очекује се контролисан утицај минирања на објекте у окружењу површинског копа и објекте у подножју који су у власништву носиоца пројекта, док ће се по потреби параметри проверити и кориговати у зависности од локације на којој се врше минирања на површинском копу. Минирања се контролисано врше на овом подручју већ 50 година и уз сагласност надлежног сектора за ванредне ситуације МУП-а који проверава испуњеност свих услова за безбедно минирање.

Предузеће „Путеви“ д.о.о. Ивањица током извођења минирања на површинском копу „Рапчићи“, врши преко овлашћене организације Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак праћење сеизмичког утицаја минирања на површинском копу у односу на околне грађевинске објекте. Подаци у Студији су преузети из докумената: Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте као последица извођења минирања на ПК „Рапчићи“ – код Ивањице урађене од стране Агенције за инжењерске делатности „FLUCTUS 032“ Чачак, јун 2023. године; Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте као последица извођења минирања на ПК „Рапчићи“ – код Ивањице урађена од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак, фебруар 2024. године; Студија сеизмичког утицаја на околне грађевинске објекте при извођењу минирања на ПК „Рапчићи“ код Ивањице урађена од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак, октобар 2024. године; Извештај под бројем 3/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рапчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак; Извештај под бројем 4/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рапчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак; Извештај под бројем 5/2025 о изведеним минирањима и мерењима на ПК „Рапчићи“ - код Ивањице урађен од стране Агенције за инжењерске делатности и техничко саветовање „FLUCTUS 032“ Чачак.

У овим документима су и графички приказане локације на којима су вршена испитивања у односу на положај места које се минира на површинском копу, а одређена су на катастарско-топографском плану који садржи податке из катастра непокретности Републичког геодетског завода и података о стању површинског копа снимљеног на терену од стране Бира за геодетскотехничке послове Гео-премер Ивањица.

Испитивања су вршена на катастарској парцели број 3715 КО Шуме, Мацаревић Драгице, на којој у катастру постоје изграђени објекти, а која се налази уз катастарску парцелу 66/2 КО Шуме где је кућа Мирјане Савићевић. На катастарској парцели број 66/2 КО Шуме која је у власништву Мирјане Савићевић води се у катастру да је воћњак 5. класе пољопривредног земљишта и нема изграђених објеката. Удаљеност између објеката Мацаревић Драгице и Мирјане Савићевић је 10 метара, тако да то мерно место обухвата оба објекта. Подаци о положају објекта одређују се на основу катастарско-топографског плана који садржи податке званично добијене од службе катастра непокретности Републичког геодетског завода, те уколико објекат није уписан у катастар непокретности исти може изостати из плана. У складу са тим, потребно је да подносилац примедбе објекат упише као такав у надлежном катастру непокретности.

У складу са датом примедбом у Студији у поглављу 9 Опште мере заштите је дата нова мера: „6. приликом одређивања најближих објеката код којих се ће се вршити праћење утицаја минирања у односу на близину минског поља, проверити да ли су сви најближи објекти унети на катастарско-топографски план (ситуациони план) имајући у виду да неки од њих можда нису као такви уписани у катастар непокретности. Могући утицај минирања пратити код најближих објеката минском пољу на површинском копу.“.

5. Примедба: МЕРЕ ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ, ФЛОРЕ И ФАУНЕ

У студији су цитирани наводи Приручника "Слепи мишеви и процена утицаја на животну средину", у делу који се односи на податке о врстама слепих мишева којима је Хаџи Проданова пећина природно станиште.

Није цитиран део поменутог приручника који Хаџи Проданову пећину наводи као пример најугроженијег спелеолошког објекта и станишта слепих мишева због ширења каменолома. У приручнику се наводи да је бројност јединки услед утицаја каменолома опао за 50-80%!

Мишљења смо да студија не садржи елементарне мере заштите строго заштићених јединки слепих мишева вероватно из разлога што нису примењене смернице из приручника „Слепи мишеви и процена утицаја на животну средину“ нити је од стране управљача предузета било каква врста мониторинга или стручних консултација са биолозима, спелеолозима и институцијама које прате и региструју миграције заштићених животињских врста.

Одговор: У Студији се у поглављу 6.10 Приказ стања флоре и фауне на страни 167 наводи текст из литературе:

„Према подацима датим у литератури Слепи мишеви и процена утицаја на животну средину (Пауновић М. и др., 2011), вегетација у околини пећине представља битно станиште слепих мишева који живе у њој, а иста је наспрам улаза у пећину девастирана ширењем каменолома. Поређењем бројног стања из 1994. године и 2009. године утврђен је исти квалитативни састав врста, али је бројност појединих врста мања од 30 до 80 %.“

Наведени текст је у оригиналу као у литератури на коју се позива, док текст подносиоца примедбе није тачан као ни изнета тврдња да се не налази у Студији.

Утврђивање стања популација евидентираних врста и дефинисања мера у складу са чланом 48 Закона о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - исправка, 14/2016, 95/2018 - др. закон, 71/2021) о строго заштићеним дивљим врстама или заштићеним дивљим врстама из става 1. овог члана стара се завод, као и имаоци тих врста, управљачи заштићених подручја, јавна предузећа за газдовање шумама, корисници ловишта и рибарских

подручја који су дужни да планирају и спроводе мере и активности на праћењу и управљању популацијама строго заштићених и заштићених дивљих врста у оквиру програма и планова управљања, у складу са овим и посебним законима. За потребе експлоатације кречњака по предметном пројекту којим је планиран наставак експлоатације кречењака по правцу запад-исток удаљавајући се од пећине добијени су услови Завода за заштиту природе Србије и мишљење управљача Туристичке организације Ивањица. Такође, током израде Плана детаљне регулације за ПК „Рапчићи“ добијени су услови Министарства заштите животне средине које је надлежно за заштиту СП Хаџи Проданова пећина а који су такође добијени на основу Стручне основе Завода за заштиту природе, као и мишљење управљача. У добијеним документима нема података фкоји се наводе у горе наведеној литератури, нити се у истој аутор позива на извештаје на основу који је извршена ова оцена.

Према подацима датим у Одговору на Захтев издат од стране Туристичке организације општине Ивањица заведен под бројем 015-110-11/25 од дана 10.11.2025. године, која је управљач овим заштићеним подручјем се јасно наводи да се ангажују стручна лица за преглед терена, испитивање стабилности и уклањање потенцијално нестабилних стенских блокова и жбунасте биљке изнад улаза у пећину. Такође се наводи и да су у праћење стања укључена и стручна лица Завода за заштиту природе Србије, Завода за заштиту споменика културе из Краљева, као и бројних геолога који су излазили на терен, по захтевима управљача.

У поглављу 9.7 Мере заштите природе дати су услови под којима се може изводити експлоатација а одређене су на основу Решења о условима заштите природе издатом од стране Завода за заштиту природе Србије (заведено под 03 бројем 021-4371/4 од дана 10.01.2024. године) и Решења о условима заштите природе датим од стране Министарства заштите животне средине (број 001668602 2024 14850 004 002 501 100 од дана 21.05.2024. године) донетог на основу Стручне основе Завода за заштиту природе Србије.

Такође, у поглављу 9.9 дате су мере заштите флоре и фауне у околини постојећег површинског копа и у његовом планираном наставку ка истоку (даље од пећине).

Елементи који су утицали на доношење одлуке су следећи:

- 1) Сагледани су сви утицаји на животну средину у току редовног рада пројекта, са посебним освртом на утицај пројекта на ваздух, воде, буку, као и на сеизмичке утицаје.
- 2) Предложене мере за спречавање, смањење или отклањање негативних утицаја пројекта на чиниоце животне средине су у складу са законским прописима. Идентификоване су и опасности од удеса, затим могућност појаве акцидентних ситуација. У том смислу, дефинисане су мере превенције, приправности и одговор на удес, као и мере отклањања последице удеса.
- 3) Предложене мере праћења значајних утицаја пројекта на чиниоце животне средине су дате Предлогом програма праћења утицаја на чиниоце животне средине – мониторингом. Програмом су дефинисани параметри на основу којих се може утврдити штетни утицаји на животну средину, као и места, начин и учесталост мерења.
- 4) Одговори и појашњења на примедбе заинтересоване јавности и Завичајног удружења Хаџи Продан, Ивањица, Рапчићи бб су коректни и технички исправни, те се могу прихватити.
- 5) Предметна Студија садржи сва потребна поглавља, као и све неопходне услове надлежних органа, тако да је обрађивач испоштовао све одредбе дефинисаних Законом о процени утицаја на животну средину («Сл. гласник Р. Србије» број 94/2024) и квалитетно обрадио сва поглавља.

На основу прегледа и анализе Студије о процени утицаја на животну средину, а у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину и Правилника о садржини студије о процени утицаја на животну средину, Техничка комисија је констатовала да је Студија о процени утицаја на животну средину усклађена са релевантном законском и подзаконском регулативом, као и са решењем за одређивање обима и садржаја Студије, број 003413014 2025 од 02.09.2025. године. У складу са наведеним, Техничка комисија је дала предлог да се изда сагласност на предметну Студију.

Решење и предметна Студија о процени утицаја на животну средину су саставни део техничке документације, у складу са чланом 31. став 7. Закона о процени утицаја на животну средину («Сл. гласник Р. Србије» број 94/2024).

УПУСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ: Ово Решење је коначно. Носилац пројекта и заинтересовани органи и организације и заинтересована јавност могу покренути управни спор подношењем тужбе **Управном суду у Београду, Немањина бр. 9**, у року од 30 дана од дана објављивања обавештења у штампаним дневним новинама. Судска такса за тужбу износи 2800,00 динара.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Александар Дујановић

Достављено:

- Носиоцу пројекта
- Сектору за надзор и превентивно деловање у животној средини
- Архиви

